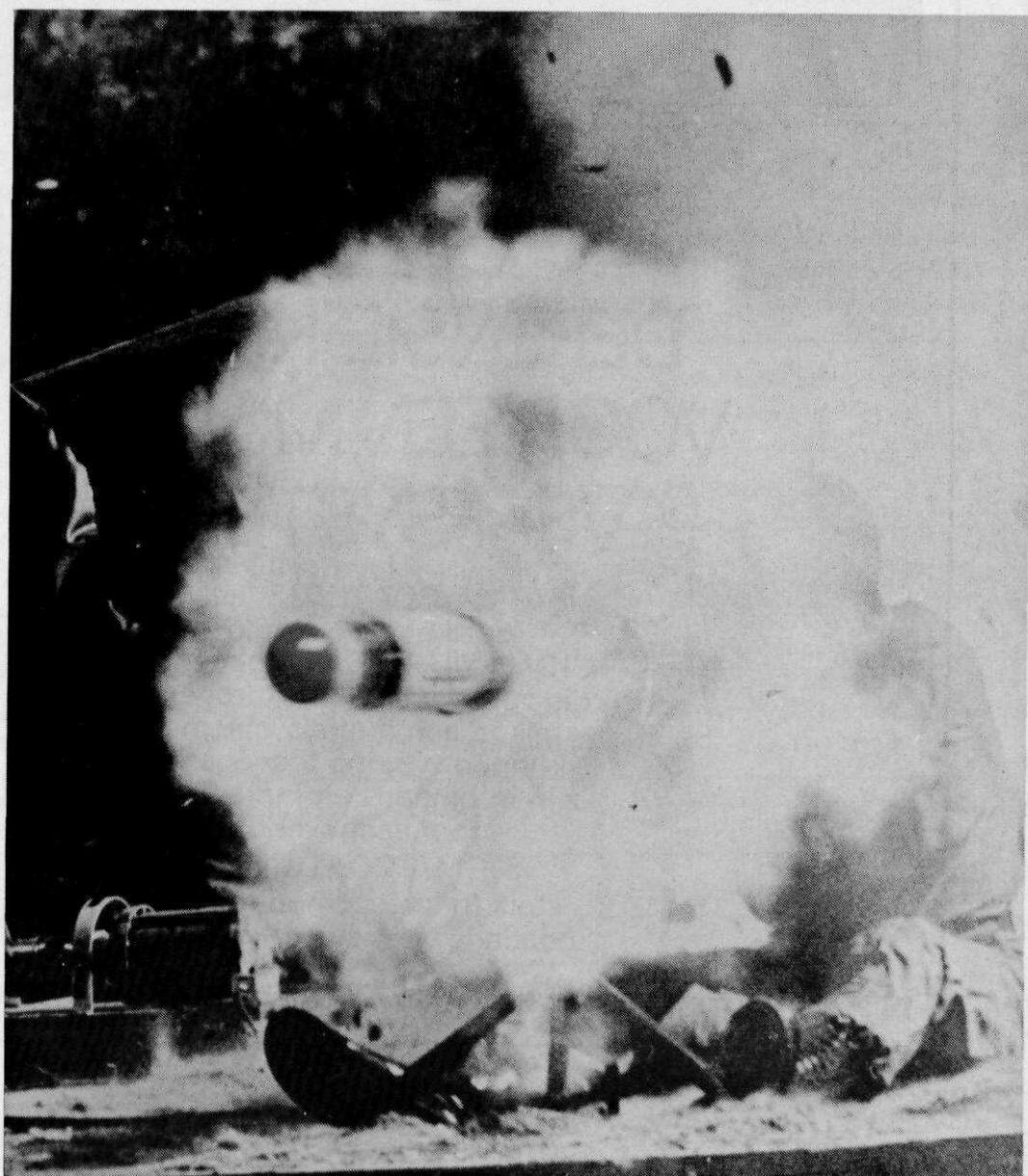

militaire spectator

WAARIN OPGENOMEN
DE OFFICIËLE
MEDEDELINGEN VAN
DE KONINKLIJKE
LANDMACHT EN DE
KONINKLIJKE
LUCHTMACHT

Vechten met vuur . . .
At-projectiel Dragon
bij het afvuren
(zie biz. 490)

militaire spectator

MAANDBLAD

waarin opgenomen de officiële mededelingen van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht

UITGAVE:

Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap

HOOFDREDACTEUR:

W. Walthuis
brigade-generaal der infanterie b.d.

ADJ.-HOOFDREDACTEUR:

H. A. Baaij
commodore van de Koninklijke luchtmacht

REDACTEUREN:

P. Huysman
majoor der infanterie

ir. G. M. van der Laan
kolonel van de technische staf

W. C. Louwerse
luitenant-kolonel van de Koninklijke luchtmacht

drs. J. W. M. Schulten
luitenant-kolonel van de verbindingdienst

CORRESPONDENTIE:

Grote Marktstraat 40, 2511 BJ
Den Haag. Tel. (070) 72 13 68

ABONNEMENTEN:

f 25,—, buitenland f 30,— per jaar, losse nummers f 2,50

ADVERTENTIES:

Postbus 139, 2170 AC Sassenheim. Tel. (02522) 1 06 46
Contractprijzen op aanvraag

NADruk VERBODEN

486 Officiële mededelingen van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht

487 De vraag naar het hóé

490 Vechten met vuur. Een conceptie van het verdedigend gevecht in de jaren '80, door P. Huysman en P. E. Selles, majoor der infanterie en majoor der cavalerie

509 Terreurbestrijding: wel of geen militaire taak? door J. de Lange, eerste luitenant der cavalerie

515 Vijfenvijftig jaar Steunfonds Officieren

516 Beïnvloeding van het doelgedrag door artillerievuur, door J. Koopmans, kapitein der artillerie, AOC, Sie Plannen

522 Antitankgreppels, door C. Brouwer en D. J. Tees, kolonel, resp. majoor der genie

527 Boeken

528 Vakpers: De infanterie in de komende tien jaren — De nieuwe technologie

532 Aanwijzingen voor medewerkers

OFFICIELE MEDEDELINGEN

KONINKLIJKE LANDMAGT - KONINKLIJKE LUCHTMAGT

Uit de landmacht- en luchtmachtorders

LaO 63058 (51.15/68). Regeling ver-
lof, bewegingsvrijheid en vervoer voor
rijksrekening voor militairen, die hun
dienst verrichten in de Duitse Bonds-
republiek (W-Dld) en behoren tot de
aldaar permanent gelegerde brig of
de onder bevel van de commandant
van die brig gestelde eenheden (her-
druk, mei 1979).

**LaO 65011 (23.1/50) / LuO 65520
(23.1/47).** Traditiecommissie krijgs-
macht (herdruk mei 1979).

LaO 79009 (51.14/37). Toekenning
ouderdom in rang aan vrouwelijke
militairen die in het kader van de
integratie worden overgeplaatst naar
een ander wapen of dienstvak.

**LaO 79010 (55.71/1s) / LuO 79509
(55.71/1s).** Wijziging inkwartierings-
tarieven.

LaO 79011 (78/457). Brevet hogere
accountantsvorming.

LaO 79012 (78/458). Brevet hogere
economische vorming.

LaO 79013 (78/459). Brevet hogere
gedragwetenschappelijke vorming.

**LaO 79014 (21/49) / LuO 79510 (21/
46).** Besluit georganiseerd overleg
militairen c.a.

**LaO 79015 (78/444a) / LuO 79511
(78/158a).** Interimregeling examens
Koninklijke militaire academie 1979.

LuO 65542 (78/98). Voortgezette vor-
ming officieren (Luchtmacht Staf-
school).

**LaO 79016 (55.1/9ah) / LuO 79512
(55.1/9ae).** Wijziging boekwerk Re-
gelingen inkomsten militairen KL en
KLu (36e wijziging).

**LaO 79017 (51.16/30) / LuO 79513
(51.16/31).** Bepanking faciliteiten
m.b.t. het verstrekken en nuttigen
van alcoholhoudende dranken.

LaO 79018 (51.12/58). Beëdiging en
Processen-verbaal wegens beëdiging.

**Lumed 511-79 52/17) / Lamed 011-
79 (52/17).** Stichting maatschappelijke
begeleiding militairen (SMBM).

Lamed 012-79 (23.1/88). Instelling
commissie van advies voor de benoe-
ming tot cadet bij onderscheidene
wapens en dienstvakken van de KL.

**Lamed 014-79 (55.3/200) / Lumed
513-79 (55.3/198).** Deelneming aan
schermwedstrijden KOS op 27, 28 en
29 september 1979.

**Lamed 015-79 (85/27) / Lumed 514-
79 (85/25).** Verstreking van voor-
bedrukt adresmateriaal.

**Lamed 020-78 (21.2/27) / Lumed
516-78.** Privacyregelingen (herdruk,
juli 1979).

Lamed 018-79 (51.13/47). Overplaat-
sing van officieren naar het wapen
der Koninklijke marechaussee.

Lacirc 002-79 op VS 1-1100 (15.1).
Maatregelen ter verhoging van de
verkeersveiligheid tijdens gemotori-
seerde verplaatsingen in colonnever-
band.

De aandacht wordt erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijksweg de „Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit dienen bekend te maken aan de administratie van de eenheid waarbij zij in onderhoud zijn.

Mededelingen van het Commando Verbindingen Koninklijke landmacht

**VS 11-25 (Radiotelefonieteleproce-
dures, 1e druk.)** Dit voorschrift be-
handelt de procedures voor het ver-
zenden van berichten over radiotele-
fonieteleverbindingen bij de Kon-
inklijke landmacht. Het is bestemd
voor de bedienaars van radiotele-
fonieteleapparatuur. (Hiermee ver-
valt VR 11-25, 2e druk.)

**VS 11-12 (Grondslagen verbindingen,
1e druk, 2e wijziging).** De wijziging
behelst de aanvulling met een hoofd-
stuk betreffende het „Automatisch
telegrafiesysteem” (ATS) en een bij-
lage inzake de „Elektromagnetische
puls” (EMP).

Mededelingen van het Commando Opleidingen Koninklijke landmacht

**7e opgave van wijzigingen op VS
9-514 (Pistoolmitrailleur 9 mm UZI,
M 61).** Dit nieuwe deel V is de nood-
zakelijke aanvulling i.v.m. de invoer-
ing van de YPR765 en vormt de 7e
opgave van wijzigingen op dit voor-
schrift.

De vraag naar het hóé

MS In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog, toen de donkere wolken van het naderende onheil zich al dreigend boven Europa samenbaldden, poogde een aantal jongere officieren en onderofficieren zich ervan te vergewissen of de voorgeschreven tactieken en gevechtstechnieken wel de juiste waren waarmee zij in geval van een onverhoopte oorlog de op hun schouders gelegde verantwoordelijkheid voor de landsverdediging naar behoren zouden kunnen dragen in een strijd met redelijke kansen op een goede afloop. Zij zorgden ervoor, op de hoogte te blijven van ontwikkelingen die elders in de wereld gaande waren. Zij verdiepten zich in de vakpers en trokken hun conclusies daaruit en uit hetgeen pers, radio en filmjournaals verhaalden over de opbouw, uitrusting en manoeuvres van vreemde krijgsmachten. Zij maakten zich bijgevolg zorgen over de mate waarin de Nederlandse verdedigingsopzet met zijn onmiskenbaar statische karakter bestand zou blijven tegen een mogelijke stoot van dynamische gepantserde formaties die waren geoefend in het optreden in nauwe samenwerking met duikbommenwerpers wier taak het was alle op de naderingen geplaatste weerstanden te vernietigen en zo de weg vrij te maken. Zij trachtten zich voor te stellen wat het effect zou kunnen zijn van de massale inzet van parachutisten tegen vitale punten dicht achter de voorste lijn en verder in het achterland. Zij realiseerden zich ook dat de camouflagekleding van speciale eenheden duidde op een andersoortig gebruik van het terrein en op een aanvalsmethodiek die volledig zou afwijken van het obligate tiraileren van de Nederlandse infanterie, die met het beoefenen van dat sprongsge wijze terrein winnen weinig anders leek na te streven dan een bevestiging van de uit de Eerste Wereldoorlog overgeleverde zienswijze dat iedere aanvaller onherroepelijk moest vastlopen in de raserende vuren van de superieure — want ingegraven — verdedigers.

Kortom, verschillende leden van de nieuwe generatie, voor wie „veertien-achtien” niet voetstoots als bewijskrachtig argument klonk, toetsten de eigen sacrale doctrine en de daarop stoelende wij-

zen van optreden aan de zich aftekenende vijandelijke mogelijkheden. De uitkomst van die toetsing was allesbehalve bemoedigend: een in twintig jaren niet wezenlijk gewijzigde doctrine mocht dan misschien een uitstekende *voorbereiding op de afgelopen oorlog* waarborgen, voor de eerstvolgende oorlog leek daarmee de kiem voor de nederlaag wel gelegd. Maar wie zich in die zin durfde uitlaten of een nieuwe benadering in het optreden te velde durfde bepleiten, moest erop rekenen dat het allerminst ondenkbaar was dat de strop zou worden gelegd om de zo driest uitgestoken nek: immers, in een krijgsmacht waar nog het axioma gold dat de mindere het denken diende na te laten omdat zijn meerdere dat wel voor hem deed, kon maar weinig tolerantie worden verwacht jegens degenen die zich verstoutten het credo in twijfel te trekken waarbij hun superieuren waren groot geworden.

Tempora mutantur, de tijden veranderen. In de huidige krijgsmacht behoeft men niet meer te vrezzen voor enigerlei repressaille wegens het ventileren van met de vigerende doctrine strijdige opvattingen of het bepleiten van een herbezinning op wijzen van optreden die hun waarde ontlenuen aan in het verleden daarmee behaalde resultaten. Een bewijs van die verbeterde verstandhouding zou zeer wel kunnen worden afgeleid uit hetgeen de Directeur van de Hogere Krijgsschool — qualitate qua bewaker van de doctrine — opmerkte in zijn kanttekeningen (*Mil. Spect.* 147(1978)(12) 545) naar aanleiding van het artikel „Verdedigen!... maar hoe?” (*Mil. Spect.* 146(1977)(3)99) en de daarop gevolgde discussie (*Mil. Spect.* 146(1977)(11)489-524 en 147(1978)(1)28-35): hij schrijft immers, de schrijvers zeker niet te willen desavoueren doch uitdrukking te willen geven aan zijn waardering. Dat neemt evenwel niet weg, dat de aandachtige lezer van die kanttekeningen toch wel een addertje onder het gras mag hebben ontdekt waar de thans geldende doctrine en de nog niet herziene Gevechtshandleiding (VS 2-1386) voorshands nog steeds als evangelie blijken te moeten worden aanvaard zo lang de Chef Land-

machtstaf zijn goedkeuring niet zal hebben gehecht aan mogelijke wijzigingen die, naar het zich laat aanzien, eerst in een vrij ver verschiet hun beslag zullen kunnen krijgen.

Dat betekent in concreto, dat *de vraag naar het hóé* dreigt te worden beantwoord met een dooddoener: „Houd je maar aan de voorgeschreven doctrine en de daarop gebaseerde voorschriften”, waarna zij die desondanks niet gerust zijn nog altijd kunnen gebruik maken van de hiërarchieke weg of hun bezorgdheid te bevoegder plaatse te deponeren, mits wél in de vorm van weloverwogen, constructieve gedachten. Het zal wel duidelijk zijn dat de lagere, op het uitvoeringsniveau verantwoordelijke functionarissen — voor wie de aan „veertig-vijfenveertig, Indonesië en Korea” ontleende argumenten even weinig overtuigend klinken als destijds „veertien-achtien” voor de inmiddels gepensioneerde of met FLO vertrokken generatie — behoefte hebben aan een béter antwoord. Een antwoord dat, om precies te zijn, bruikbare oplossingen aan de hand doet voor het kardinale probleem hoe zij zich moeten *voorbereiden op een kómdende oorlog*. Want al zijn er ook politici die het verwerpelijk achten dat de Nederlandse militair wordt attent gemaakt op een mogelijk optreden van uit hun pantservoertuigen springende soldaten van het Oostblok, de man op het uitvoeringsniveau is niet gebaat met speculatief-optimistische beschouwingen over de veronderstelde vreedzame intenties achter die capaciteit: hij zal moeten woekeren met zijn schaarse middelen om daarmee een doeltreffende wijze van optreden te kunnen stellen tegenover elke denkbare mogelijkheid ter andere zijde. Dat impliceert dat zijn tactiek volledig moet zijn afges'emd op de nu en in de toekomst te verwachten actiepatronen van de potentiële bedreigers van onze veiligheid. Voor het behoud van die veiligheid is dan ook het *antwoord op zijn vraag naar het hóé essentieel!*

Het is op grond van de vorenstaande overwegingen dat de redactie het nodig oordeelde te trachten de ogenschijnlijk op een laag pitje geraakte discussie over het HOE van de verdediging van nieuwe brandstof te voorzien. Daarbij was zij zich zeer wel bewust dat zulks niet strookte met de visie van de Directeur HKS, die immers in zijn voren-aangehaalde kanttekeningen opperde dat „verdere studie beter kan geschieden binnen de Tactische Commissie en de Leergroepen binnen de Afdeling Onderwijs van de HKS...”. De redactie is de mening toegedaan dat het ene het andere niet be-

hoeft uit te sluiten, en dat een zo breed mogelijke discussie een katalyserende werking zou kunnen hebben op het proces dat een antwoord zou moeten verschaffen op de onderwerpelijke vraag. De aanzet tot zodanige discussie wil zij daarom geven met de publikatie op de hierna volgende bladzijden van een op haar verzoek op schrift gestelde bijdrage van de hand van twee jonge hoofdofficieren die — mede op grond van verscheidene waarnemingen tijdens grotere oefeningen — van oordeel zijn dat het dringend geboden is de consequenties te trekken uit wijzigingen binnen de strijdkrachten van het Warschau-Pact die daar binnen afzienbare tijd zullen kunnen uitmonden in een aanmerkelijk grotere flexibiliteit van de troepenaanvoering op de lagere niveaus, waartegen de relatieve logheid van onze uitvoeringsorganisatie met haar trage reacties de verdediger al bij voorbaat kansarm zo niet kansloos maakt. In dat verband moet bovendien worden opgemerkt dat het bedenkelijk is dat ten onzent de techniek onmiskenbaar vooruitloopt op de tactiek. De invoering van tal van moderne middelen als bijvoorbeeld Tow en Dragon, de komst van de Leopard 2 en de modernisering van de richtmiddelen van de Leopard 1 en de introductie van nieuwe geniemiddelen hebben ook de lagere commandanten ertoe gedwongen zich te ontwikkelen tot managers van een complex arsenaal, veel meer dan dat vroeger ooit het geval is geweest. Dat management development voor het uitvoeringsniveau kan uiteraard niet aan het toeval worden overgelaten; opleiding en oefeningen moeten daarop worden gericht. De wederinvoering van de A-cursus kan daarbij een belangrijke stap in de goede richting betekenen, mits althans bij het bepalen van de inhoud daarvan bewust wordt toegewerkt naar het maximaliseren van de broodnodige flexibiliteit in de bevelvoering en leiding van de doe-eenheden van compagnies-, eskadrons- en batterijgrootte binnen bataljons- en brigadeverband; bedacht moet worden dat een eenheid slechts zo flexibel kan zijn als haar commandant!

Moeilijk kan worden ontkend dat de doctrine nauwlijkt op de technologische ontwikkelingen; eerlijkheidshalve moet zelfs worden vastgesteld dat van „ijlen” bepaald niet kan worden gesproken. Integendeel: een in bewerking zijnde herziening van de Gevechtshandleiding komt eigenlijk al veel te laat om tactische richtlijnen te kunnen verschaffen aan de research en development van in de toekomst benodigde nieuwe middelen. Bijgevolg ontbreekt ook maar al te vaak de kunde die voor het

integreren van de nieuwste technische verworvenheden in een verantwoorde tactiek vereist is. Projectielen met eindgeleiding, wellicht te gelegener tijd ook bijgestuurd in de eindfase van hun baan door met laser uitgeruste waarnemers, en overeenkomstige antitankraketten moeten niet alleen worden ingevoerd, zij moeten ook en vooral het maximale rendement kunnen opleveren. Daartoe moeten de gebruikers, dat wil zeggen de tactici van het uitvoerende niveau, weten in welk doordacht tactisch concept die middelen moeten worden ingepast; níét andersom. Immers, zonder gedegen technische én tactische voorbereiding heeft het geen enkele zin een geavanceerde speedboatmotor te plaatsen in het sloepje van de man wiens opleiding erop was gericht hem te leren roeien met de riemen die hij had!

Het is daarom te hopen dat het hierna geplaatste artikel „Vechten met vuur” metterdaad het effect zal sorteren dat de redactie meent te mogen verwachten van een brede discussie over de daarin vervatte principiële benadering. Indien de beantwoording van de reeds in maart 1977 in dit blad opgeworpen vraag naar het HOE van de verdediging terecht zou moeten luiden „... met vuur!”, lijkt het alleszins aanbevelenswaard dat dan aan de optimalisering van dat vuur de hoogste prioriteit wordt gegeven. Dat impliceert dan, uiteraard,

méér dan louter en alleen de invoering van nieuwe wapens en het nastreven van betere schietuitkomsten op de schietbaan. Het zal ontegenzegglijk een herbezinning eisen op de wijzen waarop dat vuur op het gevechtveld zal moeten worden gehanteerd. Ergo: een herbezinning op de tactiek en, in samenhang daarmee, op de totale voorbereiding van heel het uitvoerende echelon.

Waar het gaat om het juiste antwoord op de essentiële vraag naar het HOE mag er echt wel wat schot in de aanpak komen. Met een variant op Joost van den Vondels geruststellende uitspraak dat de krijgsman al veel wint, al wint hij niet dan tijd, mag toch gevoeglijk wel worden gewaarschuwd dat een krijgsman ook veel verliest, al verliest hij slechts tijd. En het zich voorbereiden op de afgelopen oorlog is — dat heeft de geschiedenis meermalen bewezen — gelijk te stellen aan een dermate groot verlies van tijd dat de achterstand onoverkomelijk wordt. Want het gaat nu eenmaal níét om doctrines, tactieken en methodieken die het gewenste resultaat hadden kunnen opleveren in het verleden, het gaat erom dat resultaat te verzekeren voor eventualiteiten in de toekomst: het HOE van gisteren is historie geworden; het HOE van morgen kan slechts op de toekomst worden afgestemd.

KONINKLIJKE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP

Bijeenkomst

Op maandag 19 november a.s. houdt de vereniging een bijeenkomst voor leden en belangstellenden, aanvangende te 20.00 uur, in het *Congresgebouw te Den Haag*, waar een voordracht met aansluitende discussie zal worden gehouden over het onderwerp

De bewapende helikopter, een tankjager?

De inleider is maj inf. J. Zwolsman, hoofddoff toeg Sie Plannen AOC

Behandeld worden o.m. de voorgeschiedenis en de ontwikkelingsgang van de bewapende helikopter, het waarom en de huidige stand van zaken, alsmede de mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Bovendien wordt geschetst hoe de NAVO-partners over deze problematiek oordelen. De stellingen terzake worden in de bijeenkomst uitgereikt.

Van lezing en discussie wordt, als gebruikelijk, verslag gedaan in het verenigingsorgaan Mars in Cathedra.

Vechten met vuur

Een conceptie van het verdedigend gevecht in de jaren '80

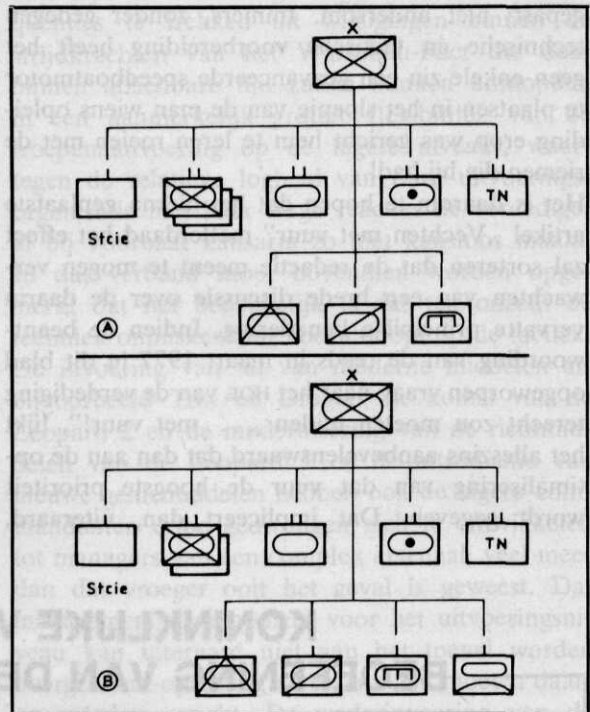
P. Huysman en P. E. Selles

majoor der infanterie en majoor der cavalerie

In de Defensienota 1974 werd (op blz. 43 e.v.) het voornemen aangekondigd de sterkte van de pantserinfanteriebrigade te verminderen met een pantserinfanteriebataljon. Doel daarvan was de mechanisatie van de 5e Divisie zonder grootscheepse aanschaffing van het daarvoor benodigde materieel. Door deze reorganisatie zullen alle brigades gaan bestaan uit drie bataljons (zie afb. 1). Dat zal dit jaar worden gerealiseerd. Kennelijk werd daarbij aangenomen, dat zulks voor het optreden van de brigades geen ingrijpende gevolgen zou hebben; de doctrine kon voorshands ongewijzigd worden gehandhaafd.

In dezelfde nota werd een omvangrijk programma van aanschaffingen aangekondigd. De KL mag zich thans erin verheugen dat eindelijk een aantal hoogst noodzakelijke vervangingen van voertuigen en wapensystemen is of wordt gerealiseerd. Het is echter de vraag of op brigadeniveau daarmee het verlies van een bataljon kan worden gecompenseerd. Wij vragen ons dan ook af of men zich vol-

Nevenstaand artikel, door de schrijvers gecompieerd op verzoek van de redactie, kan worden beschouwd als — in zekere zin — een vervolg op het eerder gepubliceerde „Verdedigen! ... maar hoe?” (Mil. Spect. 146 (1977)(3)99) en haakt in op de nadien gebleken verheugend grote belangstelling voor een dieper en verder gaande discussie. De auteurs, die het hebben aangedurfd de inmiddels geenszins verflauwde onderlinge gedachtenwisselingen opnieuw naar de kolommen van de vakpers over te brengen, hebben als aanzet daartoe hun persoonlijke mening geformuleerd. Het spreekt vanzelf dat noch zij, noch de redactie daarbij willen treden in de bevoegdheden van de autoriteiten die de doctrine bepalen resp. bewaken. Beoogd wordt slechts „een” visie voor te leggen aan de hopelijk daarop reagerende vakbroeders, zulks in de overtuiging dat „du choc des sentiments et des opinions La Vérité s'élance et jaillit en rayons”.

Afb. 1 Organisatie pantserinfanteriebrigade, A: bestaande, B: nieuwe organisatie (NB: de pantserbrigades bestonden reeds uit 3 bataljons, nl. 2 tank- en 1 pantserinfanteriebataljon; de pantserbrigade beschikt niet over een pantserantitankcie)

doende bewust is geweest van de tactische consequenties van de overgang van een „vier-bataljons-” naar een „drie-bataljonsstructuur”, in het bijzonder waar het gaat om gevechtskrachtverdeling, wijzen van optreden, reserves, enz.

Reeds enige tijd is over het verdedigende gevecht een discussie aan de gang waaraan door velen is deelgenomen. Wij herinneren daarbij aan het artikel „Verdedigen! ... maar hoe?” (Mil. Spect. 146(1977)(3)99). Daaruit blijkt wel, dat van enige uniformiteit in het tactische denken nauwelijks sprake is. Zo verzuchtte een cursist aan de HKS eens: „Tactiek is dat wat de hoogstaanzwijge generale-stafofficier ervan denkt”. Voorts is tij-

dens de oefening „Saxon Drive” het legerkorps geconfronteerd met het feit dat de opvattingen van de bondgenoten binnen de NAVO nogal uiteenlopen.

Het is daarom zinvol binnen de KL te blijven nadenken over de aanpassing van tactische doctrines aan de gewijzigde organisatie, moderne wapenontwikkelingen en, niet te vergeten, de potentiële vijand. Met name dienen wij ervoor te zorgen dat de (wapen)techniek niet op de tactiek gaat vooruitlopen. Reeds enige tijd geleden is de opdracht verstrekt de Gevechtshandleiding aan te passen (zie *Mil. Spect.* 147(1978)(12)545). Dat is naar onze mening niet alleen een zaak voor de Tactische Commissie maar zeker ook voor alle betrokkenen, teneinde mogelijke alternatieven onderling te bespreken alvorens de doctrine opnieuw in een voorschrift vast te leggen.

In dit verband mag niet onvermeld blijven, dat in april van dit jaar de 4e Divisie over de toepassing van de bestaande doctrine een symposium heeft gehouden.

De schrijvers van dit artikel willen eveneens een bijdrage in de discussie leveren door achtereenvolgens aandacht te besteden aan:

- de ontwikkelingen in het optreden van de WP-strijdkrachten;
- de kwaliteitsverbetering van de afgelopen vijf à tien jaar en de komende jaren op het gebied van het vuur en de beweging;
- de recente organisatiewijzigingen binnen de pantserinfanteriebrigades en de consequenties daarvan voor de bestaande doctrine inzake het verdedigende gevecht;
- een mogelijk alternatief voor deze doctrine;
- mogelijke verbeteringen in de organisatie van de brigade.

Uit het vorenstaande moge tevens de beperking blijken ter zake van de te behandelen gevechtsvorm. Het verdedigende gevecht is het immers wat ons voornamelijk bezighoudt en wat de grootste aanpassing vereist. Daarbij zijn wij realistisch genoeg om ervan uit te gaan dat — zeker op korte termijn — een eventueel alternatief zoveel mogelijk met de bestaande personele en materiële middelen moet kunnen worden uitgevoerd.

DREIGING

Een algemeen aanvaarde vuistregel is dat tegenover een aanvallende vijandelijke divisie een brigade in de verdediging moet worden ontplooid. Men

gaat ervan uit dat deze vuistregel nog steeds te hanteren is. Waakzaamheid is echter geboden!

Als wij het oor in eigen kring te luisteren leggen, horen wij maar al te vaak dat de bovengenoemde gevechtskrachtverhouding brigade contra vijandelijke divisie meer dan voldoende is, omdat een Warschau-Pactdivisie qua sterkte van de manoeuvre-eenheden zwakker is dan onze uit drie brigades bestaande divisie. Men komt dan steevast met de opmerking dat hun pelotons uit minder pantservoertuigen of tanks bestaan dan de onze. Wij dienen echter waakzaam te zijn, want bijna geruisloos wijzigt zich hun organisatie in ons nadeel. Zo werd enkele jaren geleden binnen de gemechaniseerde divisie (pantserinfanteriezwaar!) — orgaan bestaande uit drie gemechaniseerde regimenten en een tankregiment — een zg. zelfstandig divisietankbataljon ingevoerd; het aantal pantserinfanterievoertuigen binnen een dergelijke divisie is 325 (BRT-60P en BMP) en het aantal tanks bedraagt thans 266, een verhouding van 1 : 0,8. Wij kunnen dan moeilijk meer spreken van een echte pantserinfanteriezware divisie.

De conclusie is dan ook gerechtvaardigd dat wij ook op de secundaire, minder voor tanks geschikte naderingsmogelijkheden met de inzet van relatief veel tanks zullen moeten rekening houden.

Een aantal andere ontwikkelingen binnen met name de GSFG (Group of Soviet Forces Germany) geven wij kortheidshalve gecomprimeerd in enkele punten. Zo zal een aanmerkelijke versterking van de dreiging moeten worden verwacht als gevolg van:

- de invoering van de T64/72 en binnen enkele jaren mogelijk ook de T80, beide typen tanks van een erkende kwaliteit;
- de introductie van een nieuw antitankwapen van een Tow-type, te weten de Spandrell met een bereik van circa 4000 m, waarmee o.a. de BMP wordt uitgerust;
- de invoering van gemechaniseerde artillerie op regiments- en divisieniveau;
- de uitbreiding van het aantal tanks in het tankregiment van de tankdivisie, dat — volgens „The Military Balance” 1978-1979 — zal worden gebracht van 95 op 125 (voorlopig alleen in de GSFG);
- de toeneming van het aantal helikopters, zowel bewapende voor een antitank- of vuursteunrol als onbewapende voor transporttaken.

Wij zouden echter niet volledig zijn als wij zouden volstaan met het vermelden van het aldus toemen van de materiële dreiging. Bij het bestuderen

van de vakpers blijkt steeds duidelijker dat de legerleiding van het Warschau-Pact kampt met twee grote problemen: enerzijds de gedwongen aanpassing van het eigen tactische optreden als gevolg van de toenemende effectiviteit van de westelijke pantserbestrijdingswapens, en anderzijds het onvermijdelijke verlengstuk van die aanpassing, de opleiding van vooral de lagere commandanten.

Naar aanleiding van de ervaringen in de Jom-Kippoeroorlog, waarbij veel moderne Russische wapensystemen waren betrokken, heeft de voormalige Russische minister van defensie maarschalk Gretsjo († 1976) in 1974 en 1975 twee conferenties belegd. Hij heeft deze ervaringen ook in zijn boek *De Sovjetstrijdkrachten* neergelegd. Letterlijk schrijft hij daarin:

De gevechtshandelingen in het Midden-Oosten hebben opnieuw vragen opgeworpen omtrent de gevechtskrachtverhouding tussen de aanvaller en de verdediger.

en:

Opmerkelijk is dat de moderne verdediging met gebruikmaking van de huidige krachtige wapensystemen een grote stabiliteit heeft getoond.

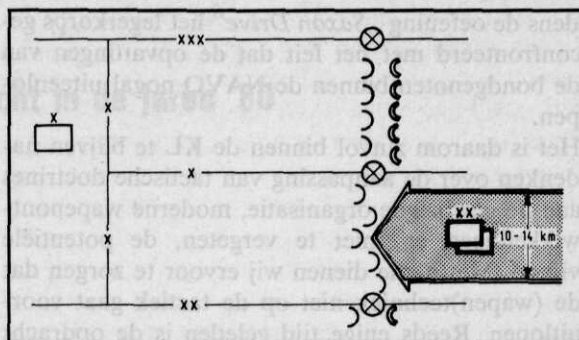
en ook:

Het is duidelijk dat de traditionele methode, de overlevingskans van de tank te vergroten door versteviging van het pantser, verreweg niet meer de enige en ook niet de beste oplossing is voor de thans ontstane situatie.

en verder:

De ervaringen uit de gebeurtenissen in het Midden-Oosten getuigen ook van de noodzaak het tactische optreden aan te passen, met name waar het gaat om het belangrijker geworden vuurgevecht op de grote afstand. De moderne wapens zijn in staat tanks op zeer grote afstand effectief te bevechten. Derhalve verliest de aanvallende infanterie de zo noodzakelijke ondersteuning van tanks en lijdt grote verliezen; haar stormaanval wordt verijdeld dan wel verliest zijn stootkracht en de opgedragen doelen worden niet bereikt; om de stormaanval te doen slagen is een absolute neutralisatie van met name de pantserbestrijdingswapens met grote dracht geboden.

Gretsjo concludeert dat het zoeken naar een oplossing moeilijk is, omdat de moderne gestuurde antitankraket pas aan het begin van zijn ontwikkeling staat en verbeteringen van deze wapens op korte termijn zijn te verwachten.

Afb. 2 Enkelvoudige doorbreking

Het Warschau-Pact zoekt op conventioneel gebied naar oplossingen die in het algemeen zijn te karakteriseren als het „verzadigen” van de pantserbestrijding door op een zeer smal front veel gevechtskracht te ontplooiën (een enkelvoudige doorbreking), dan wel het aanvallen op een breed front waarbij wordt gezocht naar penetratiemogelijkheden om vervolgens de verdediging te desorganiseren (breed-frontaanval).

Bij de *enkelvoudige doorbreking* wordt de aanvalsbreedte van een divisie beperkt tot 5 à 7 km en treden 2 à 3 divisies dicht naast elkaar op (afb. 2). Aannemende dat een vijandelijk leger bestaat uit 4 à 5 divisies kan het leger optreden met 2 divisies voor en 2 divisies in het tweede echelon (reserves). Het tweede echelon is bedoeld om het eerste echelon af te lossen indien dat tot circa 50% is gesloten. Elke divisie treedt dan weer in front op met 2 regimenten à 2 bataljons à 2 compagnieën. Dat betekent dat de aanval wordt uitgevoerd met ca. 16 (met tanks versterkte) compagnieën voor op een vakkbreedte van 10 à 14 km. Op deze wijze ontstaat plaatselijk een gevechtskrachtverhouding van 1 : 6 en meer, terwijl de tweede-echelonseenheden op alle niveaus een snelle aflossing garanderen, het momentum in de aanval gehandhaafd blijft en de pantserbestrijding van de verdediger wordt verzadigd.

De verdediger dient derhalve rekening ermee te houden, dat het ontstaan van een penetratie haast onvermijdelijk is. Het uitvoeren van brigade- en divisietegenaanvallen op een dergelijke penetratie is op grond van de beschikbare reactietijd en de gevechtskrachtverhouding een hachelijke onderneming. De schrijvers van „Verdedigen! ... maar hoe?” zijn daarop reeds uitvoerig ingegaan.

Het Warschau-Pact heeft echter ook de nadelen van een dergelijke doctrine onderkend. Een dusdanige concentratie van middelen kan niet onopgemerkt blijven, zodat verrassing is uitgesloten. De manoeuvreer ruimte ontbreekt, en het terrein kan bij een eventuele aflossing niet of nauwelijks met nog

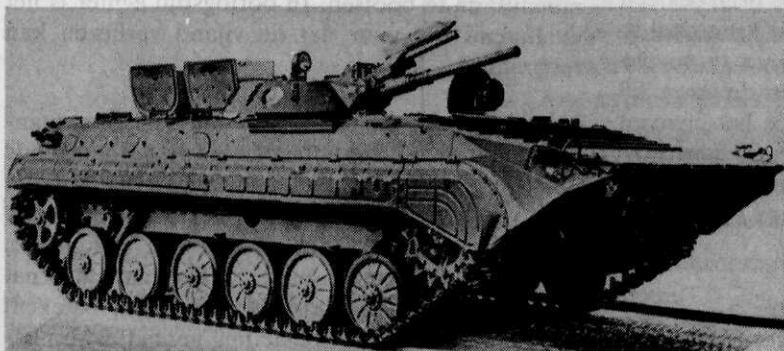
meer troepen worden gevuld. Voorts is een dergelijk optreden zeer kwetsbaar voor de inzet van kernwapens.

Een alternatief voor deze enkelvoudige doorbreking is de *breed-frontaanval* (afb. 3), waarbij de verdediger met meer troepen op een breed front wordt genaderd. Thans treedt in plaats van een divisie een regiment op in een vak van 5 à 7 km breedte en het heeft zodoende manoeuvreer ruimte gekregen. De eenheden krijgen opdracht te penetreren waar zij maar kunnen (ook over minder voor de hand liggende naderingsmogelijkheden) om op deze wijze de verdediging te desorganiseren. Reserves volgen nu waar succes wordt geboekt. Om te kunnen penetreren op verschillende plaatsen zullen relatief veel troepen in front moeten worden ontplooid, waardoor niet op ieder niveau een tweede echelon kan worden aangehouden. Binnen een divisie en zelfs binnen een regiment zal echter wel moeten worden geconcentreerd om plaatselijk een overwicht te kunnen opbouwen.

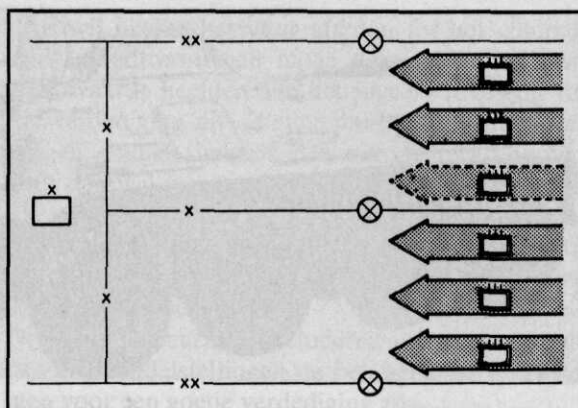
Dit tactische optreden vereist een grote mate van zelfstandigheid en initiatief bij de lagere commandanten van de Warschau-Pactstrijdkrachten. Daarover vooral maakt de WP-legerleiding zich ook zorgen, omdat men tot op heden in feite beneden regimentsniveau geen enkel eigen initiatief toestond.

Na een aantal oefeningen met het doel de tekortkomingen te verbeteren, heeft men de volgende punten van zelfkritiek geuit:

- commandanten op de lagere niveaus hebben te veel tijd nodig voor hun besluitvorming;
- tijdens het gevecht (met name bij richtingsveranderingen en het veranderen van doelen) is sprake van een slechte coördinatie;
- bevelen worden wel met veel woorden doch te weinig gedetailleerd uitgegeven (voorheen werden regimentsbevelen verspreid zonder dat deze nader werden „vertaald” in bataljons- en compagniesbevelen);

BMP

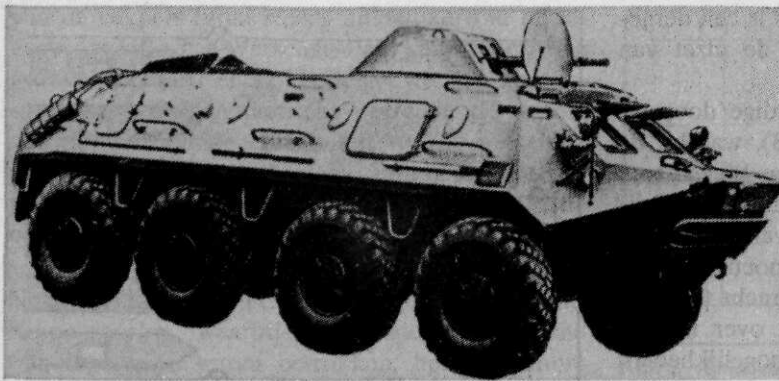

Afb. 3 Breed-frontaanval van een leger; bij een normale vakkbreedte 5 à 6 regimenten tegenover een divisie

— te veel tijd wordt verloren bij verkenningen, het tekenen van schetsen, enz.

Ten slotte nog een opmerking over het verschil tussen BTR- en BMP-eenheden. De WP-legers beschikken over twee soorten gemechaniseerde regimenten, de ene uitgerust met BMP, de andere met BTR-60P. De gevechtswaarde van deze eenheden is verschillend. De BMP met zijn betere bewapening, terreinvaardigheid en lager silhouet mag wel worden ingeschat als ongeveer tweemaal zo sterk als de BTR-60P. Omdat zich binnen de gemechaniseerde divisie één BMP- en twee BTR-regimenten bevinden, is het vooraf moeilijk voorspelbaar in welk gebied het BMP-regiment zal worden ingezet.

Het probleem voor de verdediger is nu snel te kunnen reageren op de, mogelijk erg laat onderkende, inzet van BMP's. Volgens de doorgaans gehanteerde vuistregel wordt immers tegenover een aanvallend (versterkt) bataljon een compagnie in de verdediging ontplooid, in beginsel versterkt met enkele pantserbestrijdingswapens en/of tanks. Is het aanvallende bataljon een BTR-bataljon dan is deze gevechtscracht te veel; is het een BMP-bataljon, dan is het te weinig.

BTR 60 PB

Samenvattend kunnen wij concluderen:

- dat de conventionele gevechtskracht van de Warschau-Pactlegers geruisloos toeneemt;
- dat het denken over aanpassingen van het tactische optreden binnen het Warschau-Pact sterk in beweging is.

VUUR EN BEWEGING

Indien wij spreken over „vuur en beweging” worden de meesten van ons onmiddellijk herinnerd aan hun basisopleiding waarbij wij leerden onder vijandelijk vuur terrein te winnen met het zg. „buddy system”, waarbij de ene gewerschutter door het afgeven van (gericht) vuur de voorwaartse beweging van de andere (buddy = maat) mogelijk maakt. Voorts was het dan ook mogelijk dat de 6 gewerschutters (3 ploegjes van 2 buddies) gelijktijdig een voorwaartse beweging uitvoerden onder dekking van het vuur van de mitrailleurploeg, met andere woorden: drie kleine manoeuvre-elementen kunnen zich in de richting van de vijand bewegen dank zij de actie van één klein vuursteunelement. Deze manoeuvre-vuurverhouding van 3 : 1 kunnen wij nog doortrekken, want binnen het pantserinfanteriebataljon vinden wij per drie pantserinfanteriecompagnieën één ondersteuningscompagnie, binnen de brigade per drie manoeuvrebataljons één afdeling veldartillerie en binnen de divisie ten minste per drie brigades één veldartilleriegroep, zij het dat daarbij het aantal in te delen afdelingen varieert met de uit te voeren opdracht. Daarnaast zijn echter sedert de jaren '60 talrijke wapensystemen ingevoerd die het element vuur nog eens extra versterken, zoals de boordwapens van de pantserinfanterievoertuigen, de vele soorten pantserbestrijdingswapens, enz.

Het vuur

Voorheen moesten wij de wapens gezien hun ge-

ringe dracht eigenlijk zo dicht mogelijk aan de vijand brengen, wilden wij vuuroverwicht kunnen opbouwen; evenzo moesten wij in de verdediging de vijand dicht laten naderen alvorens tot vuuropening te kunnen overgaan. Om deze reden was het vereist in het verdedigende gevecht een strakke vuurdiscipline te handhaven teneinde de vijand door middel van een „vuuroverval” verrassend en effectief aan te grijpen. Thans hebben de zwaardere wapens van de infanterie en de cavalerie, naast de reeds „lange arm” van de artillerie, een relatief grote dracht, waardoor het mogelijk is geworden met de aanvallende vijand vuurgevechten op grote afstand te voeren.

Wij mogen wel concluderen dat bij een van de belangrijkste kenmerken van het gevecht, „vuur en beweging”, het element vuur de laatste jaren aanzienlijk aan gewicht heeft gewonnen. De vraag is nu of wij ook in tactisch opzicht weten om te gaan met het huidige uitgebreide arsenaal aan wapensystemen. De schrijvers zijn, op grond van waarnemingen bij grote oefeningen en ervaringen bij de cursus Stafdienst aan de HKS, van mening dat het element vuur te weinig aandacht krijgt en dat wapensystemen te veel onafhankelijk van elkaar op basis van uitsluitend hun technische capaciteiten worden ingezet; zij zijn zich overigens ervan bewust dat de vredessituatie daaraan wel debet is. In vredetijd wordt immers de (oefen)vijand met name door manoeuvre verslagen en het vuur is erg moeilijk na te bootsen. In oorlogstijd echter is het uitsluitend het vuur dat de vijand verliezen kan toebrengen.

Nemen wij als voorbeeld een compagniescommandant van een YPR-compagnie in een verdedigende opstelling. Hem kan het overkomen dat hij het vuur van bijna alle wapensystemen uit de KL moet gaan organiseren. Nadat hij met zijn compagnie, bijvoorbeeld versterkt met 2 × Tow en 2 × Knat 105 mm, de opstelling heeft betrokken, betekent dat bepaald niet dat hij „stelling gereed” kan mel-

den, want dan begint het probleem pas goed. Op basis van zijn bestudering van het voorterrein zal hij antwoord moeten geven op de vraag, *wie* (welk wapen) vuurt *wanneer*, *waarop* (soort, locatie, afstand). Met andere woorden: hij zal moeten bepalen welke wapens achtereenvolgens en op elkaar afgestemd het vuur gaan openen en hij zal in zekere mate de reactie van de vijand daarop moeten kunnen voorspellen. Buiten zijn organieke wapens zoals de 25 mm boordkanonnen, de Dragons, de Carl-Gustavs, de Laws en de klein-kaliberwapens, heeft hij nog 2 × Tow en 2 × Knat 105 mm, en voorts heeft hij de beschikking over vuursteun van artillerie en mortieren. Bovendien kan hij dan nog van zijn bataljonscommandant opdracht krijgen rekening te houden met de versterking met een tankpeloton, dat zijn stelling kan komen binnenrijden in bijvoorbeeld een pantserbestrijdingsrol. Afgezien van vuurplanningen op hogere niveaus zal deze compagniescommandant toch de inzet van al deze wapens op elkaar moeten afstemmen en nog eventueel extra wensen, zoals mijnenvelden (ook een vorm van vuur) aan zijn hogere commandant moeten doorgeven. Gepaard aan de noodzaak tot het vaststellen van de gunstigste opstellingen zullen vragen door hem heen gaan als:

- met welke wapens en waar kan ik de vijand tot ontplooiën dwingen?
- met welke wapens en waar kan ik proberen de tanks van de pantserinfanterie te scheiden?
- hoe kan ik de vijandelijke infanterie tot uitstijgen dwingen, resp. waar zal, gezien het terrein, deze infanterie waarschijnlijk uitstijgen en hoe zet ik dan mijn boordwapens en artillerie- en mortiervuur in op deze zg. zachte doelen?
- enzovoorts.

Kortom, geen eenvoudig probleem, maar wel een waarvan de oplossing essentieel is voor de vervulling van de opdracht.

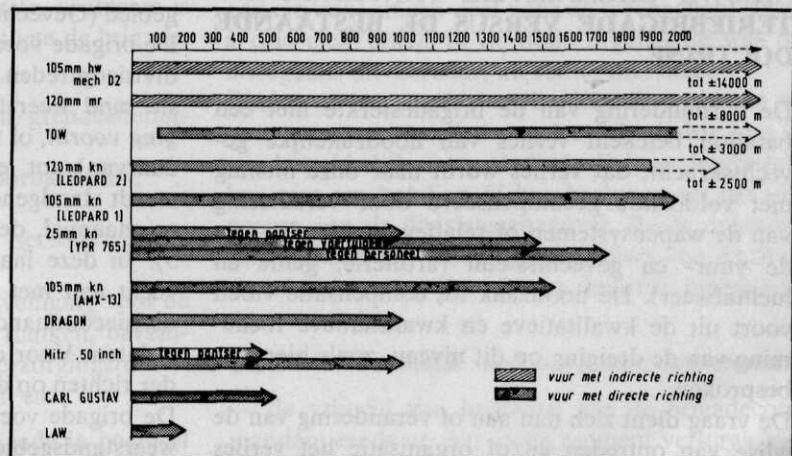
Dat wij inzake het vuur afdalen tot het compagnies/eskadrons niveau moge doen blijken dat wij veel waarde hechten aan het succesvol voeren van de verdediging uit de steunpunten en grendelstellingen. Indien immers een compagniessteunpunt valt dan wel wordt achteruitgedrukt, ontstaat er in de verdediging van de brigade een „gat” met een breedte van 1,5 à 2 km. Dat kan door het bataljon niet meer worden gedicht; het brigadeniveau zal moeten reageren.

Wij mogen daaruit concluderen dat de steunpunten en grendelstellingen de belangrijkste bouwstenen voor een goede verdediging zijn.

Dit element vuur afrondende tonen wij in afb. 4 nog de effectieve dracht van de belangrijkste wapensystemen die thans of binnen afzienbare tijd van een steunpunt of grendelstelling uit kunnen worden ingezet; daaruit blijkt dat, indien wij het vuurgevecht met de vijand — gezien het terrein — op grote afstand kunnen aanvangen, dat een gefaaseerde inzet van deze wapens betekent. Tevens wordt uit het schema duidelijk dat het, gezien de snelle verdichting van het vuur tussen 250 en 1000 m, zeker niet is uitgesloten dat de vijand nog binnen deze afstand tot stoppen wordt gedwongen.

De meest in het oog springende recente en nog te verwachten verbeteringen in het pantserbestrijdingsvermogen binnen de verschillende brigades zijn:

- de *mitr .50, M2* (tot ca. 500 m effectief tegen pantser) gedeeltelijk vervangen door het *25 mm boordkanon* op YPR en M113 C en V (tot ca. 1000 m effectief tegen pantser);
- de *TLV 106 mm* (tot ca. 1000 m effectief) vervangen door de *Tow* (tot ca. 3000 m effectief);
- het *105 mm kanon antitank* (tot ca. 1500 m effectief) binnenkort te vervangen door de *Tow*;
- het *105 mm tankkanon* (Centurion) (tot ca. 800 m effectief) binnenkort te vervangen door het

Afb. 4 Effectieve dracht van de belangrijkste wapensystemen, in te zetten uit een steunpunt/grenselstelling

120 mm tankkanon (Leopard 2) (tot ca. 2500 m effectief);
 — de invoering van de *Dragon* (tot ca. 1000 m effectief).

De beweging

In het moderne gevecht, waarin snel moet worden gereageerd op vaak laat onderkende dreigingen, komt het erop aan het vuur zo snel mogelijk op de gewenste plaats te brengen. Niet zelden zal het daartoe noodzakelijke verplaatsen van vuurorganen en wapens moeten plaatsvinden onder vijandelijk vuur. Bescherming wordt dan verkregen door bindend vuur van anderen, van de bepantsering van de gebruikte voertuigen, en door de snelheid waarmee de verplaatsing wordt uitgevoerd.

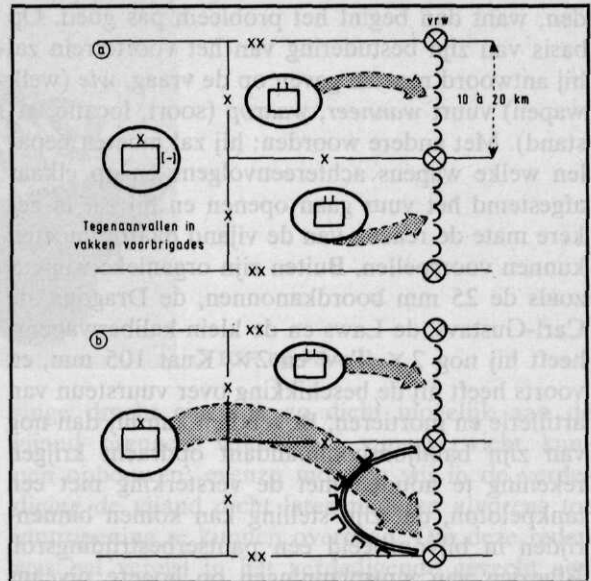
Gezien de voortgaande vergroting van het doordringingsvermogen van de pantserbestrijdingswapens is men het bij de constructie van nieuwe pantservoertuigen en tanks steeds minder gaan zoeken in de bepantsering en steeds meer in de mobiliteit. De invoering van de YPR 765 in de plaats van de AMX betekent voor de infanterie dienovereenkomstig een duidelijke verbetering; een extra bate daarbij is de hogere beschikbaarheidsgraad door eenvoudiger onderhoud en relatief kleinere kans op defecten.

Spectaculairder nog is de verbetering van de mobiliteit bij vervanging van de Centurion door de Leopard 2, welks snelheid en beweeglijkheid op het gevechtveld aanzienlijk hoger ligt zonder dat de bepantsering daaraan werd opgeofferd. Integendeel, zijn moderne bepantsering verschaft hem zelfs een groot incasseringsvermogen. Deze combinatie van eigenschappen maakt de Leopard 2 bij uitstek geschikt voor het beweeglijk gevoerde gevecht.

NIEUWE ORGANISATIE PANTSERINFAN- TERIEBRIGADE VERSUS DE BESTAANDE DOCTRINE

De vermindering van de brigadesterkte met een bataljon betekent verlies van noodzakelijke gevechtskracht; dat verlies wordt naar onze mening niet voldoende gecompenseerd door verbetering van de wapensystemen of relatieve toeneming van de vuur- en gevechtssteun (artillerie, genie en luchtafweer). De noodzaak tot compensatie vloeit voort uit de kwalitatieve en kwantitatieve toeneming van de dreiging op dit niveau, zoals hiervoor besproken.

De vraag dient zich dan aan of verandering van de wijze van optreden en/of organisatie het verlies

Afb. 5 Manoeuvrevormen in het verdedigend gevecht op divisieniveau (conventioneel); a: verdediging voorin, b: verdediging (gedeeltelijk) in de diepte

aan gevechtskracht geheel of althans voldoende kan compenseren. Om die vraag te beantwoorden zullen wij eerst in beschouwing nemen welke problemen optreden bij het toepassen van de bestaande doctrine in het verdedigende gevecht door de „nieuwe” pantserinfanteriebrigade.

Bestaande doctrine

Hoewel de doctrine betreffende het verdedigende gevecht bij de meeste lezers bekend zal zijn, zullen wij voor alle duidelijkheid een summier samenvatting ervan geven. Het verdedigende gevecht is de gevechtsvorm waarbij in een bepaald gebied de beschikbare middelen worden gebruikt voor het buiten gevecht stellen van de in dat gebied binnengedrongen vijand en/of tot behoud van essentieel gebied (Gevechtshandleiding, pt 456).

De brigade voert dat uit door in het kader van het divisieoptreden te verdedigen in de gekozen voorste rand weerstandsgebied (vrw), de zg. *verdediging voorin*, of te vertragen in zijn vak (of gedeelte daarvan) tot een vooraf bepaalde lijn, waarin wordt standgehouden ten behoeve van een divisietegenaanval, de zg. *verdediging in de diepte* (afb. 5). In deze laatste manoeuvre vorm vangt het gevecht aan met een verdediging voorin, totdat de divisiecommandant toestemming geeft de vrw los te laten. Voor de beschouwing zullen wij ons verder richten op de verdediging voorin.

De brigade voert het verdedigende gevecht in een weerstandsgebied met een breedte van 10 tot 20

km en een diepte van 10 tot 15 km. De voorste rand daarvan is een voor de verdediging zo gunstig mogelijke lijn. Daarin ontplooit de brigade per vijandelijke bataljonsnadering een compagnie (cie), die op die nadering dan een steunpunt/grendelstelling inricht. Per twee à drie cien (vijandelijke regimentsnadering) is een reserve van ciesgrootte gewenst. Sectoren waarin geen vijandelijke naderingen worden voorzien, worden beveiligd. De brigade beschikt voorts over een brigadereserve, o.a. bestemd voor het versterken van de voorbataljons en/of het uitvoeren van tegenaanvallen.

Indien in de vrw een penetratie van de vijand ontstaat, voert de brigade een tegenaanval uit teneinde de vrw te herstellen. Indien zij daartoe niet in staat is, wordt teruggevallen op een grendel alwaar wordt standgehouden ten behoeve van een divisie-tegenaanval.

Deze wijze van optreden wordt toepasbaar geacht voor de brigade zowel met vier als met drie bataljons. Aangezien de vakkbreedte voor de brigade is gerelateerd aan het optreden tegen één vijandelijke divisie, zal de vakkbreedte in principe ongewijzigd blijven. Bovendien is het totale aantal beschikbare brigades binnen het legerkorps gelijkgebleven, zij het dat zij nu alle zijn gemechaniseerd.

Problemen

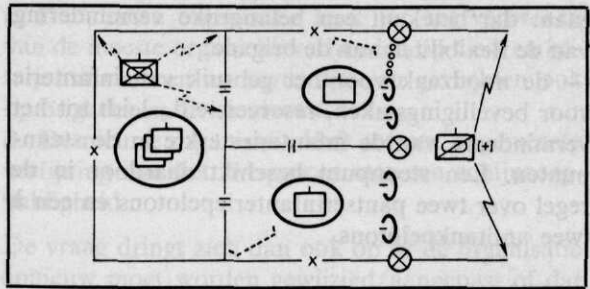
Op de Hogere Krijgsschool wordt reeds enkele jaren bij oefeningen op de kaart en bij kaderoefeningen in het terrein de bestaande doctrine toegepast met de pantserinfanteriebrigade à drie bataljons. Daarbij ontstaat steeds een aantal problemen waarvan wij hierna de belangrijkste zullen bespreken.

a. Verdeling van de gevechtskracht

Het eerste, en waarschijnlijk grootste, probleem is de verdeling van de gevechtskracht van de brigade. Deze moet worden gebruikt voor:

- het inrichten van steunpunten/grendelstellingen door de voorbataljons;
- reserves ten behoeve van de voorbataljons;
- brigadereserve;
- beveiligingen van secundaire sectoren in de vrw;
- overige taken zoals gevechtsbeveiliging voor de vrw, beveiliging van een of beide flanken, beveiliging van het achtergebied en verzorgingsroutes, voorbereiden van de divisiegrendel, enz.

Zoals reeds vermeld, treedt de brigade in beginsel

Afb. 6 Schematische indeling van een brigadevak (bestaande doctrine)

op tegen een vijandelijke divisie, die doorgaans optreedt met twee regimenten à twee bataljons voor. De brigade dient daartegenover te ontplooiën: vier cien in steunpunten of grendelstellingen en twee cien/esks als reserves van de voorbataljons. De noodzakelijke beveiliging van het achtergebied en/of een der flanken kan worden uitgevoerd door het verkenningseskadron, eventueel nadat het eerst voor de vrw is opgetreden. Voor de resterende taken beschikt de brigade dan nog over drie cien/esks (zie afb. 6).

Indien de brigade, op basis van de beoordeling van de toestand, in de vrw met meer dan vier cien moet optreden, bestaat de brigadereserve uit maximaal twee esks. Aangezien voor de beveiligingstaken en gevechtveldbewaking vooral infanterie nodig is, zal deze reserve daarnaast uit hooguit een of twee pantserinfanteriepelotons kunnen bestaan. Dat is het absolute minimum om met een tegenaanval een verloren gegaan steunpunt te kunnen hernemen. Indien de brigadecommandant eerst nog uit zijn reserve put om een van de voorbataljons te versterken, is het uitvoeren van tegenaanvallen onmogelijk geworden. Deze situatie zal meer regel zijn dan uitzondering.

De ideale reserve bestaat dan ook uit twee componenten, nl. een deel om te versterken (ongeveer een cie/esk) en een deel voor de tegenaanval (twee à drie cien/esks). In de oude organisatie was dit doorgaans uitvoerbaar, nu echter niet meer.

Binnen de bestaande doctrine kan dit probleem op twee manieren worden opgelost: de divisie kan in een betrekkelijk vroeg stadium de brigade versterken met een bataljon óf kan besluiten tot het uitvoeren van de divisietegenaanval. Beide oplossingen vereisen een vroegtijdig ingrijpen van de divisie en roepen op dat niveau dezelfde problemen op.

Uit het bovenstaande mogen wij concluderen dat:

- de vrijheid van handelen van de brigadecommandant reeds op een vroeg moment verloren kan

gaan: dat betekent een belangrijke vermindering van de flexibiliteit van de brigade;

— de noodzaak voor het gebruik van infanterie voor beveiligingstaken, reserves, e.d., leidt tot het verminderen van de infanteriesterkte in de steunpunten. Een steunpunt beschikt daardoor in de regel over twee pantserinfanteriepelotons en een à twee antitankpelotons.

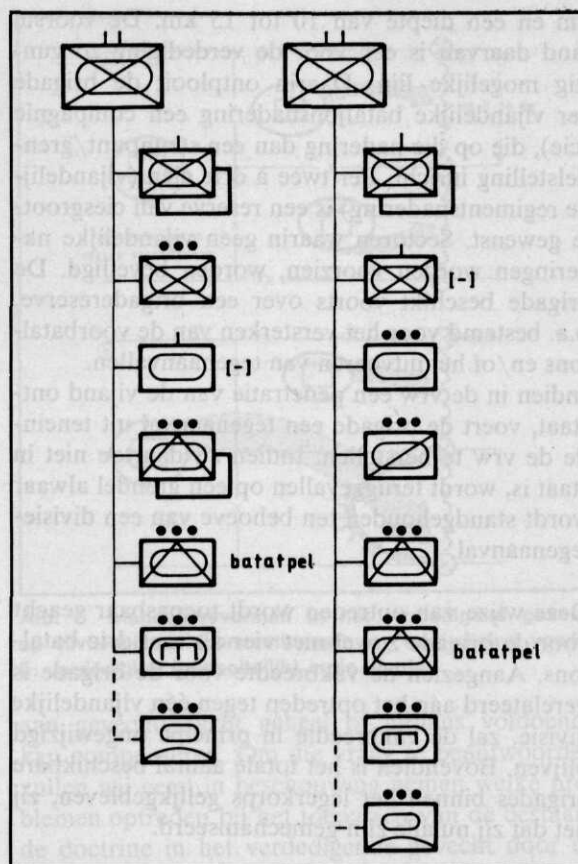
b. Wijze van optreden

De brigade met vier bataljons had, afhankelijk van de situatie, de keuze tussen twee wijzen van optreden. De eerste was een optreden met twee (versterkte) bataljons in de vrw en twee bataljons (minus) in reserve. De tweede was een optreden met drie bataljons in de vrw en een in reserve. De brigade met drie bataljons heeft deze keuze uiteraard niet. Zij zal vrijwel altijd optreden met twee bataljons voor en een bataljon in reserve. Theoretisch is het mogelijk op te treden met drie bataljons voor en geen in reserve, maar dat zal alleen in extreme situaties voorkomen. De vrijheid van handelen van de brigadecommandant is dan wel zeer beperkt geworden, omdat hij uitsluitend een reserve kan creëren door een beperking te leggen op de inzet van een of meer bataljonsreserves. Ook daardoor is de flexibiliteit van de brigade afgenomen.

c. Besluitvorming

In het besluitvormingsproces, voorafgaande aan het verdedigende gevecht, komen de volgende kernpunten aan de orde.

De brigade stelt de vijandelijke naderingen vast van één niveau lager en stelt daartegenover eigen eenheden op van twee niveaus lager. Vervolgens worden deze eenheden met de noodzakelijke reserves gegroepeerd tot eenheden van één niveau lager. Voor de brigade betekent dit dat de „kleinste bouwsteen” de cie/esk, het antitankpeloton en het verkenningspeloton zijn. Deze benadering zal niet onverkort kunnen worden gehandhaafd. De brigadecommandant zal worden gedwongen de slagorde nauwkeuriger vast te stellen. De relatieve armoede aan infanterie alsmede de wens te beschikken over een adequate brigadereserve nopen daartoe. Dat betekent, dat de brigadecommandant in tank- en pantserinfanteriepelotons moet gaan denken. Hij zal gedwongen zijn geen organieke eenheden, maar cien/esk (minus) of pelotons onder bevel te stellen. Hij zal dat willen doen op basis van een zo nauwkeurig mogelijk beeld van de vijandelijke mogelijkheden, dat echter in de praktijk zelden zo duidelijk zal zijn als hij wenst. Het

Afb. 7 Voorbeelden van mogelijke slagorde van een painfbat als voorbat in het verdedigend gevecht

samenstellen van de slagorde zal daardoor veelal een „verdeling van de tekorten” worden, waarbij zeer gevarieerde bataljons ontstaan (zie afb. 9).

d. Aantal eskadrons/compagniecommandanten

In de nieuwe organisatie zijn binnen de manoeuvrebataljons in totaal 9 in plaats van 12 commandogroepen beschikbaar om de bevelvoering te verzekeren. Op basis van zijn beoordeling van de toestand zal de bataljonscommandant de hem toegevoerde middelen (zie afb. 7) opnieuw indelen. Daardoor krijgen ook de cien een sterk wisselende samenstelling. Gezien het aantal pelotons dat de bataljonscommandant wordt toebedeeld, zal deze vrijwel steeds behoefte hebben aan een vierde ondercommandant. Dat geeft hem bovendien meer vrijheid van handelen, o.a. door een grotere bekwaamheid van de leiding. De brigade kan daarin voorzien door indeling van een cies/eskcommandant uit de reserve of de commandant van de pantserantitankcie. Het bataljon in reserve heeft echter eveneens behoefte aan drie ondercommandanten, zeker als ook de optie van het versterken van een van de voorbataljons wordt openge-

houden. Zolang de brigade van de pantseranti-tankcie nog iets niet heeft uitgedeeld, is het niet wenselijk de commandant onder bevel te stellen van een bataljon. De bataljonscommandant kan zelf in de behoefte voorzien door eventueel een plaatsvervangend ciescommandant aan te wijzen als ciescommandant. Dat is echter een noodmaatregel, waardoor twee cien niet meer beschikken over een volwaardige commandogroep; deze oplossing kan dan ook slechts van tijdelijke aard zijn. Door de herverdeling van de middelen zullen de cien/esks, zoals reeds betoogd, zelden hun organieke samenstelling houden. Zij zijn daarmee feitelijk geworden tot commandogroepen, die het bevel voeren over een variërend aantal pelotons. Dat tast de teamvorming aan, en daarmee het ONDAS-systeem dat mede om deze reden altijd is gepropageerd resp. verdedigd.

Conclusies

Op grond van het bovenstaande zijn wij van mening de volgende conclusies te mogen trekken.

- a. De nieuwe organisatie is niet meer flexibel genoeg om de brigade in staat te stellen langere tijd het gevecht zelfstandig te voeren. Een vierindeling van de bataljons geeft meer vrijheid van handelen.
- b. De bestaande doctrine kan slechts worden gehandhaafd door het toepassen van kunstgrepen, nl. het doorschuiven van reserves van legerkorps naar divisie, naar brigade, naar bataljons, en/of door het creëren van extra manoeuvre-eenheden van ciesgrootte.

c. De nieuwe organisatie leidt tot het verbreken van de meeste organieke verbanden op cies- en bataljonsniveau en na korte tijd van gevechten ook op brigade- en divisieniveau.

d. De nieuwe organisatie leidt tot een ongewenste verfijning van het bvt-proces met een schijnzorgvuldigheid.

De vraag dringt zich dan ook op of de organisatie opnieuw moet worden gewijzigd/aangepast of dat de doctrine moet worden aangepast, dan wel dat beide moeten worden aangepast.

HET VERDEDIGENDE OPTREDEN

Algemeen

Op welke wijze hebben de hiervoor geschetste ontwikkelingen invloed op de uitvoering van het verdedigende gevecht? Het antwoord op deze vraag zal de richting moeten aangeven waarin de doctrine zich zal moeten ontwikkelen om bij te blijven.

Allereerst de invloed van het vijandelijk optreden. De breed-frontaanval, waarmee het Warschau-Pact in eerste instantie succes tracht te bereiken, dwingt tot een aaneengesloten verdediging. Het beveiligen van minder waarschijnlijke naderingsmogelijkheden, waarop de vijand kan optreden met versterkte bataljons, is onvoldoende. Ook daar moet worden verdedigd. Meer, of althans anders gegroepeerde, eenheden zijn noodzakelijk; in een vak waarin tot op heden twee steunpunten en een beveiligende eenheid (bv. een zelfstandig peloton) werden ontplooid, zullen nu drie volwaardige steunpunten nodig zijn.

YPR 765 met 25 mm kanon (foto LFFD)

De vijand kan ook de enkelvoudige doorbreking uitvoeren, bv. wanneer de breed-frontaanval is mislukt. De steunpunten zullen dan niet in staat zijn hem te stoppen. Tegenaanvallen op de lagere niveaus, en zelfs tot en met divisieniveau, zijn op grond van de gevechtskrachtverhouding en tijd/ruimtefactoren niet uitvoerbaar. Versterking heeft om dezelfde reden weinig kans op succes. De enige uitweg is het opbouwen van een toenemende weerstand naarmate de vijand dieper het weerstandsgebied binnendringt. Uit goed voorbereide opstellingen kunnen in de diepte gegroepde eenheden de vijand tot stoppen dwingen. De daarvoor benodigde middelen moeten afkomstig zijn uit reserves, dan wel worden onttrokken aan niet bedreigde sectoren. Dat is wat de schrijvers van „Verdedigen! . . . maar hoe?” aanduiden als het spiegelgevecht dat de verdediger zou moeten voeren. In hun uitwerking (verdedigen in drie lijnen) wordt echter een steeds afnemende weerstand opgebouwd. Het is eveneens de achterliggende gedachte van de Amerikaanse „active defense”, waarbij wél een toenemende weerstand wordt opgebouwd. Tegen een dergelijke sterke vijand heeft alleen een tegenaanval op legerkorpsniveau, uitgevoerd met eigen of van de legergroep ontvangen middelen, kans op succes.

De tweede factor van invloed is de toegenomen vuurkracht en mobiliteit. Het vuurgevecht op grote afstand (2 à 3 km) is nu mogelijk en wordt steeds belangrijker. *Juist dit moet worden uitgebuit!* Daarbij is de manoeuvre erop gericht het vuur op de gewenste plaats te krijgen. Tegenaanvallen zijn daartoe altijd een middel geweest. Zij zijn in dit opzicht echter weinig efficiënt, omdat in de wisselwerking van vuur en beweging een deel van het vuur niet metterdaad wordt benut. Het uit een opstelling met alle beschikbare middelen bevuren van de aanvallende vijand is beter, met andere woorden: primair moet het projectiel het werk doen.

Ook op grond van andere in dit blad reeds geuite bezwaren tegen de tegenaanval is het concentreren van vuur een verantwoord alternatief. Men moet daarbij bedenken, dat in de huidige situatie een brigadetegenaanval wordt uitgevoerd op een penetratie van ca. 3×3 km en een divisietegenaanval op een van ca. 5×5 km. De zwaardere wapensystemen (Tow, tankkanon) kunnen tot in het centrum van de penetratie reiken, zodat het binnengaan daarin nog slechts noodzakelijk is voor het opruimen van achtergebleven vijand en het bergen van doden, gewonden en buit, waarna het terrein weer kan worden bezet.

Ten slotte de consequenties van het verminderen van de brigadesterkte met een pantserinfanteriebataljon. Daardoor is in verhouding het aantal zwaardere wapensystemen vergroot en zal naar verwachting nog verder worden vergroot (aantal Tows van 28 naar ca. 40). Dat betekent dat de Tows en de tank- en 25 mm kanonnen meer en meer de dragers van het gevecht zullen worden. Daarbij treden de tirailleurs primair op in een beveiligende rol bij deze wapens; pas in allerlaatste instantie, dan wel in bijzondere omstandigheden (weer/terrein) zullen zij in het gevecht worden betrokken. Dat is tot nu toe noch in de doctrine, noch in de organisatie voldoende tot zijn recht gekomen. Wij komen op dit laatste nog terug.

Uitvoering

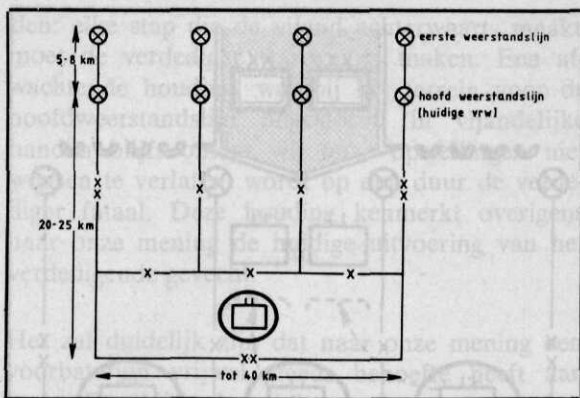
a. Optreden vóór de voorste rand weerstandsgebied (vrw)

De beveiliging van de vrw is een taak van de brigade. Deze zendt daartoe beveiligingsdetachementen uit die doorgaans in sterkte variëren van een groep tot een versterkt peloton op de (historische) afstand van 2 à 3 km voor de vrw. Gezien de afstand tot de vrw en de relatief geringe gevechtskracht zullen deze detachementen na het uitvoeren van hun taak (vijand tot ontplooiën dwingen, tijd en ruimte verschaffen, enz.) worden gedwongen uit hun aanvankelijke opstelling in één slag terug te vallen achter de vrw.

Naar onze mening verdient het aanbeveling de afstand tot de vrw te vergroten tot 5 à 8 km — de dracht van de artillerie en de mortieren staat zulks toe — én de gevechtskracht per nadering te verhogen. Daarmee promoveren wij in feite de lijn van de beveiligingsdetachementen tot een eerste weerstandslijn. Aldus kan worden voorkomen dat de vijand gedurende de achterwaartse doorschrijding van andere in front optredende beveiligende eenheden nadringt en zijn aanvalstempo verhoogt. Voorts wordt ermee bereikt dat:

- er meer keuzemogelijkheid aanwezig is voor het kiezen van sterk terrein;
- er meer ruimte ontstaat om het gevecht te voeren tussen deze eerste weerstandslijn en de vrw (hoofdweerstandlijn) waardoor het aanvalstempo van de vijand laag blijft en de wapens van de hoofdweerstandlijn uit effectiever hun werk kunnen doen.

Indien wij daarbij een gevechtskrachtverhouding toestaan van 1 : 4 tot 1 : 6 komt dat erop neer

Afb. 8 Schematische indeling divisiegebied

dat per vijandelijke bataljonsnadering een versterkt peloton moet worden ontplooid. Deze pelotons dienen „antitankzwaar” te zijn. In normaal Westeuropees terrein kan de vijand daarmee ten minste 3 tot 4 uur worden opgehouden onder oplegging van verliezen. Het verdient aanbeveling hiervoor geen eenheden uit de „hoofdweerstandslijn” te gebruiken, maar bijvoorbeeld het verkeningseskadron, (delen van) de pantserantitankcompagnie en/of infanterietankteams uit de brigadereserve. De exacte samenstelling van deze eenheden is uiteraard afhankelijk van de beoordeling van de toestand.

Bij hun optreden moeten deze eenheden het terrein zodanig uitbuiten dat enkele pantserbestrijdingswapens uit verrassende richtingen (flanken) het vuur kunnen openen. De uitstekende richtmiddelen van deze wapens stellen een goed geselecteerde en getrainde bemanning in staat enigszins selectief te zijn in het kiezen van hun doelen, en

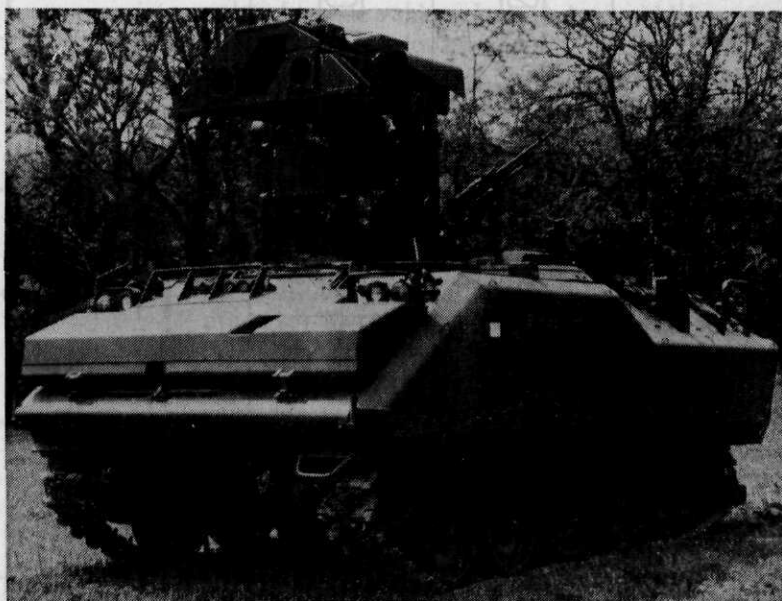
met name de commandovoertuigen onder vuur te nemen. In dit verband willen wij een uitspraak van een Amerikaanse kolonel, aanwezig bij de oefening „Saxon Drive”, niet onvermeld laten. Als WP-kenner was hij ervan overtuigd dat: „If you kill the commanders, an attack of a WP-unit will stop!”.

Ten slotte is nog een voorwaarde dat deze eenheden, die tussen de eerste en de hoofdweerstandslijn tegen de aanvallende vijand optreden, voldoende mogelijkheden hebben om de hoofdweerstandslijn in achterwaartse richting te doorschrijden. Door dit optreden wordt de vijand duidelijk gemaakt dat hij met een agressief optredende verdediger te maken heeft en hem wordt na de doorschrijding van de andere beveiligende eenheden een „aanloop” in de richting van de hoofdweerstandslijn ontzegd.

b. Optreden in de hoofdweerstandslijn (huidige vrw)

In de hoofdweerstandslijn zullen meer eenheden van ciegrootte moeten worden ontplooid dan tot nu toe. Voorts moet op de lagere niveaus — brigade, bataljon — meer diepte aan het gevecht worden gegeven. Deze tegenstrijdige eisen zullen bij een gegeven vakbreedte voor een divisie alleen zijn te verwezenlijken door drie in plaats van twee brigades in front te ontplooiën (zie afb. 8). De divisie heeft dan geen reserve ter sterkte van een brigade, maar heeft in onze visie daaraan ook eigenlijk geen behoefte.

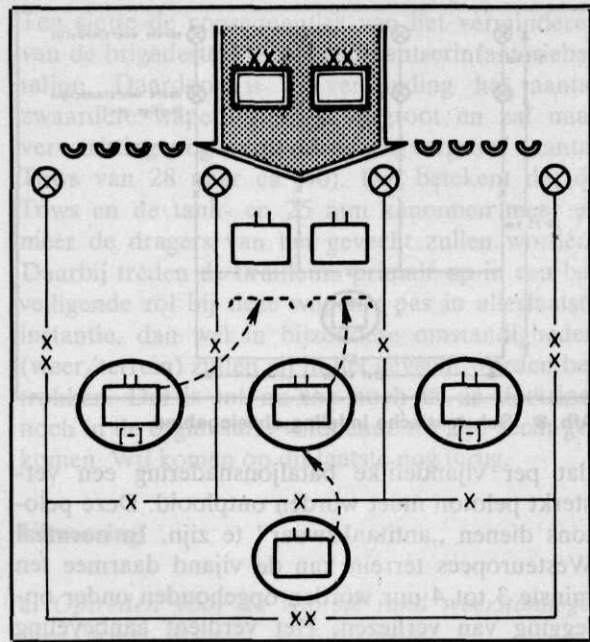
De brigade voert het gevecht, de divisie coördineert en steunt (vuur- en gevechtssteun); in voor-

YPR 765 met Tow (foto LFFD)

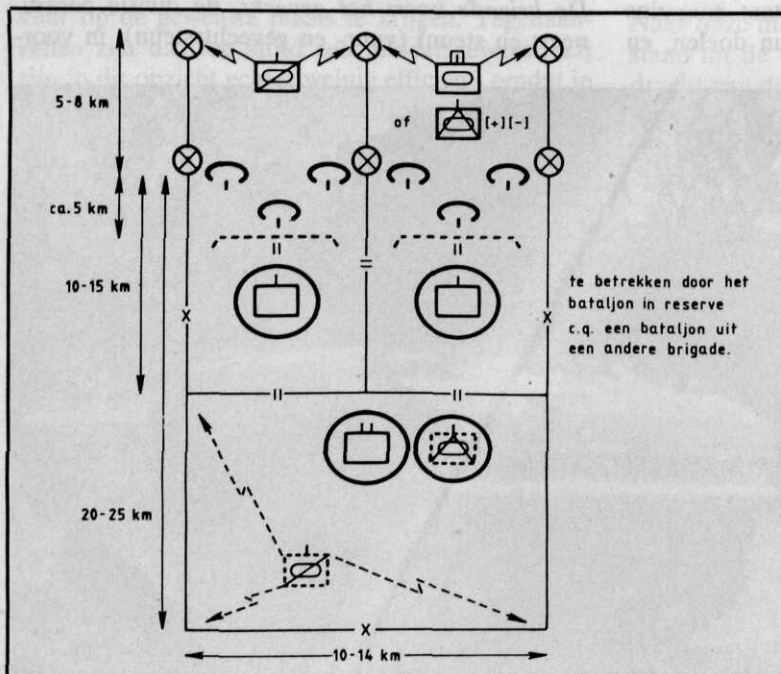
komend geval kan de laatste een bataljon als divisiereserve krijgen of aanwijzen, dan wel een claim leggen op een of meer brigadereserves. De divisie kan dan het gevecht „sturen” door het overbrengen van gevechtskracht uit het ene brigadevak naar het andere (zie afb. 9).

De brigade voert het gevecht in de regel met twee bataljons voor en een in reserve (zie afb. 10). Welke problemen de brigade daarbij ontmoet, hebben wij hiervoor reeds besproken, welke organisatorische oplossingen mogelijk zijn zullen wij nog bespreken. Zoals betoogd zal een steunpunt doorgaans de sterkte hebben van twee pantserinfanteriepelotons en een Tow-peloton (vier stukken). Dat is voldoende om de aanval van een versterkt BTR-bataljon af te slaan, maar niet voldoende tegenover een BMP-bataljon: een steunpunt moet in dát geval tijdig worden versterkt met een tank- of antitankpeloton. Gezien de sterkte van de eenheden in de eerste weerstandslijn, en de tijd die daardoor wordt gewonnen, moet dat mogelijk zijn. Is het niet mogelijk of gewenst, bijvoorbeeld omdat men vertrouwt op sterke hindernissen, dan zal in voorkomend geval tijdens het gevecht een steunpunt moeten worden versterkt ten einde de aanval te kunnen afslaan. Het beste middel daarvoor is de tank, omdat deze bij uitstek geschikt is om zich onder vijandelijk vuur te verplaatsen en opstellingen in te nemen. In dat geval zal het versterken met een zodanige sterkte moeten gebeuren, dat de vijand in korte tijd zoveel ver-

Afb. 9 Schematische weergave van de reactie van een divisie op een enkelvoudige doorbreking

liezen krijgt opgelegd dat het hem niet mogelijk is zijn aanval door te zetten. Vervolgens moet worden belet dat de vijand zich ongestoord terugtrekt en reorganiseert. Op dat moment is een agressief naar voren gericht optreden met voornamelijk tankeenheden gewenst ten einde „aan de vijand te kleven”. Misschien is het zelfs mogelijk de eerste weerstandslijn weer te bezetten, met andere woor-

Afb. 10 Schematische indeling van een brigadevak

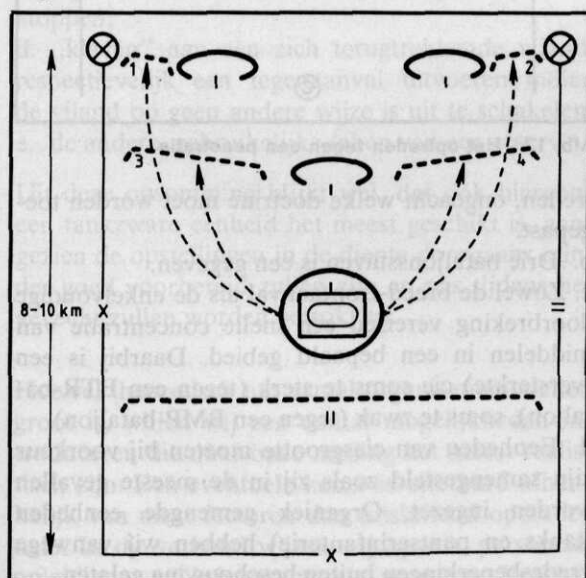
den: elke stap die de vijand achterwaarts maakt, moet de verdediger voorwaarts maken. Een afwachtende houding, waarbij het terrein voor de hoofdweerstandslijn ongestoord in vijandelijke handen blijft omdat wij onze opstellingen niet wensen te verlaten, wordt op den duur de verdediger fataal. Deze houding kenmerkt overigens naar onze mening de huidige uitvoering van het verdedigende gevecht.

Het zal duidelijk zijn dat naar onze mening een voorbataljon vrijwel steeds behoefte heeft aan tanks. Daarbij is de huidige sterkte van een eskadron (17 stuks) onnodig veel. Bovendien is er in het terrein daarvoor zelden voldoende ontplooiingsruimte. De sterkte van een peloton (5 stuks) is daarentegen doorgaans te weinig om de vijand voldoende afbreuk te kunnen doen. De sterkte van een eskadron mag daarom verminderen, mits het totaal beschikbare aantal tanks in de brigade ongeveer gelijk blijft. Hierin liggen organisatorische mogelijkheden.

c. Het optreden tegen penetraties

„De beslissende fase in het verdedigend gevecht wordt gevormd door het concentreren en inzetten van voldoende middelen om door middel van tegenaanvallen de in het eigen gebied binnengedrongen vijand buiten gevecht te stellen. Deze tegen-

Afb. 11 Schematische indeling van een bataljonsvak; 1, 2, 3, 4: mogelijke prioriteitsvolgorde; 1, 2: opstellingen teneinde de aanval op een steunpunt af te slaan; 3, 4: opstellingen indien een steunpunt zou vallen; deze opstelling kan eventueel verder worden versterkt uit de brigades

aanvallen dienen tijdig, met grote agressiviteit en op alle niveaus te worden uitgevoerd.” (Gevechtshandleiding, pt 464).

Wij hebben reeds duidelijk gemaakt, dat dit voor de brigade met drie bataljons veelal niet meer met eigen middelen mogelijk is. De uitvoering van een tegenaanval is, zoals vermeld, uit het oogpunt van een efficiënt gebruik van de middelen niet aan te bevelen. Ook organisatorisch gezien levert de tegenaanval nogal wat problemen op. Zelfs in vredetijd worden wij daarmee geconfronteerd. Niet zelden immers eindigt een oefening van enige omvang met een grote tegenaanval. Wij zijn dan gelukkig met het signaal „einde oefening” zodat wij de knoop kunnen ontwarren om ons in ordelijke formatie naar de vredeslocaties te verplaatsen.

Bijna nooit wordt beoefend wat er ná een dergelijke tegenaanval precies moet geschieden, terwijl dát nu juist het kernprobleem is, namelijk het voortzetten van de verdediging. Het concentreren van vuur, zowel met directe als indirecte richting, is daarom een verantwoord alternatief. De Gevechtshandleiding had in de tijd dat ze werd geschreven ongetwijfeld gelijk, het gestelde is naar onze mening in de huidige situatie echter niet meer haalbaar. Bij de breed-frontaanval bestaat bovendien het gevaar, dat min of meer gelijktijdig verschillende penetraties kunnen ontstaan. Het teniet doen van penetraties is primair een zaak voor de brigade. In onze visie is de divisie uitsluitend in staat te versterken. Bovendien is de reactietijd op dit niveau doorgaans te lang, met alle risico's van dien. De brigade en het bataljon, optredende in relatief smalle vakken, kunnen hun middelen meer in de diepte ontplooiën (zie afb. 10 en 11). Indien een steunpunt, gesteund door tanks, om welke reden dan ook, niet in staat is de aanvallende vijand te stoppen heeft het geen zin deze opstelling tot het bittere einde vast te houden. Het steunpunt in de diepte voorkomt dat de vijand doorstoot. De eenheden uit de voorste opstellingen, eventueel aangevuld met enkele andere middelen, kunnen daarop aansluiten om de vijand af te grendelen (zie afb. 12a). De brigade krijgt daardoor de tijd om met tanks en/of Tows de flanken van de penetratie te versterken om van daaruit de vijand met vuur aan te grijpen en buiten gevecht te stellen. Daarvoor zullen doorgaans twee eskadrons resp. delen van de pantserantitankcie nodig zijn (zie afb. 12b). De vijand zal zich nu realiseren dat hij is gestopt en zal trachten zich in opstellingen terug te trekken om aan vernietiging te ontkomen. Dat terugtrekken moet worden voorkomen door de

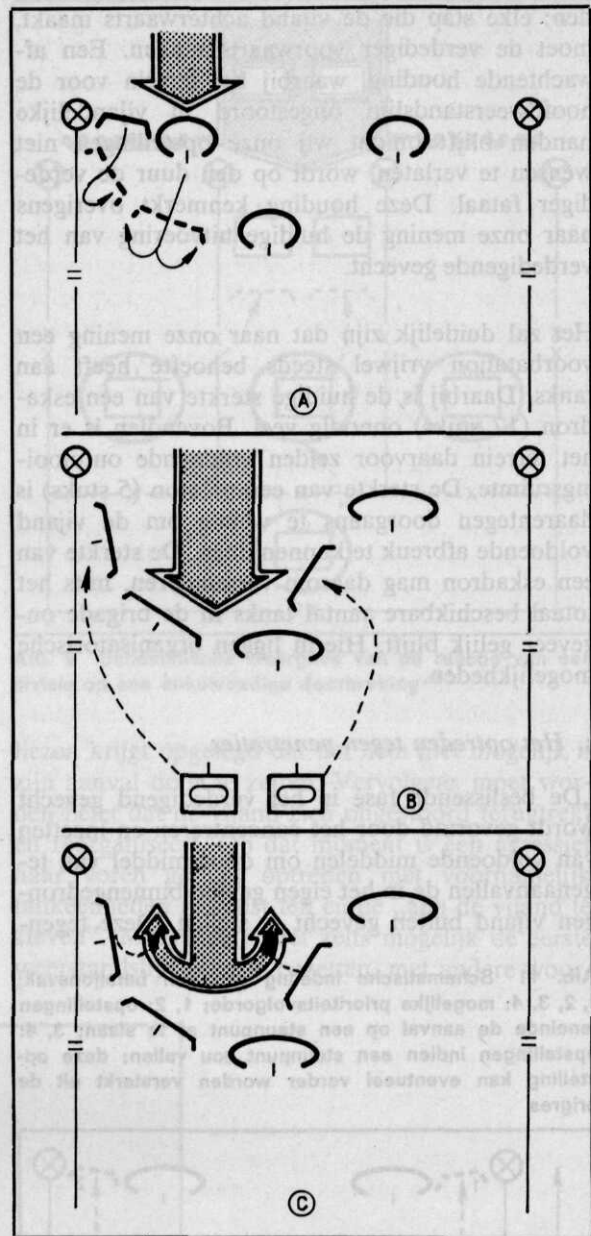
vijand te volgen met tankeenheden en zo mogelijk het ontstane gat weer te sluiten (zie afb. 12c). Een snelle reactie is daarbij noodzakelijk, aangezien de vijand anders zijn tweede echelon reeds kan hebben ingezet. Door het „klevan” aan de vijand wordt de ontplooiing van diens tweede aanvalsechelon gehinderd; misschien wordt dat zelfs gedwongen eveneens in opstelling te gaan. De infanterie kan daarna haar opstelling weer innemen.

De situatie zal zich zelden zo mooi voordoen als nu wellicht is gesuggereerd. In de penetratie zullen altijd wel houtranden, boerderijcomplexen, enz., aanwezig zijn die het schootsveld beperken. De lengte van de opstellingen rond de penetratie maakt het echter vrijwel steeds mogelijk voldoende ruimte te vinden om de vijand met vuur uit te schakelen. Antitankhelikopters en artilleriegranaten met eindgeleiding zullen de mogelijkheden in de wat verdere toekomst nog vergroten. Bovendien moet men bedenken dat diezelfde houtranden, enz., ook de tegenaanval ernstig kunnen hinderen. Deze loopt daardoor gevaar zo traag te verlopen, dat de vijand kans ziet zijn antitankwapens in opstelling te brengen, waarmee onze tegenaanval voortijdig tot staan wordt gebracht. De ellende die daardoor ontstaat is niet te overzien. Het is dus kiezen tussen twee kwaden, waarbij de tegenaanval in onze opinie de kwaadste is. Wel moet de eis worden gesteld, dat het vuur van de eigen zware wapensystemen in algemene zin het centrum van de penetratie bereikt. Daarmee ligt de maximaal toegestane penetratie (mtp) vast. Ten slotte willen wij wijzen op het voordeel, dat doorgaans niet de inzet van de gehele brigadereserve noodzakelijk is. Daardoor behoudt de brigadecommandant nog vrijheid van handelen. Dit is in een meer beweeglijk gevoerde verdediging een positief punt.

ORGANISATORISCHE MOGELIJKHEDEN

Ten slotte willen wij enkele organisatorische mogelijkheden aandragen om de door ons onderkende problemen te verminderen. Daarbij gaat het erom hoe met de *bestaande* middelen de organisatie kan worden geoptimaliseerd. Het is onvermijdelijk, dat kleine verschillen ontstaan in aantallen personeel en/of materieel. Uitdrukkelijk willen wij stellen daarmee niet de ideale situatie te scheppen, maar wel aan te geven wat naar onze mening haalbaar zou moeten zijn. Wij hanteren de volgende uitgangspunten.

a. De brigade met drie bataljons à drie esks/cien à drie pelotons is niet flexibel genoeg in haar op-

Afb. 12 Het optreden tegen een penetratie

treden, ongeacht welke doctrine moet worden toegepast.

b. Drie bataljonsstaven is een gegeven.

c. Zowel de breed-frontaanval als de enkelvoudige doorbreking vereisen een snelle concentratie van middelen in een bepaald gebied. Daarbij is een (versterkte) cie soms te sterk (tegen een BTR-bataljon), soms te zwak (tegen een BMP-bataljon).

d. Eenheden van ciegrootte moeten bij voorkeur zijn samengesteld zoals zij in de meeste gevallen worden ingezet. Organiek gemengde eenheden (tanks en pantserinfanterie) hebben wij vanwege vredesbeperkingen buiten beschouwing gelaten.

e. Vergroting van het aantal systemen Tow als aangekondigd door de minister, wordt gerealiseerd zodat per bataljon twaalf Tows kunnen worden ingedeeld.

Dat betekent, dat er behoefte bestaat aan meer en dus kleinere eenheden van ciesgrootte, die snel verplaatsbaar zijn en enige tijd zelfstandig kunnen optreden. Anderzijds mogen zij niet zodanig klein zijn, dat ook geringe verliezen hun effectiviteit reeds sterk doen teruglopen

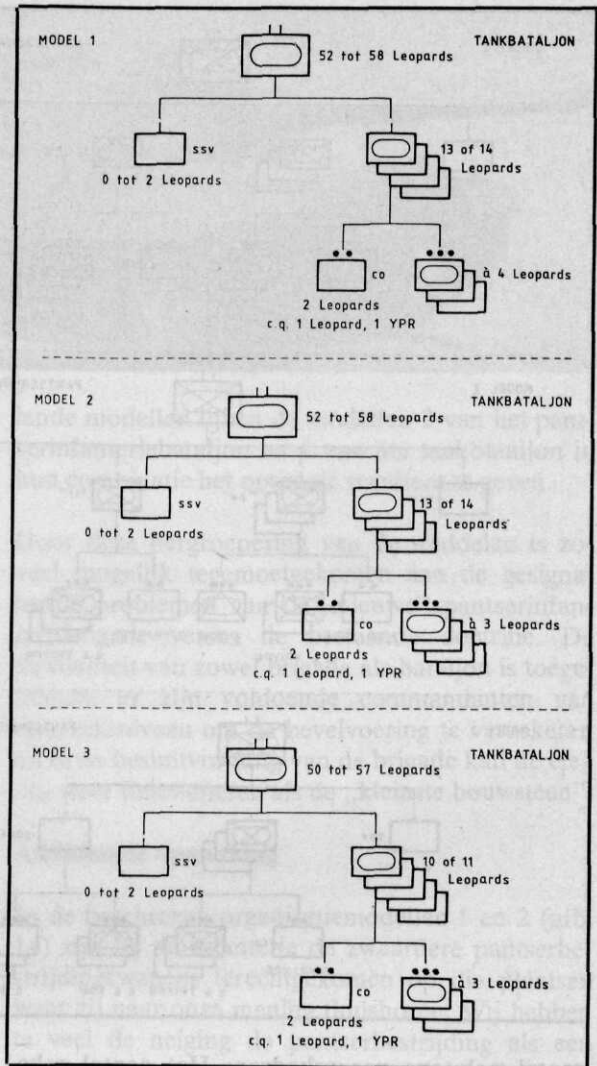
Waarom een bataljon in de verdediging behoefte heeft, hebben wij in het voorgaande reeds besproken. Dat was aan zodanige middelen dat doorgaans drie verdedigende opstellingen kunnen worden ingericht. Daarvoor zijn pantserinfanterie- en antitankpelotons nodig. Bovendien is er behoefte aan een bataljonsreserve, die in staat moet zijn tot steunen uit een opstelling in de diepte of van een flank, en op te treden tegen een tussen de opstellingen doorgedrongen of uit onverwachte richting naderende vijand. Daarvoor is een tankeenheid het best geschikt.

Teneinde de brigadecommandant vrijheid van handelen te geven moet de brigade beschikken over een reserve, die de volgende taken kan uitvoeren:

- de voorbataljons versterken, indien zij aan een extra esk/cie voldoende hebben om een aanvallende vijand te stoppen;
- de flanken van een penetratie tijdens het gevecht versterken om de vijand met vuur buiten gevecht stellen;
- opstellingen innemen achter een van de voorbataljons, teneinde een doorgedrongen vijand te stoppen;
- „kleven” aan een zich terugtrekkende vijand, respectievelijk een tegenaanval uitvoeren indien de vijand op geen andere wijze is uit te schakelen;
- de andere, gebruikelijke taken van een reserve.

Uit deze opsomming blijkt wel, dat ook hiervoor een tankzware eenheid het meest geschikt is, aangezien de opstellingen in de diepte doorgaans minder goed voorbereid zullen zijn en pas tijdens het gevecht zullen worden betrokken.

Hoewel theoretisch het aantal organisatie modellen groot is, willen wij een aantal mogelijkheden introduceren die naar onze mening het meest realistisch zijn. Een eventuele keuze is uiteraard afhankelijk van meer factoren dan uitsluitend operationele. In dit verband wijzen wij op o.a. personele, opleidings- en infrastructurele aspecten. Verklei-

Afb. 13 Organisatie tankbataljon

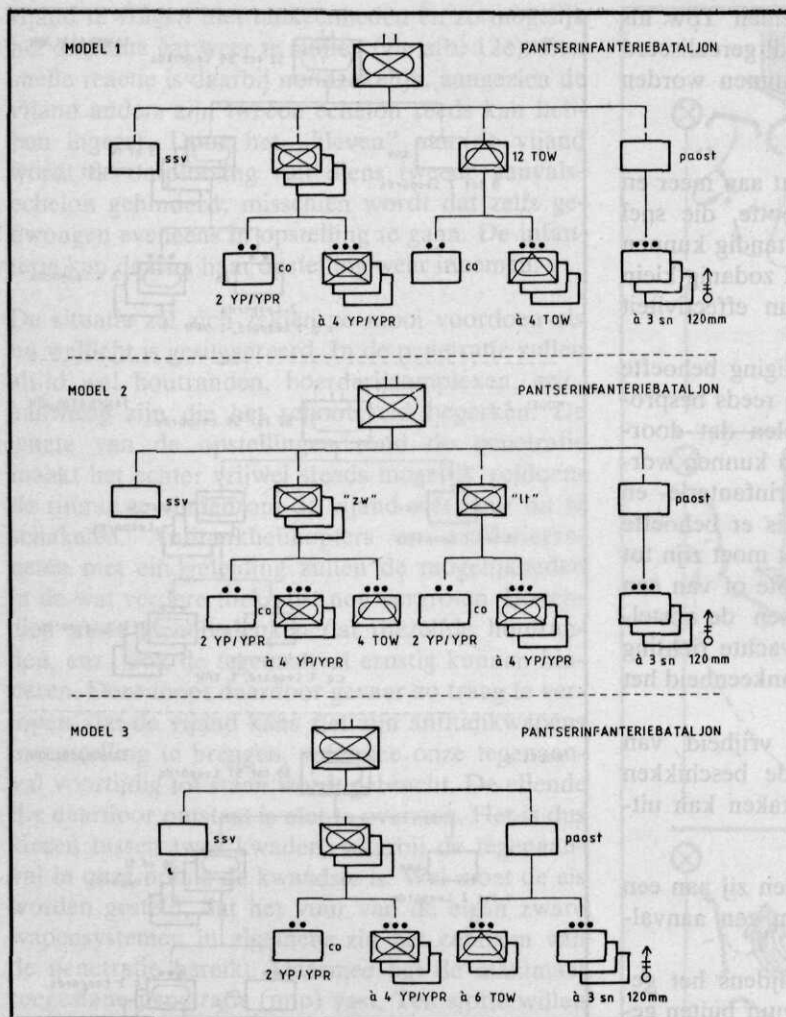
ning van de eenheden schept de mogelijkheid tot meer eenheden van cies/esks grootte. Een vier- of een vijfdeling behoort dan tot de mogelijkheden, waarmee in de behoefte aan meer eenheden en meer commandanten wordt voldaan.

Modellen

De modellen voor het pantserinfanterie- en tankbataljon moeten met elkaar samenhangen. Men kan dus niet onafhankelijk van elkaar voor een van de modellen kiezen. Wij komen daarop terug.

a. Het tankbataljon

Uitgaande van de huidige sterkte aan tanks zijn voor het tankbataljon drie bruikbare modellen te ontwikkelen (zie afb. 13). De sterkte van het tankpeloton kan drie of vier tanks zijn, evenals het

Afb. 14 Organisatie pantserinfanteriebataljon

aantal pelotons per eskadron. Het aantal eskadrons kan vier of vijf zijn.

- Model 1. Het bataljon bestaat uit vier eskadrons à drie pelotons à vier tanks. Alle niveaus hebben een aanvaardbaar incasseringsvermogen.
- Model 2. Dit is een variant op model 1. Het bataljon bestaat nu uit vier eskadrons à vier pelotons à drie tanks. Deze organisatie sluit het meest aan bij internationale ontwikkelingen (Frans, Duits en Amerikaans). Het peloton heeft echter géén incasseringsvermogen.
- Model 3. Hierbij bestaat het bataljon uit vijf eskadrons à drie pelotons à drie tanks. Het peloton heeft eveneens geen incasseringsvermogen, het eskadron heeft dat slechts in beperkte mate.

b. Het pantserinfanteriebataljon

De organisatie van het pantserinfanteriebataljon kent twee beperkingen. De sterkte van het pantserinfanteriepeloton moet onzes inziens gelijk blij-

ven om een uitgestegen optreden mogelijk te maken. Dat betekent dat het peloton vier voertuigen sterk blijft. De sterkte van het antitankpeloton Tow mag niet kleiner zijn dan vier stukken om het aanbod van doelen effectief te kunnen verwerken.

Dat houdt in dat moet worden gezocht naar combinaties van pantserinfanterie en antitank op cies- of bataljonsniveau (zie afb. 14).

- Model 1. Hierin zijn de Tows opgenomen in een antitankcie die fungeert als vierde manoeuvre-eenheid. De organieke samenstelling zal daarbij voor het gevecht in de regel moeten worden verbroken, teneinde de eenheid optimaal voor het gevecht samen te stellen en infanterie vrij te maken voor andere taken.
- Model 2. Hierin bestaat het bataljon uit drie „zware” cien, elk bestaande uit twee pantserinfanteriepelotons en een antitankpeloton, en een „lichte” cie à drie pelotons. De „zware” zijn primair bestemd om op te treden in verdedigende opstellingen;

Leopard 2 met 120 mm kanon (foto LFFD)

de „lichte” cie is bestemd voor het uitvoeren van een of meer van de volgende taken:

- optreden in onoverzichtelijk terrein (bossen, oorden, enz.);
- uitvoeren van afgeleide taken (beveiliging, bewaking, leggen van mijnevelden, enz.);
- uitwisselen met tanks;
- (deel van) bataljonsreserve.

● Model 3. Dit is een voortzetting van het bestaande model, waarbij de 12 Tows zijn opgenomen in de ondersteuningscie. Hierbij zullen eveneens de organieke verbanden in de regel moeten worden verbroken.

Combinaties

De modellen 1 en 2 van het pantserinfanteriebataljon zijn te combineren met alle modellen van het tankbataljon. Zowel gezien de wens, de organieke samenstelling zoveel mogelijk te laten overeenkomen met de gevechtssamenstelling, als uit opleidingsoverwegingen hebben wij een voorkeur voor model 2. De brigade beschikt daarbij over 12 of 13 compagnies/eskadronscommandanten, hetwelk een voldoende mate van flexibiliteit inhoudt. Model 3 van het pantserinfanteriebataljon valt slechts te combineren met model 3 van het tankbataljon. De behoefte aan een vierde ondercommandant per pantserinfanteriebataljon moet nu immers altijd worden gedekt uit het tankbataljon. Dat houdt daarbij zelf dan nog de beschikking over 3 eskadronscommandanten.

De brigade beschikt dan in totaal over 11 ccn/ecn, hetgeen weliswaar minder is dan in de vorige combinaties maar toch meer flexibiliteit geeft dan in de huidige situatie. Een bijkomend voordeel is, dat alleen het tankbataljon behoeft te worden gereorganiseerd. Of echter in de behoefte aan meer eskadronscommandanten kan worden voorzien is voor ons de vraag, zelfs al zou het aantal officieren per eskadron verminderen.

Op grond van de voor- en nadelen van de verschil-

lende modellen lijken de modellen 2 van het pantserinfanteriebataljon en 1 van het tankbataljon in hun combinatie het optimale resultaat te geven.

Door deze hergroepering van de middelen is zoveel mogelijk tegemoetgekomen aan de gesignaleerde problemen van de „nieuwe” pantserinfanteriebrigade versus de bestaande doctrine. De flexibiliteit van zowel brigade als bataljon is toegenomen, er zijn voldoende commandanten van cics/esksniveau om de bevelvoering te verzekeren en in de besluitvorming van de brigade kan de cie/esk weer functioneren als de „kleinste bouwsteen”.

Additionele opmerking

In de beschreven organisatie modellen 1 en 2 (afb. 14) zijn bij de infanterie de zwaardere pantserbestrijdingswapens terechtgekomen op die plaatsen waar zij naar onze mening thuishoren. Wij hebben te veel de neiging de pantserbestrijding als een specialisme te beschouwen. Die neiging krijgt in de praktijk gestalte in de persoon van de commandant van de pantserantitankcompagnie, die dan gaat optreden als „pantserbestrijdingsadviseur” van de brigadecommandant. Er bereiken ons zelfs geluiden dat men op bataljonsniveau deze rol wil toebedelen aan de commandant van de pantserondersteuningscompagnie. Laten wij niet vergeten dat *pantserbestrijding onze hoofdopdracht* is en dat iedere infanterist, cavalerist en in zekere zin ook de artillerist pantserbestrijder is. De lagere commandanten dienen dan ook met de mogelijkheden en beperkingen van ons arsenaal pantserbestrijdingswapens vertrouwd te zijn, teneinde deze kwalitatief goede wapens in iedere situatie op verrassende wijze te kunnen inzetten.

Samenvatting

In de loop van dit jaar zal de reorganisatie van het legerkorps, zoals aangekondigd in de Defensienota

1974, worden voltooid. Daarbij wordt de 5e Divisie gemechaniseerd ten koste van een pantserinfanteriebataljon per pantserinfanteriebrigade. Tenzelfder tijd wordt een aantal nieuwe wapensystemen ingevoerd, deels ter vervanging van, deels ter aanvulling op bestaande systemen. Het betreft vooral de Leopard 2, de YPR 765 met 25 mm kanon, de Tow (o.a. op YPR) en de Dragon. Dat leidt enerzijds ertoe dat het vuurgevecht uit verdedigende opstellingen op grotere afstand en met meer effectiviteit kan worden gevoerd, anderzijds dat met deze middelen een beweeglijker gevecht mogelijk wordt. Ontwikkelingen in het tactische optreden van de Warschau-Pactstrijdkrachten zoals de breed-frontaanval, maken een meer beweeglijk gevoerde verdediging gewenst. Daarbij is het mogelijk de beslissing in het gevecht meer te zoeken in het vernietigen van de vijandelijke gevechtskracht door het ononderbroken en met grote intensiteit uitbrengen van vuur dan door middel van tegenaanvallen. Een agressief optreden, ook in voorwaartse richting, moet voorkomen dat de vijand plaatselijke successen kan uitbuiten.

Literatuur

- Min. van defensie — *Om de veiligheid van het bestaan*, Defensienota 1974. Staatsuitgeverij, Den Haag (1974).
 E. Sobik — Panzer und Panzerabwehr. *Truppenpraxis* (1978)(1).
 P. A. Karber — Die taktische Revolution in der sowjetischen Militärdoktrin. *Eur. Wehrk.* (1977)(7).
 C. N. Donnelly — Tactical problems facing the Soviet army. *Int. Def. Rev.* (1978)(9).
 D. K. Griffen — If the Soviets don't mass. *Mil. Rev.* (1979)(2).

Op welke wijze men het verdedigende gevecht ook denkt te voeren, de ontwikkeling van de leiding in het gevecht heeft met de bovenstaande zaken geen gelijke tred gehouden. De flexibiliteit in het optreden is in de pantserinfanteriebrigade met drie bataljons à drie compagnieën à drie pelotons vrijwel verdwenen. Er bestaat behoefte aan meer en kleinere eenheden van compagnies/eskadronsgrootte.

Door een hergroepering van de bestaande middelen van de pantserinfanteriebrigade is in deze behoefte te voorzien. Daarbij is het zaak zoveel mogelijk weer aansluiting te zoeken bij de goede basisgedachte van het ONDAS-systeem, waarbij deze eenheden zo zijn samengesteld als zij in de regel tijdens het gevecht optreden.

Samenvattend kunnen wij dan ook stellen dat op grond van de ontwikkelingen op het gebied van de organisatie, de techniek en de dreiging vernieuwingen noodzakelijk zijn in de eigen wijze van optreden (doctrine) en de organisatie van tank- en pantserinfanteriebataljons en lagere eenheden.

- F. V. Churchill — To win the first battle. *Mil. Rev.* (1978)(11).
 G. Schultze-Rohnhof — Das Feuer im Gefecht der verbundenen Waffen. *Truppenpraxis* (1978)(10).
 R. F. Helms — The indirect approach. *Mil. Rev.* (1978)(9).
The military balance 1978-1979. Inst. for Strat. Studies, Londen (1979).
 J. W. M. van der Horst e.a. — Verdedigen!... maar hoe? *Mil. Spect.* 146(1977)(3)99.

Maandelijks wordt de Militaire Spectator toegezonden aan alle leden van de Koninklijke Vereniging van de Krijgswetenschap.

Ten einde de toezending aan thans nog actief dienende officieren van Land- en Luchtmacht, tevens lid van de Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap, ook na hun dienstverlating zeker te stellen, wordt belanghebbenden verzocht de ledenadministratie van de Koninklijke Vereniging (Karel Doormanlaan 274, 2283 BB Rijswijk) in voorkomend geval ter zake in te lichten.

Terreurbestrijding: wel of geen militaire taak?

J. de Lange

eerste luitenant der cavalerie

Op 20 november 1978 meldde, onder andere, het Eindhovens Dagblad het resultaat van de door de Stichting Volk en Verdediging en het tijdschrift „Civis Mundi” gehouden conferentie over de rol van de krijgsmacht bij terroristische acties.

Majoor Egter van Wissekerke, medewerker van de tactische commissie van de HKS, kwam daarbij tot de conclusie dat het bestrijden van terrorisme geen taak is voor de krijgsmacht, maar voor de politie.

Kolonel Frackers, plaatsvervangend algemeen inspecteur van het korps Rijkspolitie, sloot zich daarbij aan: „Gevaren van buiten dienen te worden geweerd door het defensieapparaat. (. . .) Gevaren van binnen uit (. . .) moeten worden opgevangen door de politie (. . .)”. Daaraan voegde hij toe: „Terreurbestrijding (in Nederland) is misdaadbestrijding”.

Willen wij terreur effectief bestrijden, dan moeten wij in de eerste plaats weten waarom bepaalde groeperingen van radicaal geweld gebruik maken. Blijkens de uitlatingen van deze groeperingen laten zij zich leiden door hun ideële opvattingen. Er is bij hen nimmer sprake van terreur, maar van „tegen de gevestigde orde gericht (militair) guerrillaoptreden”.

Wat heeft terrorisme dan met guerrilla te maken? Bedreigt een toeneming van het gebruik van radicaal geweld onze samenleving?

Is bij de bestrijding van terreur inderdaad de politie de geschiktste instantie?

Dit artikel tracht op deze vragen een antwoord te geven.

Democratie, media en geweld

De democratie kan als ideale staatkundige bestuursvorm slechts worden benaderd: een regering „door het volk” en „voor het volk” is slechts in theorie mogelijk; de wens „inspraak door allen” en „medezeggenschap voor allen” is in de praktijk nauwelijks haalbaar, hoewel de moderne

communicatiemiddelen mogelijkheden scheppen om massale volksreferenda te houden.

De toenemende complexiteit van de samenleving maakt een slagvaardig bestuur door enkelen noodzakelijk. Daarbij heeft aan de wil van het gehele volk niet te worden voorbijgegaan. Onmiddellijke betrokkenheid van het volk bij het staatsbestuur is echter onmogelijk, daarom worden de belangen van het volk behartigd door het parlement. Het aantal staatstaken is echter dermate uitgebreid dat zelfs het parlement het bestuur in zijn geheel niet meer kan overzien; het parlement is niet meer in staat de werking van het bestuur aan het volk duidelijk te maken.

Teneinde als gevolg daarvan het contact met het volk niet te verliezen, gebruiken de staatsleiders de communicatiemiddelen (de media) om zich tot de massa te wenden. Een directe dialoog tussen „leiders” en „geleiden” is immers onmogelijk geworden: de weg is te lang. Bovendien trachten vele anderen, politieke partijen, sociale groeperingen, actiegroepen en particulieren, hun ideeën eveneens met behulp van de media te verbreiden. Anderzijds houden regering en parlement zich eveneens via dezelfde media op de hoogte van wat er bij het volk leeft. Het directe contact, in bijeenkomsten en vergaderingen, bereikt namelijk slechts enkelen. De politieke leiders laten zich bij het nemen van hun beslissingen in belangrijke mate sturen door de publieke opinie.

Zo brengen de media de publieke opinie — of wat daarvoor moet doorgaan — naar voren. De openbare mening kan echter worden beïnvloed. Door de grote hoeveelheid informatie die de media verschaffen, en de concurrentie op de informatiemarkt, is het een belangwekkende vraag in hoeverre de media de publieke opinie weergeven. Wanneer de communicatiemiddelen door enkelen worden beheerst, kan van democratisch bestuur geen sprake zijn.

Hoe heftiger en vaker een groep zich via de media laat horen des te groter is de kans dat zij wordt gehoord door de massa van het volk en door de

leiders. Gebruik van geweld garandeert aandacht van de zijde van de media, en daardoor verkondiging van een eventuele boodschap aan de massa van het volk.

Gebruik van geweld behoeft niet alleen voort te komen uit de wens de aandacht van de media op zich gevestigd te zien. Deels is het gebruik van geweld de mensen eigen. In belangrijke mate wordt gebruik van geweld ingegeven door onmacht of onwil van de enkeling of de groep zich op vreedzame wijze tegen situaties te verzetten. Voorts is er het geweldsgebruik dat voortkomt uit het recht resp. de plicht van de staat zijn burgers desnoods te dwingen zich te houden aan de regels van de samenleving. En ten slotte is er het geweld tussen staten onderling dat kan dienen om hun onderlinge positie te bevestigen of te wijzigen.

Wordt in het algemeen in de moderne Westerse democratische samenleving alle geweldsgebruik systematisch afgekeurd, dat wil nog niet zeggen dat daarmee het geweld uit onze samenleving is uitgebannen. Het verzet van sommigen tegen de gevestigde orde uit zich juist in het aannemen van een positieve houding jegens geweld. Ook ligt het gebruik van geweld besloten in ideologieën die het geweld prediken om der wille van het geweld.

Uit de dagbladen blijkt dat er ook in Nederland min of meer georganiseerde groepen zijn die zeggen geweld te willen hanteren als middel om een doel te bereiken. Met name verkondigen zij de theorieën van de guerrilla zoals deze zijn ontvouwd door Mao Tsetoeng. Ook lijkt in deze ultrarevolutionaire kringen de idee van de stads-guerrilla ingang en navolging te vinden.

Verder moet steeds vaker rekening worden gehouden met in Nederland geïmporteerd geweld. Groepen personen wie het verblijf in het eigen land is ontzegd, kunnen tijdelijk of permanent onderdak vinden in ons land en weten vaak een zekere mate van aanhang te verkrijgen. Zoals de recente geschiedenis duidelijk heeft bewezen, mogen wij de mogelijkheid van het zich voordoen van terroristisch geweld in Nederland zeker niet negeren.

Guerrilla als vorm van geweld

De laatste jaren is er een wijziging opgetreden in het denken over het gebruik van geïnstitutionaliseerd geweld tussen staten. Er is sprake van schaalvergroting in de kennis en het toepassen van geweldsgebruik.

Door de invoering van nucleaire bewapening heeft de oorlogvoering een angstaanjagende dimensie

verkregen. Dat heeft geleid tot nieuwe ideeën inzake de conventionele oorlog, die op kleine schaal zal moeten worden gevoerd wil hij niet uitgroeien tot een mondiaal nucleair conflict.

Soms vertonen de ideeën over de toepassing van geweld overeenkomsten. Het gebruik van geweld door kleine groepen mensen, en de wens van staten hun geschillen op kleinschalige conventionele wijze uit te vechten, worden beide beheerst door de theorieën van de guerrilla.

Guerrilla is niet nieuw; reeds in het begin van de negentiende eeuw werd Napoleon in Spanje door de bevolking weerstaan op een wijze, die von Clausewitz inspireerde tot zijn idee van de „volks-oorlog”. De ongeregelde Spaanse troepen werden „guerrilleros” genoemd. Het daarmee verbonden begrip „guerrilla” (kleine oorlog) staat voor een wijze van oorlog voeren die wordt gekenmerkt door onverhoedse, snelle en schijnbaar ongecoördineerde acties, hinderlagen en/of aanvallen. De aanvallen worden bij voorkeur uitgevoerd tegen de flanken, de verbindinglijnen of de achterhoede van de vijand.

Het optreden van de Boeren in Zuid-Afrika was een vorm van guerrilla en de latere partizanen in Rusland en Joegoslavië maakten gebruik van guerrillatactieken. Guerrilla werd of wordt thans gevoerd in Ethiopië, door de Palestijnen in Libanon, in delen van Midden- en Zuid-Amerika en in verscheidene streken in Afrika. De meeste voormalige koloniale landen werden en worden bij het optreden van onafhankelijkheidsbewegingen geconfronteerd met guerrilla's.

De moderne guerrilla

Müller-Borchert onderscheidt vier typen guerrilla:

- burgeroorlog-guerrilla in China en Cuba;
- bendeguerrilla in Columbia, Kenia en Maleisië;
- terroristenguerrilla in Palestina, Aden en Ierland;
- stadsguerrilla of „voorlopige” guerrilla in Uruguay en Brazilië.

Uit zijn benamingen spreekt duidelijk de wijze van optreden. De conflictsoorzaken kunnen velerlei zijn, verschillend naar tijd en plaats. Zij kunnen voortvloeien uit verschillende politieke interessen tussen staten; zij kunnen het gevolg zijn van een bepaald onafhankelijkheidsstreven, van armoede en uitbuiting, van rassenproblemen, godsdienstvraagstukken of minderheidsproblemen. Veelal betreft het een combinatie, maar vrijwel

altijd is er een zelfde overeenkomst: ideologische opvattingen vormen de drijfveer de guerrilla in beweging te houden. Telkens weer zijn het de geschriften van Lenin, Mao Tsetoeng en hun volgelingen waaraan men de richtlijnen voor het guerrilla-optreden ontleent.

Lenin propageerde gewapend optreden samen gaande met de verspreiding van de communistische ideologie. Hij schreef over de partizanenstrijd tegen de vijanden van het communisme als middel om afbreuk te doen aan het vijandelijke militaire potentieel, en om het communisme te integreren in het Russische nationale besef. Teneinde de partizanenstrijd met succes te kunnen voeren diende de algemene gemoedsgesteldheid van de bevolking gunstig te zijn. Men moest zich in zijn optreden aanpassen aan plaatselijke omstandigheden. Waar mogelijk dienden de partizanen zich te groeperen en te trachten een vast gebied als operatiebasis in handen te krijgen.

De kracht van het communisme lag bij het proletariaat en deze kracht diende niet zinloos te worden gebruikt.

Lenin ontwikkelde zijn gedachten over de partizanenstrijd uitgaande van de Russische situatie, met de idee van een op technologische kennis en macht gebaseerde revolutie.

Mao Tsetoeng werd beïnvloed door de situatie in China en de wens zich meer te richten op de ontwikkeling van het agrarische potentieel. Toch waren zijn ideeën grotendeels gebaseerd op die van Lenin. Mao's theorieën over de guerrilla in combinatie met de factor tijd doelden op de lange tijd die een guerrilla nodig zou hebben alvorens succesvol te zijn: een minderheid kan een superieur bewapende meerderheid verslaan wanneer zij voor de verwezenlijking van haar doel rekent in tientallen jaren. Voorts hadden Mao's ideeën een „menselijker” gezicht dan die van Lenin: de guerrilleros dienden de burgerbevolking niet te gebruiken, zoals Lenin stelde, door erboven te staan, maar zij dienden deel uit te maken van de bevolking; de guerrillero dient tussen de bevolking te verkeren als een vis in het water.

De krachtsverhouding tussen meerderheid en minderheid is niet alleen een verhouding tussen militaire en economische, maar ook tussen menselijke en economische kracht.

Politieke mobilisatie is de meest fundamentele voorwaarde om de oorlog te winnen. De guerrillero dient te zijn doordrongen van het ideaal dat hij met zijn strijd nastreeft. Ook moet dat ideaal dan overdraagbaar zijn en verdedigbaar bij de be-

volking van het land of gebied waarbinnen hij vecht.

Mao's ideeën zijn eenvoudig te begrijpen en zij bleken effectief bij het optreden van diverse guerrillabewegingen in Azië en Afrika. Daarom ook spreken zij Westerse radicalen zo aan. Daarbij dient echter niet uit het oog te worden verloren dat de omstandigheden in het Westen aanzienlijk verschillen van die in Afrika en Azië. Bovendien is gebleken dat de guerrilla ook in Afrika en Azië niet altijd effectief is geweest.

Naar de mening van Mao dienden de (Aziatische) guerrilleros bestuur en politie uit de binnenlanden te verdrijven om aldus een vaste operatiebasis te verkrijgen. Zo zou men in eigen gebied een conventioneel leger kunnen opbouwen waarmee uiteindelijk in een conventioneel treffen de gevestigde regering kon worden omvergestoten.

Het optreden van de Britten in Maleisië en dat van de Nederlanders in het voormalige Nederlands-Indië toonden inderdaad aan dat, wanneer kon worden voorkomen dat de guerrilleros een eigen gebied vast in handen kregen, zij effectief konden worden bestreden. Dat ging echter ten koste van enorme hoeveelheden personeel en materieel. Kleine groepen guerrilleros streefden er naar zoveel mogelijk eenheden van de regering te binden, teneinde zo voor de eigen (conventionele) troepen elders meer bewegingsvrijheid te scheppen. Op een gegeven moment wisten 3000 guerrilleros in Maleisië meer dan 200.000 man regeringstroepen aan zich te binden. Slechts de vaste wil van de regering en de volledige steun van het goedwillende deel van de bevolking (zoals vertolkt door het parlement) konden dat offer opbrengen. Ontbreekt deze vaste wil, dan is het pleit voor een groot deel reeds verloren en onttaardt de contraguerrilla in pure terreur.

Stadsguerrilla

Dat guerrilla sterk is gebonden aan de omgeving en de aard van de bevolking werd duidelijk toen de ideeën van Mao Tsetoeng ingang vonden bij radicale groepen in Latijns-Amerika. Het optreden van Che Guevara en Fidel Castro op Cuba werd een succes, doch op het vasteland bleek Guevara het onderspit te moeten delven.

Agrarisch gebied en oerwoud hebben op het Zuiden Middenamerikaanse vasteland plaats gemaakt voor de stedelijke agglomeratie. De industrialisatie (mijnbouw) is veel groter en de landbouw geschiedt plantagegewijs. Door de trek naar de steden

is de bevolking daarvan enorm toegenomen. De regeringen blijken niet opgewassen tegen de taak de aldus ontstane sociale misstanden op te heffen. Een streng hiërarchische maatschappelijke structuur belemmert verbreding van de maatschappelijke welstand.

Vreemd genoeg bleek dat de optredende guerrilla-bewegingen evenmin succes hadden bij de bevolking. Ondanks alle pogingen — onder meer door ontvoeringen op touw te zetten teneinde meer ruchtbaarheid aan hun bewegingen te geven — bleef de bevolking passief; de beoogde en gepropageerde volksopstanden bleven uit.

Het optreden tegen politiestations, banken, bussen, treinen en dergelijke beantwoordde niet meer aan het eigenlijke doel maar onttaarde in een doel op zichzelf: het agressief optreden tegen de gevestigde orde verwordt tot een symptoom van frustratie. Zo wordt het gebruik van geweld een doel op zichzelf, namelijk een middel om het radicale elan *binnen* de beweging levend te houden.

Het is begrijpelijk dat radicalen in onze geïndustrialiseerde samenleving kijken naar de voorbeelden in Latijns-Amerika, omdat daar de omstandigheden in zekere zin vergelijkbaar zijn. Het gebruik van geweld tegen „symbolen” van overheidsgezag spreekt zonder meer aan omdat het in de ogen van radicalen „legale” doelen zijn waartegen men zijn agressie kan richten. Het uitblijven van enig effect onder de bevolking wordt over het hoofd gezien en genegeerd: wat telt, zijn de publicaties in de wereldpers over de guerrillabeweging.

Guerrilla in de Westerse landen

Het gevolg van het guerrillaoptreden diende, volgens de aanwijzingen van Mao, te zijn dat zoveel mogelijk eenheden van leger en politie aan hun normale taak werden onttrokken om de guerrilla te bestrijden. Daardoor zou de stabiliteit van het gezag worden ontwricht en zou uiteindelijk het geloof van het volk in de leiding van de staat aan het wankelen worden gebracht. Ook indien de bevolking het gebruik van geweld door de guerrilleros zou afkeuren, zou zij zich onwillekeurig toch tot hun idealen aangetrokken voelen.

Door de toenemende onveiligheid binnen de staat zou de roep om de sterke man, of om een eensgezinde partij die rust en orde zou herstellen, steeds sterker worden. Deze man zou aanwezig zijn binnen de rijen der guerrilleros. De aanvankelijk in het verborgene opererende guerrilleros zouden vervolgens in de openheid treden en zich

als een eensgezinde partij in gesloten rijen achter hun voorman stellen.

Het aldus geschetste patroon is verre van denkbeeldig; het geeft in grote lijnen het actieplan weer waarmee elke radicale groepering zal trachten de macht te grijpen waar zij daartoe niet in staat is in vrije verkiezingen. Het gaat dus wel degelijk om een fundamentele omwenteling, een algehele wijziging van het staatsbestel.

Langs de hier geschetste weg werd bijvoorbeeld in Mozambique door het Frelimo de onafhankelijkheid bevochten, maar ook Hitler paste dat systeem reeds toe toen hij nog geen kanselier was.

Hoe liggen de zaken ten aanzien van guerrilla-optreden nu in Noord-Amerika en West-Europa? Is er een speciale reden voor, dat bij jonge radicalen in deze gebieden juist de voorkeur voor de stadsguerrilla zo kenmerkend is? Het moet ook hen toch zijn opgevallen dat het de guerrilleros niet lukt het Zuidamerikaanse volk te betrekken bij de guerrilla en zo een massale volksopstand te ontketenen. De voor de hand liggende oorzaak van dat falen wordt vaak over het hoofd gezien: het guerrillaoptreden in Zuid-Amerika is geworden tot een bende-optreden met criminele inslag. Daardoor is er ook geen sprake van enige coördinatie bij het optreden van de terroristische groepen.

Het is nu te begrijpen dat radicale groeperingen zich aangetrokken voelen tot een gelijksoortig optreden, waarbij zij zich immers niet behoeven te storen aan een eng begrensde en omschreven kader zoals dat bijvoorbeeld in de geschriften van Mao Tsetoeng wordt gepropageerd.

De kans, dat radicale elementen in de Europese samenleving een volksrevolutie tot stand brengen, is daar nog kleiner, deels gezien het hoge welvaartspeil en deels door de wens van de communistische partijen zich via de weg van vrije verkiezingen te ontplooien. Deze partijen bieden namelijk een programma dat de massa van de bevolking aanspreekt; bovendien gunnen zij zich tijd om de zaken te laten evolueren. Gezien de resultaten in Frankrijk en Italië lijkt dat alleszins redelijk.

De radicale groeperingen brengen programma's die slechts de enkeling, die nauw bij de groep is betrokken, aanspreken en gunnen zich niet de tijd om hun programma bij het volk ingang te doen vinden. Zij zoeken derhalve hun heil in de terroristische actie, enerzijds om hun frustratie te uiten, anderzijds om in de publiciteit te komen.

Overheidsoptreden

Het onvermogen van de revolutionaire groepen om op legale wijze vat te krijgen op de bevolking en aldus te komen tot de fundamentele omwenteling die zij beogen leidt hen tot een steeds intensiever toepassing van geweld. Dat brengt een geheel ander gevaar mee. Hun optreden tast misschien het bewustzijn van de bevolking nauwelijks aan, maar de invloed op de regering is veel groter. De regering, prikkelbaar in haar schijnbare onvermogen op korte termijn aan het radicale optreden een einde te maken, neemt allerlei beperkende maatregelen. Dat op zijn beurt heeft een averechts effect op de burger: geïsoleerd gewelddadig optreden, dat hij op de televisie ziet, raakt hem niet persoonlijk maar dat verandert licht wanneer hij met eigen ogen ziet dat het politieapparaat zich uitbreidt en andersoortig wapenmateriaal gaat voeren zoals pantserwagens en automatische geweren. In onze open democratische maatschappij wordt openlijk (geüniformeerd) machtsvertoon en het gebruik van geweld afgekeurd.

Dat brengt ons bij de taakverdeling tussen leger en politie bij het bestrijden van terrorisme en radicaal geweld. Het doel van de politie is orde en rust te handhaven en eventueel gewelddadig optreden te verhinderen of te doen stoppen. Daarbij dient in de eerste plaats te worden gedacht aan crimineel geweld door enkelingen. Daarop is haar taak en uitrusting berekend. Anderzijds wordt eraan voorbijgegaan dat de overheid bij de bestrijding van terrorisme en politieke gewelddaden niet met „gewone” misdadigers te maken heeft.

Het redactionele commentaar van NRC-Handelsblad van donderdag 28 december 1978 uitte kritiek op het uitbreiden van het politieapparaat, zoals dat de laatste maanden in toenemende mate het geval was. Het uitgeven van snelvuurwapens en de vorming van speciale arrestatieteams werden in dat artikel ten dele veroordeeld als zijnde een „statuskwesie”. Anderzijds werd gewezen op het verminderen van de mogelijkheden voor controle op het politieoptreden.

De kernvraag is: Waar houdt het politieapparaat op ordehandhaver te zijn en waar begint het zijn bestaan als paramilitaire organisatie?

Zeker waar het gaat om het gebruik van zwaardere wapens en het uitvoeren van tactische opdrachten zijn dergelijke mogelijkheden van controle op het optreden in ruimere mate aanwezig in de militaire organisatie. Het militaire kader is min of meer vertrouwd met kleinschalig militair

optreden zoals dat bij guerrilla het geval is. Bovendien duidt navolging van guerrillatechnieken door radicale en terroristische groeperingen steeds meer erop dat die ook zijn getraind in guerrilla-optreden. De politieman in de straat krijgt bij terreuracties in toenemende mate geen criminelen tegenover zich maar, naar wij moeten aannemen, op hun taak berekende „terreursoldaten”. Wil bovendien de scheidslijn tussen de militaire en de politieke organisatie niet vervallen, dan dient de militaire organisatie het monopolie te behouden van de inzet van specialistische eenheden, het gebruik van zware wapens en bijzonder materieel als pantservoertuigen, en het beoefenen van bijzondere gevechtsacties.

De taakverdeling wordt overigens in de Grondwet reeds duidelijk vastgesteld, namelijk in artikel 195: „Tot bescherming der belangen van de Staat is er een krijgsmacht . . .”, en in artikel 202(1): „Ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid kan elk gedeelte van het grondgebied in staat van oorlog of in staat van beleg worden verklaard, waarbij de grondwettelijke bevoegdheden van het burgerlijk gezag ten opzichte van de openbare orde en de politie geheel of ten dele op het militair gezag overgaan”. Artikel 202(2) maakt duidelijk dat de grondwetgever bij ernstige verstoring van de openbare orde voor het beslechten daarvan steeds in ultimo aan de krijgsmacht heeft gedacht. Immers, aan de politie wordt ingevolge art. 28 van de Politiewet, tot taak gegeven . . . „in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag (. . .) te zorgen voor daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde”.

Waar nu terroristen niet slechts de bestaande rechtsorde verstoren, doch deze geheel negeren en zich slechts houden aan hun eigen regelen, is van „daadwerkelijke handhaving” van de rechtsorde geen sprake; er is dan sprake van ernstige verstoring van de openbare orde en dan is het de taak van het militaire apparaat in te grijpen.

Waar de mate van verstoring aanvankelijk gering zal zijn, ligt een samengaan van militair en civiel optreden voor de hand, waarbij in de eerste, en hopelijk enige, fase uiteraard de civiele leiding de overhand dient te hebben.

Conclusie

De bestrijding van terrorisme is de laatste jaren steeds meer in de belangstelling gekomen, maar noch de overheden noch de individuele burgers lijken daarmee erg begaan. Ruim twee jaar geleden werd door de Raad van Europa de „Euro-

pese conventie voor terrorismebestrijding" aangenomen, doch deze is tot dusver slechts door 5 van de 21 lidstaten bekrachtigd. Op 4 december 1978 werd door de politieke commissie van de Raadgevende Vergadering nog eens een aantal aanvullende maatregelen op de conventie aangenomen. Het betrof daarbij echter slechts aanbevelingen aan de Raad.

Tijdens een referendum op 3 december 1978 lieten de Zwitserse kiezers weten, niets te voelen voor een regeringsvoorstel tot oprichting van een 300 leden tellende antiterreurbrigade en een 1000 man sterk korps van de veiligheidspolitie voor het handhaven van de openbare orde.

Ook in Nederland doet zich de — eerder genoemde — weerstand gevoelen tegen een gewelddadiger optreden van de politie.

De politie is niet het juiste apparaat om radicaal geweld te bestrijden. Het omzetten van de politie in een paramilitaire organisatie dient te worden vermeden, niet in de laatste plaats om het politieapparaat niet van de burgerbevolking te doen vreemden. Indien inzet van zwaarder materieel

of bijzonder optreden is vereist, dienen politie en leger samen te werken.

Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de motieven die radicale groeperingen aandragen om geweld te gebruiken. Daar, waar ideologische drijfveren naar voren komen en (stads)guerrillatechnieken worden benut, is de opvatting gerechtvaardigd dat het niet gaat om crimineel gedrag, maar om gericht optreden door daartoe opgeleide personen. Bestudering van dat optreden ligt reeds besloten in de opleiding van het militaire kader. Doelbewust terroristisch optreden bestrijdt niet het individu, maar richt zich tegen de staat. Bovendien blijkt zulk optreden succes te hebben, blijkende hieruit dat de overheid zich genoodzaakt ziet het politieapparaat uit te breiden.

Terreurbestrijding ligt op het raakvlak tussen politie en leger, maar moet door het militaire apparaat worden verricht. Daarbij gaan uiteraard de gedachten naar de Koninklijke Marechaussee en de Mariniers als best geschikte instrumenten van de krijgsmacht, wier succesvolle optreden in de achter ons liggende jaren daarvan getuigt.

Literatuur

- J. D. Berghuis — Terrorisme... wie zal dat bestrijden?... *Carré* 1(1978)(13)15.
C. Roper — Gewapende strijd in Latijns-Amerika. *Intermediair* 14(1978)(50)19.
H. J. Müller-Borchert — *Guerrilla im Industriestaat.*

- Ziele, Ansatzpunkte und Erfolgsaussichten.* Hoffmann und Kampe, Hamburg (1973).
W. Hinckle e.a. — *Guerrilla-verzet in de VS. Een documentaire.* Van Gennep, Amsterdam (1971).
S. M. Machel — *Revolutie in praktijk* (redevoeringen van de president van het Frelimo). Angolacomité, Amsterdam (1974).

Vijfenvijftig jaar Steunfonds Officiëren

In 1921 gevoelde de toenmalige kapitein der infanterie jhr. C. M. Storm van 's Gravesande behoefte te komen tot een organisatie die collega's, die in financiële moeilijkheden waren geraakt, zou kunnen helpen.

In samenwerking met de officierenverenigingen, de VONL en de NCOV werd een voorbereidingscommissie gevormd. De werkzaamheden van deze commissie werden bekroond met de oprichting — op 1 november 1924 — van het *Ondersteuningsfonds voor Officiëren, Officiërs-weduwen en -wezen*. Reeds van het begin af sprak men over het Steunfonds. Dat is de voornaamste reden waarom bij de laatste statutenwijziging de naam van het fonds werd gewijzigd in *Steunfonds Officiëren*.

Bestuursleden

Jhr. C. M. Storm van 's Gravesande werd bij de oprichting secretaris van het fonds. De toenmalige eerste luitenant der infanterie (thans majoor b.d.) G. Minderhoud werd penningmeester. Enkele maanden geleden mocht hij zijn 90e verjaardag vieren. Een toevallige bijzonderheid is dat de kleinzoon van deze secretaris — majoor van de Koninklijke luchtmacht — en de zoon van de eerste penningmeester — luitenant-kolonel der genie b.d. — op dit moment deel uitmaken van het bestuur van het Steunfonds.

Steun

Steeds heeft het Steunfonds klaargestaan om officieren, hun weduwen en wezen, die in moeilijke financiële omstandigheden verkeren, te helpen. In het begin waren daarvoor nog kleine bedragen toereikend. In de laatste jaren is het voorgekomen dat, om adequate oplossingen te realiseren, leningen tot een bedrag van verscheidene tienduizenden guldens moesten worden verstrekt.

Duidelijk wordt dit wanneer men bedenkt dat in de eerste vijftig jaren 293 officieren en hun weduwen en wezen werden gesteund met een totaal bedrag van f 372.254 en dat in de vijf aansluitende jaren in 14 gevallen steun werd verleend met een totaal bedrag van f 155.000. De geldontwaarding is daaraan natuurlijk voor een deel debet.

In verreweg de meeste gevallen wordt een lening met een laag rentepercentage verstrekt. Bij wijze van uitzondering is wel eens een renteloze lening of een gift toegekend.

Werkwijze

Het Steunfonds verricht zijn taken in stilte. Het is duidelijk dat het niet aan de weg kan noch mag timmeren: vertrouwelijke behandeling is te allen tijde het parool. Als gevolg daarvan geniet het fonds slechts betrekkelijk weinig bekendheid. Dat is een nadeel wanneer het gaat om de werving van leden en donateurs, maar het kan ook nadelig zijn voor hen die in financiële moeilijkheden verkeren en van het bestaan van het fonds onkundig zijn.

De Militair Sociale Dienst en haar medewerk(st)ers op de gewestelijke kantoren weten echter goed hoe de nodige contacten moeten worden gelegd; zij zijn het Steunfonds ook vaak van dienst door rapporten op te maken, regelingen met schuldeisers te treffen en het gezin te helpen bij het saneren van de financiën en bij het (tijdelijk) leren leven met een beperkt budget. Het Steunfonds is vele van deze medewerk(st)ers dan ook grote dank verschuldigd. Het is evenwel niet noodzakelijk dat in alle gevallen de Militair Sociale Dienst wordt ingeschakeld: ook collega's kunnen steunaanvragen initiëren.

Noodzaak

Is het Steunfonds anno 1979 nog wel nodig? Het bevestigende antwoord kan worden gegeven door een ieder die bedenkt dat nog steeds per jaar twee tot vijf collega's uit de nood worden geholpen. Het bestuur is daarom van mening dat ook 55 jaar na de oprichting het Steunfonds de belangrijke functie vervult, gestalte te geven aan hetgeen vroeger kameradschap werd genoemd en wat men nu aanduidt met collegialiteit of misschien wel solidariteit. Het wordt immers nog altijd vanzelfsprekend geacht dat men binnen het officierscorps elkaar helpt!

Informatie

Nadere informatie (de statuten en het jaarverslag over 1978) kunt u verkrijgen bij de secretaris van het fonds, kapitein van de technische dienst T. P. Veenendaal, Meeuwenlaan 25, 2352 CP Leiderdorp, bij wie u zich ook kunt aanmelden als donateur van het Steunfonds (minimumdonatie f 10,— per jaar). Giften zijn eveneens welkom: gironummer 13245 t.n.v. Penningmeester Steunfonds te Koudekerke (Z).

Beïnvloeding van het doelgedrag door artillerievuur

J. Koopmans

kapitein der artillerie, AOC, Sie Plannen

Het doel van deze korte beschouwing is een bijdrage te leveren aan de meningsvorming en een discussie op gang te brengen over de invloed van artillerievuur op het gevechtveld.

Tot nu toe werd de uitwerking van veldartillerievuur vooral uitgedrukt in verliezen, toegebracht aan personele doelelementen. Dat betrof in het algemeen oppervlaktedoelen die statisch waren of zich met een geringe (loop)snelheid verplaatsten. De gewenste uitwerking van het vuur werd daarbij gekoppeld aan een percentage buiten gevecht gestelde doelelementen.

Een dergelijke benadering is thans niet altijd bruikbaar vanwege het verschil in doelsoorten in het huidige gevecht alsmede de variabele omstandigheden waaronder deze doelen zich voordoen.

Beperkingen

De hardheid/pantsering van de doelelementen legt, in verband met de relatief geringe uitwerking van brisantgranaten tegen dit type doelen en de beperkt beschikbare munitie, beperkingen op aan de te stellen uitwerkingseisen.

De beweeglijkheid en het reactievermogen van het gros van de doelen sluiten een garantie voor het realiseren van de gewenste vuuruitwerking uit. Deze gewenste uitwerking kan zijn: vernietigen, neutraliseren, onderdrukken.

Vooraf waar het betreft het bestrijden van tanks dient artillerievuur te worden gecombineerd met het optreden van manoeuvre-eenheden, in het bijzonder met de inzet van de daarbij ingedeelde vlakbaanwapens.

De invloed van artillerievuur op het doelgedrag is daarbij van groot belang, ook indien slechts beperkte schade kan worden toegebracht.

Het streven naar volledige doelbedekking is daarbij niet altijd kosteneffectief, d.w.z. dat het doel niet altijd door het artillerievuur behoeft te worden bedekt.

De zekerheid waarmee een bepaalde doelbedekking, en daarmee de uitwerking, kan worden ver-

kregen is onder meer afhankelijk van de systeemfout — d.w.z. de (on)nauwkeurigheidsmarge die inherent is aan het wapensysteem — en de mate van nauwkeurigheid waarmee het doel is gelokaliseerd.

Het bestrijden van een eenheid kan worden uitgevoerd door een of meer subeenheden te bevuren, anders gezegd: het (doel)gedrag van een totale eenheid kan worden beïnvloed door één of meer subeenheden als doel te bevuren.

Voorts is de waarschijnlijkheid dat zich binnen de (effectieve) doelbedekking een bepaalde uitwerking voordoet, afhankelijk van een aantal factoren, zoals de mate van verrassing, de aanwezigheid van hindernissen en/of mijnenvelden, de status en dekking van het doel, de soort gevechtsactie, de beweeglijkheid van de doelelementen (vooral bij gemengde doelen), de vuursnelheid en -intensiteit, de ontplooiingsgraad (dichtheid) van de doelelementen, het moreel en de ervaring, waarbij de reeds geleden verliezen van grote invloed zijn, en de terrein- en weersomstandigheden (dag/nacht).

Schade- en uitwerkingscriteria

Schade- en uitwerkingscriteria zijn aan het niveau gebonden en verschillen per doelsoort.

Bij de doelanalyse worden o.m. begrippen gehanteerd als *vernietigen* en *neutraliseren*. Kunnen deze begrippen op compagniesniveau en lager rechtstreeks aan een verlies/schadeperscentage worden gekoppeld, bij hogere eenheden is dat niet meer bruikbaar; daar krijgen deze begrippen een complexere betekenis. Bovendien zijn zij bijvoorbeeld bij een tank van een andere orde dan bij ongedekt personeel.

De technische doelanalyse beoogt vast te stellen welke artilleriemiddelen in staat zijn de vooraf gestelde uitwerkingseisen te honoreren.

Beïnvloeding van het doelgedrag

De tactische uitwerking (effectiviteit) van het ar-

tilleriesvuur, beïnvloeding van het doelgedrag, bestaat uit de volgende componenten.

Directe uitwerking, te splitsen in:

- de primaire (technische) uitwerking, d.w.z. materiële en personele schade/verliezen, dus het „technisch buiten gevecht stellen” van doelelementen;
- de secundaire uitwerking, d.w.z. de vermindering van de vijandelijke gevechtswaarde en de invloed op het gevecht door onberekenbare/onvoorspelbare materiële uitwerking op subsystemen en kwetsbare doelelementen en door psychologische neveneffecten.

Indirecte uitwerking, wanneer de vijandelijke kwetsbaarheid voor het vuur van eigen vlakbaanwapens wordt vergroot doordat het nemen van hindernissen en het doorschrijden van mijnenvelden wordt belemmerd.

Alleen aan de primaire uitwerking kan een directe, voorspelbare relatie met het munitieverbruik worden toegekend.

Munitiesoorten

Met geavanceerde munitiesoorten is het mogelijk schade toe te brengen aan oppervlakte doelen bestaande uit gepantserd materieel. Deze munitie gaat in de nabije toekomst ter beschikking komen; zij bestaat uit moederprojectielen met enkele tientallen subprojectielen die zich over een bepaalde oppervlakte verspreiden en die, elk voor zich, een relatief hoge uitwerking bezitten. Zij kan bestaan uit antipersoneel-, antimaterieel- en „dual purpose”-munitie.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen moederprojectielen wier subprojectielen direct na het „springpunt” boven het doel actief worden, en projectielen die mijnen uitstrooien, al dan niet met een tijdafstelling. De eerstgenoemde categorie heet ICM-munitie (Improved Conventional Munition), de andere soort wordt Fascam genoemd (Family of Scatterable Mines).

Andere soorten zijn in ontwikkeling. Deze nieuwe munitiesoorten echter zullen, evenals de drachtvergroterende munitie, voorlopig slechts een relatief klein deel van het totale munitiepakket vormen. Het grootste deel zal ook in de komende jaren worden ingenomen door de brisantgranaat.

In welke mate moderne, (nog) toekomstige munitiesoorten schade en verliezen kunnen toebrengen, wordt hier niet behandeld.

Onderdrukken

De secundaire uitwerking heeft geleid tot een nieuw begrip: „onderdrukken” („suppression”/„niederhalten”), waarmee in eerste instantie niet het toebrengen van schade en/of verliezen wordt beoogd. In VS 6-20/1 is dit begrip als volgt gedefinieerd:

Onderdrukken is het op zodanige wijze onder vuur nemen van een doel, dat dit gedurende de afgifte van het vuur gedwongen wordt (onder pantser) in dekking te gaan, waardoor zijn waarnemingsmogelijkheden worden belemmerd/ontnomen en zijn wapensystemen niet (optimaal) kunnen worden ingezet.

Daaruit volgt dat onderdrukken overeenkomt met „tijdelijke neutralisatie” dat is een doel/eenheid voor een beperkte tijdsduur het uitvoeren van zijn opdracht beletten; echter niet onmiddellijk ten gevolge van de toegebrachte schade/verliezen, doch als resultaat van de secundaire vuuruitwerking.

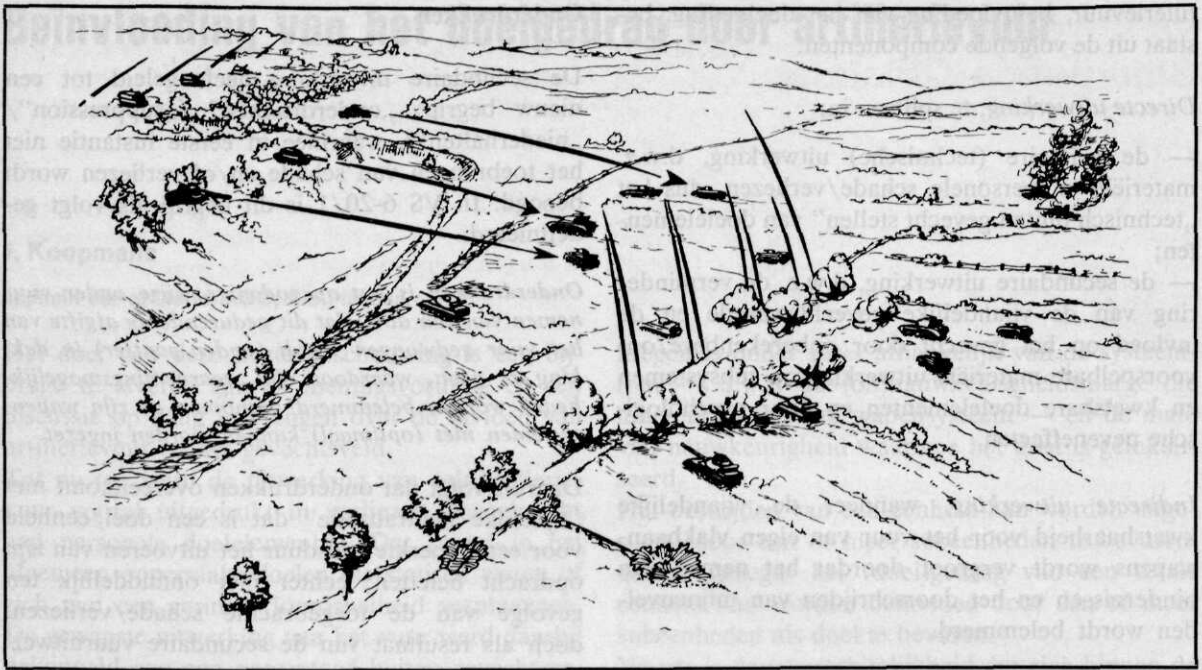
Bestrijding van gepantserde doelen

Een belangrijke reden om de bestaande uitwerkingseisen uit te breiden is de beperkte letaliteit van het standaard HE-projectiel tegen (licht)gepantserde doelen.

Bij de technische doelanalyse zal de vuurregelings-officier telkens tot de conclusie komen dat tegen gepantserde voertuigen en tanks geen neutralisatie kan worden bereikt, indien dat het opleggen van ten minste 10% schade/verliezen (met een waarschijnlijkheid van 50%) moet inhouden.

De beperkte beschikbaarheid van munitie dwingt hem bovendien tot de keuze, óf met een lager schade/verliespercentage genoeg te nemen zonder te weten waar de „kosteneffectiviteitsgrens” ligt, óf de vuuraanvraag niet te honoreren, met name indien de overige factoren van invloed de uitwerking nog verder zouden kunnen reduceren. Een dergelijke keuze houdt bijna uitsluitend rekening met de primaire vuuruitwerking.

In het bijzonder bij de jongste oorlogshandelingen in het Midden-Oosten is overduidelijk gebleken dat de secundaire en indirecte uitwerking van artilleriesvuur in het kader van de nabijsteun en grondwapensysteembestrijding van grote betekenis kunnen zijn en voldoende rechtvaardiging schenken voor het afgeven van artilleriesvuren tegen gepantserde doelen met het oogmerk te „onderdrukken”.

Het pantserbestrijdingsvuur

Invloed op het doelgedrag

In het volgende zal worden nagegaan welk doelgedrag kan worden verwacht indien doelelementen van een aantal doelsoorten onder artillerievuur met brisantgranaten worden gebracht.

Tanks

Teneinde te vermijden dat de richtmogelijkheden van de eigen antitankwapens worden belemmerd, dient artillerievuur op tanks reeds te worden afgegeven voordat deze onder het effectieve bereik van de eigen directe-richtingwapens komen.

Verwacht mag worden dat het doelgedrag zal worden gekenmerkt door het sluiten van de luiken, doorrijden/wegrijden, verspreiden, verhogen van de snelheid. Dat gedragspatroon is dan waarschijnlijk niet gecoördineerd en moet worden beschouwd als een individuele reactie. Als gevolg van deze (tijdelijke) desorganisatie en verwarring worden de mogelijkheden van commandovoering, waarneming, vuren met de boordwapens en vooral het nemen van hindernissen verkleind. Als bijkomend effect neemt de kwetsbaarheid voor mijnen toe, en worden de tanks wellicht gescheiden van de begeleidende (uitgestegen) infanterie. Tevens zal schade kunnen worden toegebracht aan de uitwendige kwetsbare organen, zoals antennes, infraroodapparatuur, loopwerk en boordwapens.

Het gebruik van rook kan het bereiken van deze effecten vergemakkelijken; achter de vijandelijke

tanks gelegde rookschermen bijvoorbeeld silhouetteren de tanks en begunstigen eigen gebruik van antitankwapens.

In het algemeen worden tanks bevuurd, in het kader van pantserbestrijdingsvuren, even voordat de tanks de hindernissen hebben bereikt (zie de schets).

Alhoewel een tank als gevolg van een directe trefker vermoedelijk een zg. „M(obility)-kill” oploopt, biedt de pantsering een goede bescherming tegen de scherfwerking van brisantgranaten. De kans op een directe trefker is echter zeer gering. Bijgevolg is de te verwachten uitwerking van het vuur: storen, onderdrukken, en vermoedelijk interdictie.

Gemechaniseerde infanterie

Voor het vuren op rijdende mech-infanterie geldt in het algemeen hetzelfde als voor tanks.

Hoewel de pantsering geringer is dan bij tanks, bieden de gepantserde personeelsvoertuigen (gemechaniseerd zowel als gemotoriseerd) desondanks een redelijke bescherming tegen de scherfwerking van brisantgranaten. Een directe trefker zal, behalve de mogelijkheid van een zg. „M-kill”, waarschijnlijk tevens de bemanning van het voertuig uitschakelen, waarbij er dan sprake is van een totale („K)-kill”.

Een opmerkelijk verschil met het doelgedrag van tanks is dat een tankbemanning ook met gesloten luiken haar taak, zij het in mindere mate, nog kan uitvoeren en vuur kan uitbrengen met de boord-

wapens. Een groep mech-infanterie onder gesloten luiken daarentegen is „opgesloten” en als zodanig niet inzetbaar.

Te bereiken vuuruitwerking: onderdrukken, interdictie en storen; en bij bevuren met meer afdelingen wellicht neutralisatie.

Uitgestegen infanterie (in open terrein)

Deze wijze van optreden is te verwachten op plaatsen waar het terrein ontoegankelijk of onbegaanbaar is voor (pantser)voertuigen, tijdens een stormaanval, bij het beschermen van tanks en bij luchtlandingsoperaties. In dergelijke gevallen is de kwetsbaarheid van het personeel maximaal.

Vrijwel zeker zal het doelgedrag bestaan uit dekking zoeken achter en in oneffenheden in het terrein dan wel zich zo snel mogelijk verwijderen van het onder vuur liggende terrein; in voorkomend geval wordt de infanterie gescheiden van de tanks. Het element verrassing speelt, zoals altijd, ook hier een belangrijke rol. De letaliteit van de eerste laag is optimaal en neemt af bij opvolgende lagen, waarbij het onderdrukkende effect blijft bestaan. Te bereiken uitwerking: neutraliseren, vernietigen, onderdrukken, storen en interdictie.

Uitgestegen infanterie (in bebost of geürbaniseerd gebied)

Intensieve begroeiing en bebouwing van oorden kan reden zijn tot uitgestegen optreden van de infanterie. De kwetsbaarheid van het personeel is daarbij aanzienlijk geringer dan in open terrein dank zij de natuurlijke dekking (afscherming door bomen, struiken en gebouwen). Vooral na positieverbetering is de uitwerking van opvolgende lagen aanzienlijk verminderd, onder handhaving van het onderdrukkende effect.

Het doelgedrag zal zeker bestaan uit dekking zoeken en verbeteren van de dekking.

Bij de juiste keuze van projectiel-buiscombinaties is als uitwerking haalbaar: neutraliseren, onderdrukken, storen en interdictie.

Ingegraven infanterie

Ingraven biedt het personeel maximale bescherming. Met bovendedkking is de mate van bescherming wellicht gelijkwaardig aan die in een gepantserd voertuig.

Het doelgedrag zal vermoedelijk bestaan uit het uitbuiten van de dekkingsmogelijkheid en gaat alsdan ten koste van de mogelijkheid vuur af te geven van het doel. Waar onderdrukte mech-infanterie nog verplaatsbaar is, is personeel in putten,

bij voldoende intensiteit van het artillerievuur, genoodzaakt zich in de putten ineffectief schuil te houden.

De haalbare vuuruitwerking is onderdrukken en storen.

Geschut (getrokken/ongepantserd)

- Mortieren (120 mm).
- Veldartillerie (122 mm, 130 mm, 152 mm).
- Luchtdoelartillerie (57 mm).
- Antitankgeschut (100 mm).

De kwetsbaarheid van deze doelen is vooral gelegen in het onbeschermd zijn van het personeel en de munitie tijdens het bedienen van de wapens. Aangenomen mag worden dat nabij de wapenopstellingen voor het personeel schuttersputten worden gegraven.

Het geschut zelf is „hard” doch bezit zeer kwetsbare delen, zoals richtmiddelen en hydraulische systemen, alsmede onbeschermd voorraden munitie. Op 300 à 500 meter van de vuurmonden bevinden zich de overige voertuigen. Hoewel deze veelal ongepantserde voertuigen kwetsbaar zijn voor artillerievuur en tevens als trekkende en munitievoertuigen essentieel zijn voor de vuurmonden in de stelling, zijn de opsporings- en trefkansen van dit deel van de batterij relatief gering, vooral omdat deze componenten van de batterij doorgaans goed kunnen worden verspreid en gemaskeerd.

Het doelgedrag zal naar verwachting bestaan uit het zoeken van dekking in de putten, alsmede het onderbreken van de vuuropdracht van het bedienende personeel.

Als haalbare vuuruitwerking kan worden genoemd: neutralisatie, onderdrukken en storen.

Bij de inzet van meer afdelingen artillerie kan wellicht (gedeeltelijke) vernietiging van (getrokken) vuurmonden en overige voertuigen en materieel worden bereikt.

Geschut (gemechaniseerd/gepantserd)

De hierin voorkomende doelelementen kunnen worden gerekend tot de categorie „semi-harde” doelen. Als zeer kwetsbare delen kunnen worden beschouwd (radar)antennes en uitwendige richtmiddelen, bij de vuurmond opgeslagen munitie en belangrijke aantallen, onmisbaar, onbeschermd personeel en hulpuitrusting.

Het te verwachten doelgedrag zal bestaan uit het (gedeeltelijk) voortzetten van de werkzaamheden onder pantser, althans voor zover de aldaar voorradige munitie toereikend is. ▷

Bij massaal aanhoudend artillerievuur kan zo onderdrukken en, mogelijk, neutralisatie worden bereikt, dan wel wordt de batterij gedwongen een reservestelling te betrekken.

Voor de kwetsbaarheid van de overige toegevoegde voertuigen geldt hetzelfde als gesteld voor het getrokken geschut.

Gepantserde antitankwapens (bv. Sagger)

De specifieke kwetsbaarheid van dit type doel is gelegen in de tijd die een schutter nodig heeft om zijn (per draad geleide) projectiel te richten. Indien de vuurintensiteit resp. het interval wordt afgestemd op de voor dit type wapen noodzakelijke richttijd resp. bedieningstijd, kan dit wapen adequaat worden onderdrukt.

Het doelgedrag bestaat, naar het zich laat aanzien, uitsluitend uit het beschermen van de raketten en het afvuurmechanisme onder pantser.

De te bereiken vuuruitwerking is: onderdrukken en storen. Bij verrassing is wellicht neutralisatie mogelijk.

Overige (beweeglijke) gepantserde doelen

Voorbeelden van deze doelsoort zijn verkennings-eenheden, pantsergenie en commandoposten, bestaande uit o.m. pantservoertuigen. Deze doelen kenmerken zich door hun geringe dichtheid, d.w.z. er zijn weinig doelelementen per totale doeloppervlakte.

Het doelgedrag zal o.m. worden gekenmerkt door het sluiten van de luiken, al dan niet gecoördineerd, met grote snelheid verplaatsen (onttrekken aan het vuur), dan wel onderbreken van de werkzaamheden, zoeken van dekking of verplaatsen en onderbreken van de commandovoering.

De te verwachten uitwerking is: onderdrukken, neutralisatie van kwetsbare doelelementen, storen en interdictie.

Overige „zachte” doelen

Voorbeelden daarvan zijn lanceerinrichtingen (Frog, Scud, BM21, Gaskin), ongepantserde genie, verbindingsinstallaties, logistieke installaties enz. Dit type doelen kan als uiterst kwetsbaar voor artillerievuur worden aangemerkt en zal dan ook bij voorkeur buiten het bereik van (conventionele) artillerie worden opgesteld.

Het doelgedrag bestaat uit het zoeken van dekking door het personeel. Het materieel is meestal dermate statisch dat het niet tijdig een andere locatie kan innemen.

Als gevolg van de zeer grote kwetsbaarheid is de

haalbare vuuruitwerking: vernietiging, neutralisatie, storen en interdictie.

Alhoewel het aanwezige personeel zeker kan worden onderdrukt, zal dat gepaard gaan met aanzienlijke schade aan materieel.

Rivierovergang

Het operatiegebied van 1(NL)LK wordt doorsneden door verschillende rivieren die op eenvoudige wijze kunnen worden veranderd in een waterhindernis. De rivierovergang met een vaste brug, pontonbrug of veer wordt verder niet in beschouwing genomen; de zich daarbij voordoende kwetsbaarheden verschillen niet wezenlijk van die op andere defilés.

Bij een snorkelende of amfibische rivierovergang blijft de aanvalsbreedte vrijwel altijd ongewijzigd. De doelen verkrijgen een hogere kwetsbaarheid, zowel tijdens de oversteek als bij de voorbereiding, doordat de betrokken voertuigen voor de rivierovergang moeten stilstaan om de voor de overtocht noodzakelijke voorzieningen te kunnen aanbrengen. Extra kwetsbaarheid doet zich voor bij het te water gaan, het weer oprijden van de oever en tijdens het snorkelen of overvaren. De vijand dient bij voorkeur te worden aangegrepen tijdens de voorbereiding of tijdens zijn verblijf in het water.

Te verwachten doelgedrag in de voorbereidingsfase: dekking zoeken, sluiten van de luiken van pantservoertuigen. Er zal schade worden toegebracht aan snorkelapparatuur en andere hulpmiddelen en tevens verliezen aan onbeschermd personeel. Tijdens de oversteek is nauwelijks sprake van een wijzigend doelgedrag. Het personeel wordt in ernstige mate belemmerd bij het overschrijden of omtrekken van kuilen en obstakels; voertuigen raken lek, zinken, vormen opstoppingen, personeel raakt te water. Een algehele desorganisatie is mogelijk indien de beweging wordt vertraagd of zelfs gestopt. Teneinde de kwetsbaarheden bij de rivierovergang maximaal uit te buiten, dient het vuur vroegtijdig te worden geopend en dient de oever aan 's vijands zijde als „midden doel” te worden aangemerkt. Wellicht kan gebruik van trage buis de effectiviteit van het vuur nog verhogen.

De te verwachten vuuruitwerking is: neutralisatie, onderdrukken, storen en interdictie.

Conclusie

Uit deze summiere beschouwing kunnen drie conclusies worden getrokken.

• De effectiviteit van artillerievuur dient niet te worden overschat, doch evenmin is onderwaardering gerechtvaardigd. De bewering dat een bataljon tanks met een zg. standaardvuur geheel kan worden vernietigd is even onjuist als de veronderstelling dat artillerievuur het gedrag van tanks nauwelijks zou beïnvloeden.

• De begrippen „onderdrukken” en „doelgedrag” nemen binnen het militair-tactische denken in belangrijkheid toe en gaan wellicht een elementaire (hoofd)rol spelen, speciaal in de nabijsteun. De voornaamste oorzaken daarvan zijn de toenemende vervolmaking van de pantsering, de beweeglijk-

heid van de doelen en de relatieve schaarste van de beschikbare munitie.

• Artillerievuur is essentieel en onontbeerlijk om gunstige omstandigheden te scheppen voor het optreden van eigen manoeuvre-eenheden, en met name de antitankmiddelen. Door de grote dracht en mobiliteit van de vuren kan de artillerie op iedere gewenste plaats en op elk denkbaar moment haar bijdrage leveren. Het moderniseringsproces van inzetmiddelen en munitie zal de uitwerking verder vergroten, waarbij de betekenis van de artillerie in de toekomst zeker nog verder zal toenemen.

MAAK U NIET BEZORGD

dat u na dienstverlating de

MILITAIRE SPECTATOR

niet meer zult ontvangen:

als lid van de Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap vindt u hem maandelijks in uw bus!
Bovendien driemaandelijks Mars in Cathedra. Voor f 30,— per jaar!

Snel een briefkaart aan de secretaris

DENIJSSTRAAT 135, 2251 HJ DEN HAAG

en uw bezorgdheid is over !

Antitankgreppels

C. Brouwer en D. J. Tees

kolonel, resp. majoor der genie

Een goede en effectieve pantserbestrijding is, in het kader van de verdediging tegen een volledig gemechaniseerde en gepantserde aanvaller, van zeer veel belang.

Tankhindernissen spelen in de pantserbestrijding een essentiële rol. Door middel van effectieve tankhindernissen kunnen vijandelijke gepantserde eenheden worden vertraagd, gestopt of van richting veranderd, daardoor de mogelijkheid schepende het vuur van de eigen pantserbestrijdingswapens optimaal uit te buiten, hetgeen van groot belang is als men te maken heeft met een tegenstander met een groot conventioneel overwicht en men dientengevolge gemiddeld niet meer dan één tank mag verliezen tegen vier of vijf van de vijand.

Het mijneveld werd en wordt nog steeds als de beste tankhindernis beschouwd.

Ten gevolge van de invoering op grote schaal van mijnenruimmiddelen bij de eenheden van het Warschau-Pact heeft het mijneveld met mijnen

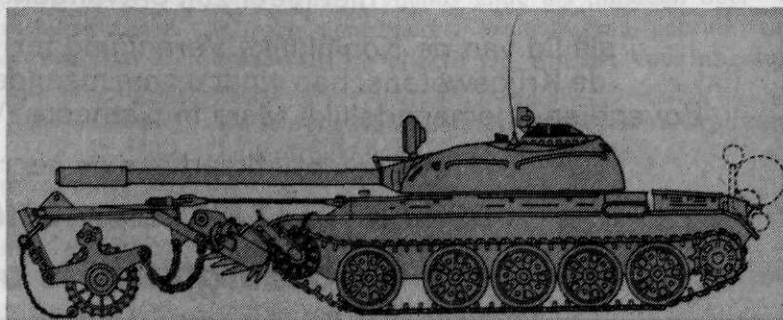
Afb. 2 Roller (PT 54/55)

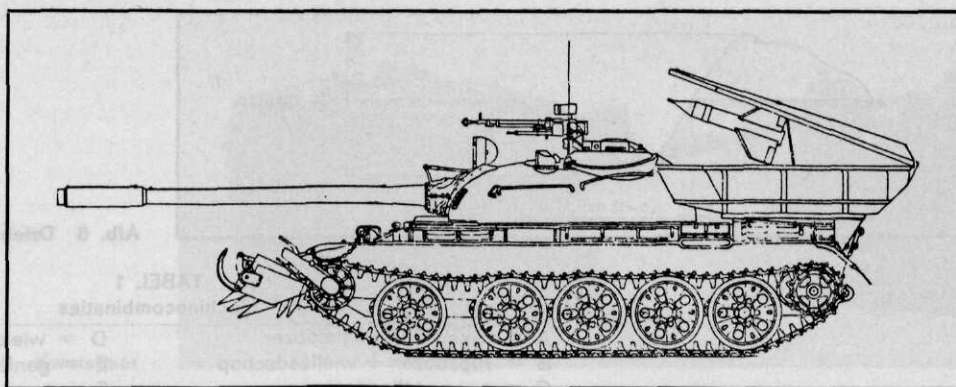

Afb. 1 KMT-4

van het type antitank nr 26 veel aan waarde ingeboet. De mijnenruimmiddelen waarover de Warschau-Pacteenheden beschikken, zijn de ploeg (KMT-4, afb.1), de roller (PT 54/55, afb. 2) of de combinatie ploeg-roller (KMT-5, afb. 3). Voorts beschikt men over explosieve ruimmiddelen die vanaf de tanks kunnen worden gelanceerd (afb. 4). Een op de drie WP-tanks, d.w.z. gemiddeld een per peloton, kan van een mijnenruimmiddel worden voorzien. Een WP-tank, voorzien van een ploeg, een roller of een combinatie daarvan ploegt de mijn opzij en/of brengt deze tot detonatie. Een

Afb. 3 Combinatie ploeg-roller (KMT-5)

Afb. 4 Ruimen met explosieven

roller is waarschijnlijk bestand tegen verscheidene detonaties. De kans is derhalve groot, dat noch de ploeg noch de roller na één detonatie zullen zijn uitgeschakeld.

Een standaardmijnenveld met de voorgeschreven dichtheid van antitankmijnen ($D = 1$) en bestaande uit mijnen van het type antitank nr 26, die alleen op druk reageren, is derhalve met deze ruimmiddelen betrekkelijk snel doorschreden en is nauwelijks meer een tankhindernis te noemen. Mijnenvelden gelegd met deze mijnen hebben slechts dan enig effect indien de dichtheid aanzienlijk groter is dan één en wanneer op ruime schaal gebruik wordt gemaakt van valstrikken. Dergelijke velden vergen veel tijd en personeel.

Allerwegen wordt dan ook gezocht naar andere, effectievere tankhindernissen. Enerzijds zoekt men de oplossing in moderne mijnsystemen: antitankmijnen met grote uitwerking (K-kill) en voorzien van „sophisticated” ontstekers, die over de gehele breedte van de tank werken, die kunnen discrimineren tussen de rollers en de tank, eenvoudig zijn te valstrikken („double/triple impulse fuses”) en die gemechaniseerd kunnen worden gelegd of verstrooid.

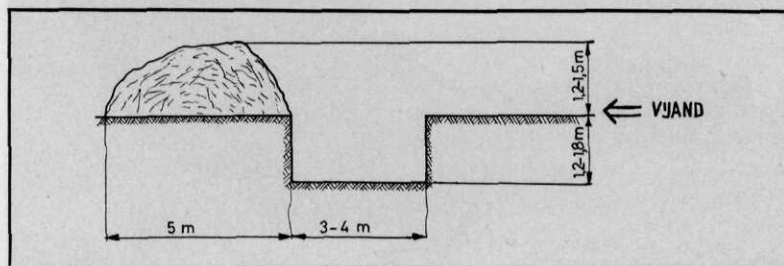
Anderzijds dienen de antitankgreppels zich aan als een redelijk snel op te werpen tankhindernis die in combinatie met antitankwapens een geducht en effectief pantserbestrijdingsmiddel vormt, een ontwikkeling die mogelijk is geworden door de

invoering van grondverzetmachines met relatief grote capaciteit.

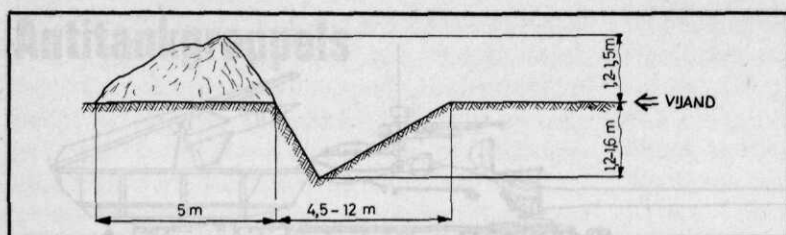
De effectiviteit van antitankgreppels is voor het eerst bewezen in de Oktoberoorlog van 1973 in het Midden-Oosten, waar de Israëli's op de Golanhoogten door deze greppels in staat waren zich met succes te verdedigen tegen een veelvoudige Syrische overmacht. De Israëli's maakten gebruik van een antitankgreppel met rechthoekig profiel, met een diepte van 1,20-1,80 m en een breedte van 3 m of meer, met een aarden wal van de opgeworpen grond aan eigen zijde van ca. 1,50 m hoog (zie afb. 5). De greppels waren versterkt met mijnenvelden ervoor en erachter.

Een genietank met dozerblad is in staat de antitankgreppel dicht te schuiven en de aarden wal te doorbreken; de aanwezige antitankmijnen moeten dan eerst worden geruimd. Die procedure kost vrij veel tijd, de dozerende tank is daarbij zeer kwetsbaar voor antitankvuur. Een genietank moet voor een dergelijke inzet minder geschikt worden geacht indien de vijand (nog) in staat is direct gericht vuur op de greppel uit te brengen.

Naar aanleiding van de Israëli'se successen werd door de legerkorpsen van VII(US)Army in Zuid-Duitsland het antitankgreppelsysteem overgenomen, bestudeerd en nader beproefd, o.a. bij enkele grote oefeningen. De resultaten van de proefnemingen werden op band en in geschrift vastgelegd en aan de NAVO-partners ter beschikking gesteld. Bij deze nadere proefnemingen werd door de Ame-

Afb. 5 Rechthoekig profiel

Afb. 6 Driehoekig profiel

TABEL 1
Machinecombinaties

A = rupsdozer + wiedozer	D = wiedozer + wiellaadschop
B = rupsdozer + wiellaadschop	E = genietank + wiellaadschop
C = twee wiellaadschoppen	F = twee genietanks

rikanen een antitankgreppel met driehoekig profiel ontwikkeld (zie afb. 6), die bijna even effectief blijkt te zijn maar daarbij het grote voordeel heeft van eigen zijde overschrijdbaar te zijn voor tanks zodat een voorbereide tegenaanval over de greppel heen steeds mogelijk is. Ook de Duitsers hebben proefnemingen met beide greppeltypen verricht.

Niet alleen de Amerikanen en de Duitsers hebben de antitankgreppels beproefd. Binnen 1(NL)Lk zijn in 1977 en 1978 eveneens proefnemingen gehouden. De laatste, uitgebreidste, vond plaats in augustus 1978. De proefneming omvatte twee aspecten.

1. Aanleg van de twee typen antitankgreppels van variërende afmetingen door zes verschillende combinaties van bouwmaschinen en genietanks (zie tabel 1 en 2). De gekozen combinaties houden verband met de organieke indeling van bouwmaschinen en genietanks bij de genie-eenheden binnen 1(NL)Lk. Doel was een indicatie te krijgen van het aantal meters greppel dat per uur met de verschillende combinaties zou kunnen worden aangelegd, nadat de efficiëntste werkwijze van de combinatie was uitgetest.

2. Een onderzoek naar de doorschrijdbaarheid van de greppels door een enkel pantservoertuig, ten-

TABEL 2
Profielafmetingen

	diepte	breedte
Driehoekig profiel	1,20—1,60 m	4,50—12,00 m
Rechthoekig profiel	1,20—1,40 m	machine (2,75—4,50 m)

einde na te gaan welk profiel de grootste hinderiswaarde opleverde.

De greppel met het driehoekige profiel is het snelst aan te leggen. De combinaties A, B en C (zie tabel 1) haalden, afhankelijk van de diepte, een lengte van 80-120 m/uur. De greppel met het driehoekige profiel werd niet beproefd door de combinaties E en F omdat de genietank niet geschikt is voor het maken van greppels met dit profiel. De combinatie wiellaadschop/wiedozer bleef met minder dan 50 m/uur ver achter.

Bij de aanleg van de greppel met het rechthoekige profiel bleek de combinatie van twee genietanks met ca. 90-100 m/uur de geschiktste. De overige combinaties haalden rond de 50 m/uur.

De doorschrijdingsbeproevingen toonden aan dat geen van de greppels door de lichtere pantservoertuigen was te overwinnen (uitgetest door YPR765, YP408 en M113). De antitankgreppel is voor deze voertuigen een stoppende hindernis (zie afb. 7).

Afb. 7 Stoppend voor lichte voertuigen

worden geruimd. Zij zullen prikkend moeten worden gezocht en met de hand moeten worden geruimd.

Gezien de kwetsbaarheid van de tank tijdens zijn pogingen de greppel te doorschrijden, zullen deze pogingen in ieder geval onder dekking van rook worden uitgevoerd zolang de verdediger in staat is direct vuur op de greppel uit te brengen. Dit houdt in dat opstellingen van antitankwapens (Law, Carl Gustav) op zo kort mogelijke afstand van de greppel dienen te worden ingenomen. Beveiliging van deze stellingen tegen in of nabij de greppel uitgestegen infanterie kan geschieden door direct achter de greppel (aan eigen zijde) draadversperringen versterkt met veel mortiermijnen aan te leggen.

De aanleg van antitankgreppels vraagt weinig personeel. Het graven ervan kost vrij veel tijd; machines kunnen, indien het vereiste onderhoud wordt verricht, echter langdurig werken, mits dubbel bemand, zodat de produktie per etmaal toch vrij omvangrijk is. De greppels moeten tijdig tevoren worden gepland en gegraven. Aanleg ervan onder vijandelijk vuur, met welke machines dan ook, wordt niet mogelijk geacht.

Literatuur

A. Holzki — Anlage und Hinderniswert von Panzerabwehrgräben. *Kampftruppen* (1978)(11/12).

Grootscheepse toepassing ervan in operatieplannen vraagt om beschikbaarheid van veel bouw-machinecapaciteit. Bouwmachines zijn echter ook bestemd voor andere taken, zoals het maken van gevechtsdekkingen en het openhouden van het voor de operaties en de ondersteuning daarvan van belang zijnde wegennet. De operationele commandant zal, gezien de schaarste aan bouw-machinecapaciteit, voortdurend moeten afwegen welk deel van de capaciteit hij zal bestemmen voor de ene of voor de andere taak.

De door 1(NL)Lk in 1978 genomen proefnemingen geven, in het licht van de omstandigheden waaronder zij zijn genomen, een tamelijk eenzijdig beeld. De grondsoort, de grondwaterstand en zelfs het weer bleven gedurende de duur van de proefneming onveranderd. Het ligt in de bedoeling de serie proefnemingen in de tweede helft van 1979 voort te zetten onder in ieder geval andere terreinomstandigheden.

Juiste evaluatie en verwerking van de reeds vergaarde en nog te vergaren gegevens zullen in de naaste toekomst leiden tot het kunnen maken van beter gefundeerde prognoses met betrekking tot de aanleg van antitankgreppels en de doorschrijding daarvan.

F. A. Perrenot en D. C. Matcher — *Report of Operation Linebacker (tactical use of tankditches)* (1978).

Leger Film- en Foto Dienst — *Het graven van antitankgreppels en de doorschrijding daarvan* (film). Den Haag (1978).

BOEKEN

Gezigten uit Neêrlands Indië, naar de natuur geteekend en beschreven, door C. W. M. van de Velde, 208 blz., geïll. Uitg.: T. Wever b.v., Franeker, 1979. Prijs: f 155,— (bij voorintekening tot 15 dec. f 125,—).

Nederlandse beeldende kunstenaars uit de vorige eeuw — niet gesponsord of gesubsidieerd, niet verzekerd van de afzet van hun kunstproducten krachtens een contraprestatieregeling, en al evenmin onthaald op beurzen voor studiereizen — bekommerden zich niet om afgelegen gebieden als de toenmalige koloniën. De daaruit te puren welvaart werd immers belangrijker geacht dan de schoonheid van het landschap waarvoor in het moederland nauwelijks interesse bestond. Toch stamt juist uit die periode een van de belangwekkendste publikaties over Nederlands Oost-Indië in de eerste helft van de negentiende eeuw, een beschrijving die werd geïllustreerd met niet minder dan vijftig in steendruk gereproduceerde aquarellen van luitenant ter zee Charles William Meredith van de Velde. Deze kunstenaar onderzocht niet dezelfde remmingen als de professionele vakbroeders: hij kwam als marineofficier naar de Oost en was daar in de gelegenheid de archipel te doorkruisen terwijl hij diende op het fregat Triton. Een gunstige factor daarbij was dat hij, als adelporst aan het destijds in Medemblik gevestigde Marine-instituut, had mogen profiteren van de tekenlessen van de bekende zeeschilder P. J. Schotel. De tekenstift van de jonge zeeofficier heeft dan ook een aantal kustlandschappen vastgelegd op een wijze die bepaald niet onderdoet voor hetgeen de professionele beeldende kunstenaars zouden hebben kunnen doen indien zij het portretteren van de koloniale schoonheid aantrekkelijk hadden geacht. Die aquarellen moesten, om reproductie in druk mogelijk te maken, op steen worden

overgebracht. Dat werd gedaan door de toentertijd daarvoor als gerenomeerd bekend staande Brusselse lithograaf Lauters. Het is niet onwaarschijnlijk dat deze hier en daar enkele accenten zal hebben gelegd ter verbetering van hetgeen naar zijn mening wellicht onvolkomenheden moeten zijn geweest van de amateur van de Velde. Dat neemt evenwel niet weg dat experts van mening zijn dat het eigen karakter van de illustrator-in-eerste-aanleg nog onaangetaast is gebleven en als zodanig kan worden herkend.

Het resultaat van die combinatie van artistieke en een voortreffelijke beheersing van het ietwat gezwollen proza van de negentiende-eeuwers is geweest dat de Amsterdamse uitgever Frans Buffa en Zonen in 1845 een schitterend boek deed verschijnen waarin Van de Velde verslag deed van zijn bevindingen in de Oostindische archipel. Hij boekstaafde daarin niet slechts zijn reizen met de Triton, doch gaf ook weer hetgeen hij had ervaren op zijn reizen in het binnenland in de periode dat hij in Buitenzorg in een walfunctie was geplaatst.

Het is nu van dit boek, dat in zijn tijd haast als een standaardwerk over een nagenoeg onbekend gebied mocht worden beschouwd, dat thans een uitstekende facsimile-herdruk is verschenen. De uitgeverij Wever heeft zich al eerder lauweren verworven op dat gebied, en ook ditmaal is het onmiskenbaar een schot in de roos: het boek ademt geheel en al de sfeer van de tijd waarin de oorspronkelijke uitgave het licht zag, en de lezer realiseert zich ternauwernood dat het niet de editie anno 1845 is die hij onder ogen heeft. Een merkbaar verschil is er overigens wél: in deze heruitgave tekent W. A. Braasem — directeur van het Westfries Museum te Hoorn — voor een toelichting die een voortreffelijke explicatie ver-

woordt van hetgeen Van de Velde heeft bijgedragen aan de cultureel-historische documentatie over land en volk van Nederlands Oost-Indië.

Voor wie de Gordel van Smaragd met eigen ogen heeft gezien is dit boek een bundel nostalgie, zij het uit een nóg vroegere periode. Wie er een deel van zijn leven heeft mogen doorbrengen zal ongetwijfeld met weemoed willen bladeren in deze bundel vol herinneringen aan een tijd waarin weliswaar de Nederlanders een deel van hun welvaart uit „de Oost” wisten te halen maar waarin toch ook de voorwaarden werden gecreëerd voor de geleidelijke ontwikkeling van een samenleving die in onze eeuw tot zelfstandige ont-plooiing kon komen.

In die zin is *Gezigten uit Neêrlands Indië* een historisch document van niet te onderschatten betekenis. De tekst mag dan, in overeenstemming met het retorische pathos van de vorige eeuw, niet in alle opzichten meer aanspreken, in de zevententachtig daarmee gevulde bladzijden wordt de lezer een helder beeld gegeven van de belangrijkste aspecten van het leven, de adat, kortom de hele sfeer van het toenmalige Indië. Op het eerste gezicht moge de prijs niet mis lijken, bij nader inzien — en dát verdient deze uitgave ontegenzeggelijk — kan worden vastgesteld dat alleen al de vijftig litho's dat bedrag ruimschoots rechtvaardigen.

Het ligt dan ook in de rede dat deze uitstekend verzorgde uitgave veel aftrek zal vinden. In de eerste plaats natuurlijk onder hen die persoonlijke herinneringen hebben aan tempoe doeloe, maar stellig ook in kringen van de jongere generatie die het heeft moeten stellen met de verhalen der ouderen dan wel slechts heeft kunnen putten uit de geschiedenisboekjes: een prachtig bezit, zowel voor de aandachtige lezer als voor de kunstzinnige beschouwer van de illustraties.

W. WALTHUIS

De infanterie in de komende tien jaren

Bij een informatief bezoek van de pers aan de Kampftruppenschule 1 in Hammelburg heeft de inspecteur van het leger in grote lijnen de toekomst geschetst.

Op deze school is over het onderwerp „de infanterie in de komende tien jaren” een goed bezochte en uitstekende voorbereide en geleide oriëntatie voor de pers gehouden.

In voordrachten over

- de infanterie in de komende tien jaren,
- de territoriale verdedigingen,
- de Kampftruppenschule 1, opleidingscentrum van de infanterie

werd de deelnemers de nodige basis-kennis voor de praktische onderdelen van het programma bijgebracht. Tevens werd hen enig inzicht in de toekomstige ontwikkeling verschaft.

Alle deelnemers maakten de volgende dag tijdens een demonstratie kennis met het omvangrijke materieel en de vele verschillende soorten wapens van de moderne infanterie. De afsluiting en het hoogtepunt waren gevechtsoefeningen met als onderwerp:

- het parachutistenpeloton in de aanval na de luchtlanding;
- het jagerpeloton als stoottroep in een oord;
- de pantsergrenadiercompagnie in de verdediging.

De voordrachten, maar nog meer de demonstraties, maakten duidelijk dat de voor alle taken geschikte infanterist niet meer bestaat; ook de General der Kampftruppen beklemtoonde dat nogmaals in zijn rede. Het gesprek op de slotbijeenkomst met de vertegenwoordigers van de pers werd ingeleid door de inspecteur van het leger, luitenant-generaal Hildebrandt. In zijn artikel wijdt kolonel Zobel, hoofdredacteur van *Kampftruppen*

Kampfunterstützungstruppen, zeer veel aandacht aan de gehouden voordrachten over de principes van de moderne infanterie, het wapen waaromtrent de volgende drie, flagrant onjuiste vooroordelen opgeld doen.

1. De infanterie is, zo beweert men, het wapen dat het gemakkelijkst is op te leiden en aan te voeren; infanterie-eenheden kan men gemakkelijk en snel uit de grond stampen en daarbij bovendien genoeg nemen met personeel van mindere kwaliteit dan bij de technische dienst.

2. Voor de infanterie zijn er in het tijdperk van de gemechaniseerde oorlogvoering bij een conflict: in Midden-Europa geen zinvolle opdrachten meer, zegt men. Het gevecht zal, indien het conventioneel zal plaatsvinden, worden gevoerd tussen tanks en antitankeenheden.

3. De Bundeswehr heeft te weinig infanterie en verwaarloost de infanteriecomponent.

Taak van de infanterie in het hedendaagse gevecht

Bij een conflict tussen gemechaniseerde strijdkrachten zoals die bij de verdediging van Midden-Europa met elkaar in botsing zouden komen, zou er voor infanteristen geen zinvolle taak zijn. Het is juist dat infanterie, die de voertuigen heeft verlaten en te voet vecht, in het beweeglijk gevoerde gevecht met gepantserde eenheden in open terrein zonder ondersteuning van tanks of tankjagers nauwelijks een kans heeft. Zelfs al zou zij de tijd hebben zich met veldversterkingen ter verdediging in te richten en deze bovendien nog te versterken met hindernissen, dan nog moet zij in het bijzonder bij het zwaartepunt van de aanval van de tegenstander ermee rekenen dat het, in vergelijking met de Tweede Wereldoorlog aanzienlijk effectievere, oppervlaktevuur van artillerie en mortieren en van de vijandelijke lucht-

strijdkrachten haar als het ware platdrukt en verplettert. Bij een aanval van de vijandelijke gepantserde strijdkrachten bestaat dan daarenboven het gevaar dat zij door haar geringe beweeglijkheid eenvoudig wordt omtrokken.

Van dat standpunt bezien is het dan ook niet meer dan consequent dat wij de voor deze opdrachten beschikbare infanterie voorzien van alle middelen die zij voor de strijd onder deze omstandigheden nodig heeft:

- gepantserde personeelsvoertuigen om beschermd en tegelijk beweeglijk het gevecht te kunnen voeren;
- snelvuurkanonnen en mitrailleurs tegen zwakkere gepantserde vijand, vijandelijke infanterie en vliegtuigen;
- antitan Kraketten en pantservuisten tegen tanks.

Slechts op deze manier uitgeruste strijdkrachten kunnen stand houden tegenover een gepantserde tegenstander. Zij kunnen daarbij niet alleen beweeglijk reageren, maar ook ageren om de aanvaller waar dat maar mogelijk is het initiatief te ontnemen en hem daardoor ervan af te houden systematisch zijn overmacht uit te spelen.

Te weinig infanterie

Daarvan spreekt het derde vooroordeel. Men zegt dan dat voor het uitgestegen gevecht de aantallen pantsersgrenadiers te gering zijn; daardoor zou er bij het gevecht in ongunstig terrein bij de strijd om hindernissen en defilés gebrek aan infanterie zijn. Dat verraadt evenwel een te beperkt uitgangspunt. Wij moeten ons bij de planning van onze verdediging niet alleen afvragen hoeveel infanteristen, hoeveel jagers, hoeveel tanks, hoeveel artillerie wij nodig hebben om met zo min mogelijk risico alles te kunnen verdedigen. Wij weten toch allen, dat wij ons niet genoeg tanks, artillerie of infanterie kunnen veroorloven om onze verdedigingstaak zonder risico te vervullen.

Daarom moeten wij dit probleem uit een andere gezichtshoek benaderen: met welke evenwichtig opgebouwde strijdmacht kunnen de NAVO-landstrijdkrachten in Centraal-Europa zich het beste verdedigen tegen een bedreiging, die bestaat uit een geweldige en superieure aanvalsmacht met daarbij een aanzienlijke conventionele én nucleaire vuurkracht. Of, korter gezegd, met welke middelen kunnen

Deze rubriek bevat uittreksels uit binnen- en buitenlandse publicaties. De verantwoordelijkheid van de redactie beperkt zich tot een juiste weergave van de inhoud van de artikelen.

wij een vijandelijke aanval bestaande uit enorme gepantserde eenheden met de minst mogelijke verliezen op de effectiefste manier tot staan brengen.

Alleen al met het oog op het drietot viermaal zo grote aantal tanks van het Warschau-Pact ligt het antwoord voor de hand: de antitankeenheden moeten in het beleid van de NAVO centraal staan. Aangezien de aanvaller in ieder geval in het begin van het conflict het initiatief heeft, moeten deze antitankwapens zó mobiel zijn dat zij snel dáár kunnen ingrijpen waar de vijand het gevaarlijkste is, namelijk in het zwaartepunt van de vijandelijke aanval. Deze eenheden moeten eveneens worden ondersteund door artillerie, genie en luchtdoelgeschut en, niet in de laatste plaats, ook worden beschermd tegen vijandelijke infanteriestrijdkrachten. Vooral bij slecht zicht en onoverzichtelijk terrein is dat laatste de taak voor de bij onze pantserbrigades ingedeelde infanterie-eenheden de pantsergrenadiers.

Op deze manier zullen wij door de samenwerking van alle zorgvuldig op elkaar afgestemde wapens in staat zijn de verdediging met succes te voeren. Het eerste succes zullen wij hebben afgedwongen, indien het de verdediging gelukt een zo groot deel van de vijandelijke tanks en gepantserde personeelsvoertuigen te vernietigen, dat de tegenstander wordt gedwongen zijn eigen infanterie-eenheden de voertuigen te doen verlaten en verder het gevecht te voet te voeren. Daardoor worden aan zijn aanval het elan en de kracht ontnomen. Tegelijkertijd doet de vijandelijke infanterie afstand van de bescherming van haar pantservoertuigen en is daardoor blootgesteld aan de uitwerking van alle van eigen zijde uitgebrachte vuur, niet alleen van het verdedigingsvuur van de infanterie maar ook van wapens die grote oppervlakten bestrijken, zoals artillerie en mor-

tieren, en vooral ook de bewapening van de pantservoertuigen.

Men moet zich daarbij voor ogen houden dat de uitwerking van het vuur van de enkele man tegen de te voet vechtende vijandelijke infanterie mede door het hoge aantal mitrailleurs aanzienlijk wordt verhoogd, en dat ook de automatische pistoolmitrailleurs een grote vuursnelheid hebben. Maar bovenal wordt dit hevige vuur van de eigen infanterie nog krachtiger door de hoge vuursnelheid van de 20 mm snelvuurkanonnen. Daaruit zijn de volgende conclusies te trekken.

1. Men moet zich heden ten dage ervoor wachten, aan te nemen dat een groot aantal soldaten ook gelijkstaat met een grote gevechtskracht. Beslissend is de uitwerking op de vijand. En wanneer men zich realiseert dat in de toekomst in de brigades van het veldleger gemiddeld per drie tanks wordt gerekend op ondersteuning door twee pantserinfanterievoertuigen ziet men dat de brigades beschikken over aanzienlijke infanteristische vuurkracht.

2. Uit deze aanzienlijke, verhoogde uitwerking van infanterievuur moet ook de conclusie worden getrokken dat wij van onze kant ervoor moeten zorgen dat onze eigen infanteristen niet worden blootgesteld aan de uitwerking van dit moorddadige vuur. Dit is de oorzaak dat wij consequent de infanterie-eenheden in de pantserbrigades hebben uitgerust met pantservoertuigen om hen daardoor bescherming en beweeglijkheid te ge-

ven. Deze overweging leidde ook ertoe dat wij speciale eenheden vormen voor typische infanterietaken, zoals het gevecht in moeilijk terrein, om waterhindernissen en defilés. Daardoor hebben wij een wapen in de hand om de tegenstander daar te bedreigen waar hij aan zijn pantsering niets heeft, namelijk in het zenuwstelsel van commandoposten, verbindingscentra, verzorgings- en aanvoerlijnen. Door een zodanig gebruik beschermen wij niet alleen onze infanterie-eenheden tegen de geconcentreerde aanvals- en vuurkracht van de in open terrein optredende vijandelijke pantsereenheden, maar geven hen ook geen opdrachten waarvoor zij niet voldoende zijn uitgerust. Daardoor worden zij zó ingezet dat hun specifieke infanteristische gevechtskracht in het kader van het gevecht der verbonden wapens volledig wordt benut. Voor zover wij ons dat kunnen veroorloven, moeten wij hen voor dat optreden uitrusten met gepantserde personeelsvoertuigen en hen voorzien van technische apparatuur voor het snel maken van dekkingen. Dat vergt tevens dat wij alle infanterie-eenheden de beschikking geven over moderne antitankkraketten, zodat zij in staat zijn het gevecht te voeren tegen vijandelijke gepantserde aanvalseenheden in het kader van hun opdracht.

„Die Infanterie im nächsten Jahrzehnt“, door H. Zobel, in „Kampftruppen / Kampfunterstützungstruppen“, mei 1978

M. C. VAN DER HOOG, lkol cav

De nieuwe technologie

In een belangwekkend artikel bespreekt de Engelse generaal Burgess de mogelijke invloeden van de „Nieuwe technologie“ op het tactische optreden. Schrijver is momenteel „Director of combat development (Army)“ en zal binnenkort de functie van commandant van de legerkorpsartillerie van het Britse legerkorps op zich nemen.

Twee ontwikkelingen in de nieuwe technologie staan volgens hem centraal, namelijk de toepassing van de micro-elektronica en een toenemend gebruik van het infraroodgedeelte van het licht spectrum.

De elektronische ontwikkelingen stellen ons in staat op grote schaal ADP (automatic data processing) toe te passen terwijl de nieuwe technieken

bovendien leiden tot kleinere afmetingen, grotere betrouwbaarheid en lagere productie- en onderhoudskosten. Gebruik van infrarood licht op zowel de korte als de lange afstanden zal van de nacht een dag kunnen maken, althans voor degenen die met daarvoor geschikte apparatuur zijn uitgerust.

De invloed van deze ontwikkelingen op de gevechtshandelingen kan als volgt worden samengevat.

1. Op afstand bestuurde onbemande verkenningsvliegtuigjes (RPV's) uitgerust met geschikte sensors en boven de vijand vliegende, kunnen vaststellen waar deze zich bevindt en wat hij doet. Met behulp van de moderne televisietechnieken kan deze informatie onmiddellijk op alle daarvoor in aanmerking komende niveaus ter beschikking zijn.

2. Met behulp van computers (ADP) kan de veelheid van informatie worden geanalyseerd, geëvalueerd en opgeslagen en in een zodanige vorm aan de commandanten worden gepresenteerd, dat op het juiste moment verantwoorde beslissingen kunnen worden genomen met name ten aanzien van de inzet van bepaalde wapensystemen.

3. Indien de vereiste verbindingen ter beschikking staan kan een enkele man een bijzonder werkzaam vuur over een groot gebied op de vijand doen uitbrengen. Men denke daarbij aan de eindgeleiding van projectielen („precision guided munitions”) tegen doelen die hetzij enige warmte uitzenden, hetzij radargolven uitzenden, alsmede objecten die worden aangestraald door laserapparatuur bediend door grondwaarnemers of opgesteld in vliegtuigen (bv. RPV's). Ook de mijnevelden, die met behulp van projectielen op grote afstand kunnen worden gelegd, voegen een belangrijke tankbestrijdingsmogelijkheid toe aan het indirecte vuur.

4. De ontwikkelingen op het gebied van „Forward looking infra-red” (FLIR), „Sideways looking airborne radar” (SLAR) en „Thermal imagery” (TI), zoals toegepast in zowel bemande als onbemande vliegtuigen maar ook bij waarnemingsposten op de grond, zullen ertoe leiden dat slechts weinig doelen onopgemerkt blijven, tenzij op grote schaal efficiënte camouflage- en misleidingstechnieken worden toegepast.

De vraag rijst in hoeverre bij deze voortschrijdende technologie de verdediger dan wel de aanvaller in het voordeel is? In algemene zin en in eerste instantie strekken de vernieuwingen eerder de passieve dan de actieve combattant tot voordeel! De aandacht wordt vervolgens gericht op de zwakke zijde van de nieuwe technologie, namelijk de kwetsbaarheid voor de elektronische oorlogvoering (EW).

De beginfase van een eventueel conflict zal derhalve worden gekenmerkt door een worsteling met elektronische middelen met als doel de wederzijdse doelopsporingscapaciteit, de verbindingcentra, de geschetste mogelijkheden tot het afgeven van werkzaam indirect vuur alsmede de faciliteiten voor de inzet van de luchtmacht uit te schakelen.

De mogelijke invloed op de aard van de gevechtshandelingen wordt uitge-

breid besproken, met name in hoeverre de technologische ontwikkelingen zullen leiden tot een meer beweeglijke dan wel een meer statisch georganiseerde verdediging.

De auteur benadert deze vraagstelling eerst uit het standpunt van de aanvaller. Deze heeft, voor wat betreft de keuze van plaats en tijd alsmede de omvang van de in te zetten eigen middelen, het initiatief; hij zal daarbij alles in het werk stellen om dat initiatief te behouden maar ook om te voorkomen dat de verdediger op afdoende wijze kan reageren. Derhalve zal hij zich beijveren niet alleen de opstellingen van de verdediger te localiseren maar ook de plaatsen waar diens bevels- en verbindingorganen zijn opgesteld te ontdekken ten einde door passende maatregelen te verhinderen dat de verdediger effectief indirect vuur uitbrengt dan wel zijn reserves verplaatst. Daartoe kan gebruik worden gemaakt van vliegtuigen of RPV's, gecombineerd met verkenningen door de grondstrijdkrachten, maar ook van de middelen voor de elektronische oorlogvoering (EW) die nuttige diensten kunnen verrichten.

De bestrijding van de opgespoorde doelen kan geschieden met projectielen voorzien van eindgeleiding, waarbij in het bijzonder wordt gedacht aan commandoposten en verbindingcentra.

Ook de luchtverdediging zal onder zware druk worden gezet door het massale gebruik van elektronische stoorapparatuur en de inzet van op radargolven afgestemde doelzoekende projectielen.

De nieuwe technologieën doen echter niets af aan de oude waarheid dat pas van een uiteindelijk tactisch succes kan worden gesproken indien grondgebied feitelijk is bezet resp. van de vijand teruggenomen of waarvan het gebruik hem is ontzegd. Derhalve moeten gevechtseenheden onder dekking van eigen vuur zich verplaatsen ten einde hun doelen te kunnen bereiken. Deze verplaatsingen maken voortijdige ontdekking door vijandelijke verkenningssystemen mogelijk; vuur zal worden uitgelokt hetgeen een ingebouwde bescherming noodzakelijk maakt.

Een wapensysteem met de kenmerken van een tank zal, hoewel de uiterlijke vorm kan veranderen, ook in de toekomst noodzakelijk zijn. De inzet van deze tankeenheden zal nauwelijks wijziging ondergaan. Als steeds zullen gepantserde eenheden

opdrachten uitvoeren met behulp van alle beschikbare vuursteun, zowel de direct als indirect vurende wapens van die eenheden zelf als de daarmee in nauwe samenwerking optredende artillerie en luchtmacht. Daarmee kan men of de verdediger letterlijk doen verstikken in een overmacht van aantallen of hem confronteren met opeenvolgende echelons van aanvallende gepantserde eenheden.

De tweede keuzemogelijkheid wordt mede bepaald door het aantal beschikbare eenheden maar duidelijk ook door de effectiviteit en kwetsbaarheid van de wapensystemen van de verdediger. De munitievoorraden, die de laatste ter beschikking staan op het moment van een conflictsituatie, spelen in de afwegingen van de aanvaller een medebepalende rol.

Vervolgens beziet schrijver de verdediging in het licht van de nieuwe technologie en stelt vast dat deze meer moet zijn gebaseerd op een ontwijkend en misleidend optreden dan op het verdedigen van de klassieke steunpunten die zonder meer kunnen worden uitgeschakeld door de nu beschikbare nieuwe wapensystemen.

Aan de verspreiding van de belangrijke gevechtseenheden en installaties moet grote zorg worden besteed, terwijl het eigen optreden moet zijn gericht op 's vijands zwakte en niet zozeer op zijn technische of tactische kracht.

De verdediging dient een raamwerk te worden met uit de lucht en op de grond opererende doelopsporingscentra, samenwerkende met vuursteun-eenheden die in staat zijn PGM's of mijnevelden af te vuren. In het raamwerk worden voorts nog kleinere eenheden opgenomen, uitgerust met wapens voor directe richting, terwijl een omvangrijk systeem van hindernissen het geheel een zodanige defensieve kracht verleent dat een aanvaller erin zal vastlopen als gevolg van het ontregelen van zijn tactische verplaatsingen maar ook als consequentie van een selectief optreden tegen zijn commando- en verbindingssystemen. Het „slijten” dan wel het uitputten van de aanvaller staat daarbij centraal.

De mate van „slijtage” laat zich echter, mede door de tegenmaatregelen van de aanvaller, nauwelijks vaststellen. Derhalve zal een aanzienlijke gepantserde strijdmacht voor het uitvoeren van een tegenaanval noodzakelijk blijven ten einde aan de doel-

stelling van de verdediging te kunnen blijven voldoen.

De organisatie en de verwerving van uitrusting zijn de volgende aspecten die de schrijver nader beziet. Hij stelt daarbij vast dat doelen tot op grote afstand in het vijandelijke gebied kunnen worden opgespoord; op zijn minst wel tot op de afstand die overeenkomt met de dracht van de eigen vuursteeneenheden. Tevens merkt hij op dat de trefzekerheid niet meer afhankelijk is van de schootsafstand en dat leidt tot de conclusie dat het feitelijke verschil tussen met directe resp. indirecte richting vurende wapensystemen is terug te brengen tot een mate van beweeglijkheid van de vuurkracht (flexibiliteit) waarbij de laatste systemen natuurlijk in het voordeel zijn. Hij voorziet voorts dat toekomstige organisaties meer zullen zijn toegesneden op de functies die op het gevechtveld moeten worden verricht. Zo ziet hij de functie van artillerie-waarnemer zeker niet beperkt tot artilleristen. Velen in de gevechtszone zullen deze taak moeten kunnen uitvoeren maar behoren dan wel dienovereenkomstig te worden uitgerust. Een ander aangehaald voorbeeld betreft de EW (electronic warfare). Was dit aanvankelijk uitsluitend het domein van de verbindingsman, momenteel is men in staat met EW doelen op te sporen en zelfs te neutraliseren; activiteiten, die niet exclusief tot het terrein van een speciale stafsectie behoren. De schrijver neemt aan dat het stadium is bereikt dat de gevechtveldbewaking, de EW en de gevechtinlichtingen door één gemeenschappelijke cel moeten worden vervuld. Hetzelfde geldt in wezen bij het verlenen van vuursteun. De grotere trefzekerheid van PGM's zal ertoe leiden dat de vraag naar de inzet van dit wapen het aanbod van beschikbare vuureenheden overtreft.

Alternatieve bestrijdingswijzen zullen dus in overweging moeten worden genomen hetgeen ertoe zal leiden dat alle vormen van vuursteun centraal door één instantie moeten worden geleid. Als gevolg daarvan zal de omvang van de commandoposten en stafkwartieren toenemen, waarmee echter de kwetsbaarheid voor elektronische verkenning en de daarop volgende bestrijding met speciale doelzoekende projectielen gelijke tred zal houden.

De auteur neemt aan dat de tijd voorbij is waarin het optreden van grote

eenheden uit één centraal punt kan worden gedirigeerd. Het stadium lijkt bereikt dat het commando-element van een staf klein moet zijn en moet delegeren aan wat wordt genoemd „satelliet”-stafelementen, ruim verspreid, waarbij ook schijnopstellingen moeten worden ingericht ten einde de vijandelijke elektronische verkenningen te misleiden. De vraag blijft dan uiteraard in hoeverre deze „satellieten” geheel zelfstandig moeten zijn, en toegesneden op één staffunctie. Riskeert men immers niet het uitschakelen van die gehele staffunctie als het satellietelement wordt vernietigd?

ADP zou hier wellicht uitkomst kunnen brengen. Eén informatiebank kan door meer stafelementen worden benut, terwijl deze computer tevens de enorme hoeveelheden inlichtingen en gegevens kan ziften, ten einde te voorkomen dat de tactische commandant zich in de veelheid van details verliest en niet in staat is op het daarvoor noodzakelijke moment een weloverwogen beslissing te nemen. Ook ten aanzien van de „responstijd” van vuursteeneenheden kan ADP echter positief werken. Technisch is het zelfs mogelijk tot onmiddellijke bestrijding van doelen over te gaan zodra deze zijn ontdekt. Dat vergt dan een gesloten en geautomatiseerde keten waarbij de mens niet meer ingrijpt. Deze situatie wordt echter door de schrijver ongewenst geacht en hij wil gaarne enige tijd opofferen ten einde het beoordelingsvermogen van de mens te blijven betrekken in het tactische gebeuren.

Het verwervingsaspect van het benodigde nieuwe materieel komt vervolgens aan de orde in het bekende dilemma van „wat en hoeveel?”. De voortschrijdende technologie zou enerzijds de wapens wel goedkoper kunnen maken, anderzijds is zij ervoor verantwoordelijk dat zij veelal verouderd zijn op het moment dat produktie van enige omvang als gevolg van overheidsorders mogelijk wordt. Tijdens gevechtsacties moet bovendien rekening worden gehouden met een verhoogde intensiteit in het gebruik van de wapens hetgeen een enorme slijtage van de middelen en verbruik van munitie tot gevolg heeft, terwijl aanvulling slechts mogelijk is uit de beschikbare voorraden. De mate waarin deze ter beschikking zijn bij de aanvang van een conflict is medebepalend voor de definitieve uitslag daarvan. De tijd waarin een oor-

logseconomie de doorslag kon geven, lijkt voorbij; een constatering, die het dilemma alleen nog maar ingewikkelder maakt.

De vraag is niet alleen in hoeverre het totale militaire apparaat in staat is bij de tegenstander de gewenste twijfels te zaaien omtrent diens mogelijke succes in een conflictsituatie (hem dus van een militair optreden te weerhouden) maar ook in hoeverre de geloofwaardigheid van dat apparaat zal gaan verdwijnen als gevolg van een opgelopen achterstand in militair-technologische ontwikkeling.

Na nog enkele regels te hebben gewijd aan de relatieve sterkten en de vraag in hoeverre kwantiteit wordt gecompenseerd door kwaliteit, komt de auteur tot een op persoonlijke inzichten gebaseerde lijst van prioriteiten voor de verdere technologische ontwikkeling. Op grond van de hierboven geschetste gedachtingang geeft hij de voorkeur aan de volgorde:

- de verbetering van de gevechtveldbewaking;
- het leggen van storende mijnevelden op grote afstand;
- het verwerven van beveloerings- en verbindingssystemen die ongevoelig zijn voor EW;
- de invoering van voldoende aantallen PGM's;
- de invoering van wapens die in staat zijn gepantserde eenheden te vernietigen.

Schrijver sluit zijn betoog af met een waarschuwend woord, waarbij hij wijst op de sterkste maar ook op de zwakste schakel in de technologische keten, te weten de mens. Is die mens na 72 of 96 uur zonder slaap nog in staat op grond van de hem door de technologie verschaft gegevens een weloverwogen beslissing te nemen? Zijn voor de zeer ingewikkelde wapensystemen wel de nodige bedienings- en onderhoudsmensen te vinden? Anders dan in het verleden zijn dit hooggeschoolde krachten die in voldoende aantallen voor het militaire apparaat beschikbaar moeten zijn.

Kortom, de geschetste ontwikkelingen vergen behalve verbeeldingskracht ook realiteitszin om de geboden mogelijkheden te ontdekken en te plaatsen binnen de beperkingen van de militaire praktijk.

„The new technology”, door Major-General E. A. Burgess, in „The Journal of the Royal Artillery”, maart 1979

J. W. M. VAN DER HORST, lkol art b.d.

AANWIJZINGEN VOOR MEDEWERKERS

Ten einde bij de verwerking van kopij door redactie, produktieafdeling en zetterij onjuistheden en tijdverlies te vermijden en de eindcorrectie zo nodig — bij tijdgebrek — door anderen dan de auteur te laten verrichten, is het gewenst, dat aangeboden kopij zoveel mogelijk een uniform uitvoeringskarakter heeft en geen ruimte laat voor onjuiste interpretatie. Daartoe dient de kopij aan enkele normen te voldoen.

Om dit te bereiken zijn hieronder enkele aanwijzingen samengevat om auteurs te informeren omtrent de meest doelmatige uitvoering van kopij. Ter wille van de overzichtelijkheid is e.e.a. in beknopte vorm gesteld.

Met betrekking tot illustraties wordt in het algemeen opgemerkt dat functionele illustraties de waarde en aantrekkelijkheid van artikelen — en dus van het tijdschrift — verhogen.

1. MANUSCRIPT

1.1. Tekst

- a. Onder de titel (men houde deze kort): naam auteur met evt. academische titel; daaronder rang of functie.
- b. Kopij typen met anderhalve of dubbele regelafstand.
- c. Marge ca. 5 cm.
- d. Pagina's bovenaan doorlopend nummeren.
- e. Bij latere tussenvoeging van pagina's: nummer van voorgaande pagina, gevolgd door letter (a, b, ...).
- f. Spelling: voorkeursspelling (Van Dale / Woordenlijst Spellingcommissie).
- g. Opnieuw typen van een pagina aanbevolen in geval van veel doorhalingen/wijzigingen/correcties.

1.2. Tabellen

- a. Niet in tekst opnemen, doch op aparte pagina(s) aan het slot toevoegen.
- b. Doorlopend nummeren en nummer bóven tabel plaatsen (TABEL 1, TABEL 2, enz.).
- c. Daaronder evt. titel(s) van tabel(len).
- d. In de tekst verwijzingen naar desbetreffende tabel(len) opnemen (nummer).
- e. Tabel-indelingen uitsluitend met horizontale lijnen.
- f. Tabellen dienen niets anders te bevatten dan letters/woorden en/of cijfers.

1.3. Literatuuropgaven

- a. Samen te vatten aan het slot, onder kopje Literatuur.
- b. Literatuuropgaven nummeren in volgorde van vermelding in artikel.
- c. Verwijzingen in de tekst d.m.v. desbetreffende nummer tussen rechte haken: [], achter naam schrijver of citaat.
- d. Vermelding tijdschriftartikelen in literatuurlijst als volgt: Auteur — Tijdschrift jaargang(jaar)(nummer)blz. Voorbeeld: 3. F. J. van Doorn — Mil. Spect. 140(1971)(4)170.
- e. Vermelding van boeken: Auteur — Volledige titel. Uitgever, plaats (jaar)blz. (Vermelding blz. facultatief.) Voorbeeld: 7. A. Etzioni — De moderne organisatie. Spectrum, Utrecht (1970)36.
- f. Vermelding brochures: Auteur — Titel brochure. Uitgever of firma, plaats (jaar)blz. (Paginacijfer facultatief.) Voorbeeld: P. van Duyn — Toepassingen van infrarood. N.V. Fictief, Den Dam (1971)4.
- g. In literatuuropgaven is vermelding titulatuur e.d. bij auteursnamen niet gebruikelijk.

h. Afkorting tijdschrifttitels volgens richtlijnen NEN 782.

i. Indien in een artikel niet expliciet naar de literatuur wordt verwezen, kan nummering van de opgaven achterwege blijven.

1.4. Voetnoten

- a. Deze beïnvloeden de leesbaarheid van een artikel ongunstig en dienen zoveel mogelijk te worden vermeden.
- b. Indien gebruik van enkele voetnoten onvermijdelijk, dan per artikel doornummeren (dus niet per pagina) in met ¹ beginnende reeks.
- c. Voetnootcijfers in de tekst, bij voorkeur ná desbetreffende zin, een halve regel hoger typen, zónder haken: ¹.
- d. De voetnoten zélf, ook met voorin het cijfer een halve regel hoger, kunnen aan het slot, na evt. literatuurlijst, worden getypt (bij opmaak komen ze zoveel mogelijk onder de kolom(men), waarin de verwijzing staat).

2. ILLUSTRATIES

2.1. Foto's

- a. Foto's zwart-wit, glanzend; formaat liefst 9 × 12 of 13 × 18 cm (geen kleurenfoto's of diapositieven).
- b. Op de achterzijde vermelden: Mil. Sp. / naam auteur / nummer waarmee in tekst naar de afbeelding wordt verwezen.

2.2. Tekeningen

- a. Geheel in Oostindische Inkt, op calqueer- of wit tekenpapier; papierformaat max. ca. 25 × 35 cm. Inschriften niet typen, zie ook pt 2.3.
- b. Letters/cijfers m.b.v. sjablonen zo groot tekenen, dat bij verkleining van tekening tot kolombreedte (ca. 7,5 cm) letter/cijferhoogte ten minste 1 mm is (in uitzonderingsgevallen kunnen grote tekeningen worden gereproduceerd over 1½ of 2 kolom = ca. 10 of 15 cm; max.-hoogte ca. 22 cm).
- c. In plaats van getekende sjabloonletters kunnen ook plak/afwrijfletters worden toegepast, waarvoor dezelfde maatnormen gelden.
- d. Wanneer zwart-witcontrast optimaal is, zijn scherpe lichtdrukken op wit papier ook bruikbaar.
- e. Calqueerpapier alleen éézijdig gebruiken.
- f. Millimeterpapier maakt reproductie onscherp, tenzij liniëring lichtblauw is; bij clichering vervalt deze liniëring echter.
- g. Buiten het te reproduceren vlak, boven of onder teke-

ning vermelden: Mil. Sp. / naam auteur / nummer waarmee in tekst naar afbeelding wordt verwezen (zie ook pt 2.3.).
h. Tekeningen vóór inzending goed controleren: in een eenmaal vervaardigd cliché is correctie vrijwel onmogelijk.

2.3. Onderschriften/legenda's bij afbeeldingen

- a. Nummering van foto's en tekeningen doorlopend en dóór elkaar.
- b. Verwijzingen in de tekst met: afb. 1 t/m afb. ...
- c. Onderschriften bij afbeeldingen zijn essentieel; men volsta dus niet met alleen een nummering.
- d. Onderschriften, getypt, aan het slot van artikel opnemen (ná evt. literatuurlijst en voetnoten), in volgorde van, en mét nummering. Zij behoeven niet op de achterzijde van foto's vermeld, noch op tekeningen getekend. Dit geldt ook voor evt. legenda's bij tekeningen, die (getypt) onder desbetreffende onderschriften kunnen worden opgenomen.
- e. Bevat een legenda tekens/symbolen die niet kunnen worden gezet, dan dient gehele legenda in de tekening opgenomen (getekend).

2.4. Algemeen

Foto's en tekeningen nimmer in tekst opnemen, doch altijd los bijvoegen.

3. DRUKPROEF

- a. Als regel ontvangt de auteur een drukproef ter correctie, alsmede genummerde clichéafdrukken van evt. illustraties ter kennisneming.
- b. Hiervan kan worden afgeweken op verzoek van auteur of bij ontbreken van voldoende tijd voor deze procedure.
- c. Voor het corrigeren zoveel mogelijk gebruik te maken van officiële correctietekens volgens NEN 632.

4. MENINGEN VAN ANDEREN

4.1. Aantal exemplaren

Bijdragen voor de rubriek „Meningen van anderen” dienen in tweevoud te worden ingezonden.

4.2. Tijdstip inzending

Indien een reactie op een artikel uiterlijk 1 week na verschijnen van dat artikel in het bezit van de redactie is, kan ze in principe, samen met een evt. wederwoord, op de kortst mogelijke termijn worden gepubliceerd.

5. RUBRIEK UIT DE VAKPERS

5.1. Titel

Deze dient een zo woordelijk mogelijke vertaling te zijn van de titel van het gerefereerde artikel.

5.2. Bronvermelding

Aan het slot van het uittreksel een bronvermelding op te

nemen, bevattende: Titel oorspronkelijk artikel, naam schrijver, naam en datering tijdschrift.

6. BOEKBESPREKINGEN

6.1. Titelbeschrijving

Medewerkers, die van de redactie een boek ter recensie ontvangen, gelieven de bespreking te doen voorafgaan door een volledige titelbeschrijving, bevattende: Titel, auteur, aantal blz., aantal afb.*, aantal tabellen*. Uitgever, plaats, jaar. (Importeur v. Ned.*). Prijs. (*: voor zover van toepassing). Voorbeeld:

Die Streitkräfte der siebziger Jahre, door dr. F. Wiener, 192 blz., 159 afb., 12 tab. Uitg.: J. F. Lehmanns Verlag, München, 1971. (Imp. v. Ned.: Meulenhoff & Co, Amsterdam). Prijs: DM 20,—.

6.2. Honorering

In tegenstelling tot artikelen en andere bijdragen worden besprekingen niet gehonoreerd; recensent mag het besproken boek behouden.

7. BEWIJSNUMMERS

Iedere auteur ontvangt automatisch en zonder kosten 5 bewijsexemplaren van het nummer waarin zijn artikel is opgenomen.

Meer exemplaren à f 2,50 per nummer te bestellen door storting/overschrijving op bankgiro 51 43 38 997 t.n.v. Militaire Spectator, Grote Marktstraat 40, 2511 BJ Den Haag, bij Algemene Bank Nederland N.V., Tournooiveld 5, Den Haag, onder vermelding van het gewenste.

8. HONORARIUM

Het auteurshonorarium voor artikelen bedraagt f 40,— per gedrukte pagina, incl. illustraties, met een minimum van f 100,—. Voor de rubrieken Uit de vakpers en Meningen van anderen bedraagt het honorarium f 25,— per pagina.

9. NAAM, ADRES, GIRO/BANK AUTEUR

De auteur gelieve op eerste pagina van manuscript links bovenaan te vermelden: naam, adres en evt. giro- of bankrekening.

10. KOPIJ-INZENDING, OVERLEG

Kopij te zenden aan: Redactie Militaire Spectator, p/a HKS, Frederikkazerne/geb. 106, v. d. Burchlaan 31, 2597 PC Den Haag (tel. (070) 73 15 05).

Door auteurs, voor of tijdens het schrijven, gewenst overleg m.b.t. onderwerp, inhoud, mogelijkheid van plaatsing, gewenste omvang e.d. kan via evengenoemd adres plaatsvinden.

Overleg m.b.t. reproduceerbaarheid van illustraties, alsmede over drukproeven/correcties: opmaakredactie/productieafdeling, Grote Marktstraat 40, kamer F 606, 2511 BJ Den Haag (tel. (070) 72 13 68, de heer L. W. Krumbholz).